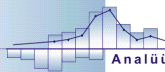

POLITSEIAMET

ARENGUOSAKOND

Narkosüüteod ja nende mõju
kuritegevusele Eestis

1999-2004

AAB

Analüüsi- ja arendusbüroo

2005

SISUKORD

KASUTATUD LÜHENDID	4
SISSEJUHATUS.....	5
ÜLEVAADE OLULISEMATEST TENDENTSIDEST	7
Narkosüüteod	7
Narkosüütegusid toime pannud isikute "kuritegelik käitumine"	9
Narkootilise aine levik	10
Narkoüksuste ressursid	12
1. NARKOSÜÜTEOD.....	13
1.1 SEADUSE MUUDATUSTE ÜLEVAADE	13
1.2 NARKOSÜÜTEGUDE ÜLDTENDENTSID	14
1.3 KARISTUSPRAKTIKA ÜLDTENDENTSID	17
1.4 NARKOOTILISE AINE VÄIKSES KOGUSES OMAMINE, TARVITAMINE	19
1.4.1 Politsei väljaselgitatud süüteod	19
1.4.2 Karistuspraktika	20
Rahatrahvide kohaldamine	22
Arestide kohaldamine	25
Vangistuse kohaldamine	27
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga	27
1.5 NARKOOTILISE AINE KÄITELMINE, VÄIKE KOGUS	29
1.5.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	29
1.5.2 Karistuspraktika	30
Rahatrahvide kohaldamine	31
Arestide kohaldamine	32
Vangistuse kohaldamine	32
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga	34
1.6 NARKOOTILISE AINE KÄITLEMINE, SUUR KOGUS	36
1.6.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	36
1.6.2 Karistuspraktika	37
Rahatrahvide kohaldamine	38
Arestide kohaldamine	39
Vangistuse kohaldamine	39
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga	41
1.7 NARKOOTILISE AINE EDASIANDMINE ALAEALISELE	44
1.7.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	44
1.7.2 Karistuspraktika	45
1.8 NARKOOTILISE AINE TARVITAMISELE KALLUTAMINE	46
1.8.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	46
1.8.2 Karistuspraktika	47
1.9 ALAEALISE KALLUTAMINE NARKOOTILISE AINE TARVITAMISELE.....	48
1.9.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	48
1.9.2 Karistuspraktika	49
1.10 UNIMAGUNA, KANEPI VÕI KOKAPÕÕSA EBASEADUSLIK KASVATAMINE	50
1.10.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	50
1.10.2 Karistuspraktika	51
Rahatrahvide kohaldamine	51
Vangistuse kohaldamine	52
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga	53
1.11 NARKOOTILISE AINE LEVITAMISE ETTEVALMISTAMINE	54
1.11.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	54
1.11.2 Karistuspraktika	54
1.12 NARKOOTILISE AINE VARGUS VÕI RÖÖVIMINE	55
1.12.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod.....	55
1.12.2 Karistuspraktika	55
Vangistuse kohaldamine	56
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga	56

2 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE “KURITEGELIK KÄITUMINE”	57
2.1 UURIMISANDMESTIK JA VALIM.....	57
2.2 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE SEOS MUUDE SÜÜTEGUDEGA	58
2.2.1 Peamised arvnäitajad.....	58
2.2.2 Isikute kriminaalne aktiivsus	59
2.2.3 Kriminaalse karjääri algus	61
2.2.4 Narkosüütegude toimepanemise aktiivsuse seos muude süütegudega	62
2.3. NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE OSATÄHTSUS AVASTATUD SÜÜTEGUDES	64
2.3.1 Kõik süüteod	64
2.3.2 Varavastased kuriteod	65
2.3.3 Isikuvastased kuriteod	66
Tapmised või tapmiskatsed.....	67
2.4 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE PÕHJUSTATUD VARALINE KAHJU ..	69
2.5 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE SOTSIAAL-DEMOGRAAFILINE TAUST	70
2.5.1 Vanus.....	70
2.5.2 Sugu ja emakeel.....	71
2.5.3 Alaealised.....	72
3. NARKOOTILISTE AINETE LEVIK RIIGIS	73
3.1 NARKOOTILISTE AINETE KLASSIFITSEERIMINE.....	74
3.2 NARKOOTIKUMIDE TÄRVIKUMINE JA NARKOKURITEGEVUS SOTSIOLOOGILISTE UURINGUTE ANDMETEL.....	75
3.2.1 Koolinoorte uimastitarvitamine	76
3.2.2 Piirkondlikud erisused uimastite tarvitamisel	77
3.2.3 Narkootikumide kättesaadavus.....	79
3.2.4. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele.....	79
3.3 KONFISKEERITUD NARKOOTILISED AINED	82
3.3.1 Marihuaana	84
3.3.2 Kanepitooted v.a marihuaana	84
3.3.3 Mooniproduktid	85
3.3.4 Amfetamiin.....	85
3.3.5 Fentaniül.....	86
3.3.6 GHB	87
3.3.7 Heroiin	88
3.3.8 Kokaiin.....	89
3.3.9 MDMA.....	90
3.3.10 Keskmised doosid	91
3.3.11 Hind ja puhtus.....	93
3.4 NARKOOTIKUMIDE LEVIK PIIRKONNITI	95
Narkootiliste ainete esinemiste arv 1000 elaniku kohta 2003. aastal	97
3.5 TRANSIIT	99
3.6 NARKOLABORID	101
3.7. NARKOOTILISTE AINETE EKSPERTIISID	103
TABELITE LOETELU	107
JOONISTE LOETELU	108
LISAD	112
LISA 1. NARKOSÜÜTEOD: SEADUSE MUUDATUSTE AJALUGU	112
Lisa 1.A Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seadus ja Haldusõigusrikkumiste seadustik	112
Lisa 1.B Karistusseadustik ja Kriminaalkoodeks	113
LISA 2. NARKOOTIKUMIDEGA SEOTUD REGISTREERITUD JA AVASTATUD KURITEGUDE JAGUNEMINE PREFEKTUURITI JA AASTATE KAUPA.....	117
LISA 3. REGISTREERITUD NARKOOTIKUMIDEGA SEOTUD SÜÜTEOD KARS JÄRGI ALATES SEPT. 2002 – 2004.....	119
LISA 4. ÜLEVAATES KASUTUSEL OLNUD PARAGRAHVIDE LIIGITUS	120

KASUTATUD LÜHENDID

HÕS – Haldusõigusrikkumiste Seadustik

jms – ja muu selline

JuPo – Julgestuspolitsei

KarS – Karistusseadustik

KEKK – Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskus

KrK – Kriminaalkoodeks

KKP – Keskkriminaalpolitsei

lg – lõige

NPAS – Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seadus

n.ö. – nii öelda

p – punkt

pj – politseijaoskond

po – politseiosakond

PP – politseiprefektuur

sh – seal hulgas

s.o. – see on

v.a. – välja arvatud

vt - vaata

SISSEJUHATUS

Ülevaade “Narkosüüteod ja nende mõju kuritegevusele Eestis 1999 – 2004” annab mitmekülgse vaate erinevatele narkootikumide kuritarvitamisega seotud probleemidele.

Töös on kasutatud erinevaid andmeallikaid:

- politsei operatiivinfosüsteemi POLIS perioodilist aruandlust registreeritud ja avastatud narkosüütegude trendide kajastamiseks;
- karistusregistri spetsiaalset väljavõtet narkosüütegude eest määratud karistuste ja nende määra trendide kajastamiseks, sh regionaalsete erinevuste väljatoomiseks;
- spetsiaalsed väljavõtted POLIS-ist üldistuste tegemiseks narkosüütegusid toime pannud isikute ja nende kriminaalse tegevuse kohta muudes süüteo liikides peale narkosüütegude, samuti nende sotsiaal-demograafilise tausta kirjeldamiseks;
- Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuse aruandlust narkootiliste ainete koguste ja leviku trendide väljatoomiseks;
- Eestis läbi viidud sotsioloogiliste uuringute andmeid narkootikumide tarvitamise trendide kirjeldamiseks jmt.

Töös on võetud aluseks Karistusseadustiku ja Kriminaalkoodeksi, Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seaduse ning Haldusõiguserikkumiste seadustiku alusel sätestatud narkosüütegude sisuline võrdlus. Samuti on kajastatud vastavate seaduste muutuste ajalugu, kust on võimalik näha narkosüütegude koosseisude ja nende eest kohaldatavate karistuste muutumist. Teksti sees on parema loetavuse huvides kasutatud narkosüütegude täiskooseisude sõnastuse asemel lühendeid, kuid alati on toodud viited konkreetsetele seaduse sätetele, kust on võimalik täpset sõnastust vaadata.

Selgitamaks, kui palju põhjustab narkokuritegevus tegelikult kahju, on välja toodud, kui palju muid kuritegusid panevad toime narkokurjategijad.

Enne 2004. aastat oli politseis 17 prefektuuri, mis 2004. aastast liideti ja moodustati neli prefektuuri, mida analüüsis tagasiulatuvalt on vaadeldud teisendades 17 politseiprefektuuri uue jaotuse järgi 4 regiooniks. Nelja prefektuuri teeninduspiirkonda kuuluvad:

- Põhja PP – Harjumaa ja Tallinn;
- Ida PP – Narva, Ida-Viru ja Lääne-Viru;
- Lõuna PP – Tartu, Viljandi, Jõgeva, Põlva, Valga ja Võru;
- Lääne PP – Rapla, Paide, Hiiumaa, Saaremaa, Haapsalu ja Pärnu.

Samuti reorganiseeriti 2004. aastal Julgestuspolitsei, kellele anti üle varasemad Politseiameti korrakaitseosakonna ülesanded.

Ajaliselt on vaatluse all aastad 1999 kuni 2004. Sõltuvalt andmete kättesaadavusest on mõnedel juhtudel seda ajalist perspektiivi kitsendatud või vaadatud ka varasemaid andmeid.

Ekspert hinnangute ja abi eest avaldavad ülevaate koostajad tänu:

Põhja PP narkokuritegude talituse ülemkomissar **Erik Heldnale**, (3. ptk, narkootilise aine doosid, keskmise puhtus, hind),

Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuse ekspert **Peep Rausbergile**, (3. ptk, narkootiliste ainete klassifitseerimine)

Politseiameti teenistusosakonna personalitalituse töökeskkonna peaspetsialist **Juta Endojale**

Ülevaate on koostanud **Politseiameti arenguosakonna analüüsi- ja arendusbüroo:**

Marilis Sepp, Risto Kasemäe

Karin Mumm (2. ptk, 3. ptk (3.2)),

Külli Koov (1. ptk, 3. ptk (3.1, 3.3-3.7))

Kalle Järvekülg (Lisa 1)

ÜLEVAADE OLULISEMATEST TENDENTSIDEST

Narkosüüteod

- Narkosüütegude arv on iga aasta kasvanud. Ainuke languse aasta oli 2002, mis oli tõenäoliselt tingitud seadusemuudatustest tulenevatest tagasilöökidest töökoormusele. Võrreldes 2002. aasta tasemega on 2004. aastaks narkosüütegude arv kasvanud 26% ehk 1840 fakti võrra.
- 2000. aastaks oli registreeritud narkokuritegude arv eelnevate aastatega võrreldes kasvanud viiekordseks. 2001. aastal võrreldes 2000. aastaga kasvas narkokuritegude arv veelgi 31% ehk 720 fakti. Kuid alates 2002. aastast on toimunud narkokuritegude langus, mille põhjuseks on seaduse muudatus 2002. aastal – KrK paragrahvi 202⁵ sätestatud kuriteod dekriminaliseerimine, mistõttu analoogsed teod kajastuvad narkoväärtegude kasvus.
- Narkokuriteod (KarS §§183-190 ja KrK 202², 202³, 202⁵, 210¹-210⁴) on peamiselt toime pandud, kas Põhja PP või Ida PP teeninduspiirkonnas. 2000. aastal pandi Ida PP teeninduspiirkonnas 33 võrra rohkem narkokuritegusid toime, kui Põhja PP teeninduspiirkonnas. Ida PP-s on narkokuritegude arv iga aastaga vähenenud, samas Lääne PP piirkonnas on, aga tõusnud. Ka Lõuna PP piirkonnas on registreeritud narkokuritegude arv pidevalt tõusnud. Järsk kasv 82-lt 180 kuriteole (kasv 120% võrra) oli seal 2001. aastal, kuid 2004. aastal on toimunud võrreldes 2003. aastaga langus 33 fakti (18%) võrra.
- Narkoväärteod (HÕS §185, NPAS §15) on pidevalt kasvanud. Võrreldes 2004. aastat 2003. aastaga kasvas narkoväärtegude arv 11% ehk 655 fakti.
- Ajavahemikus 01.01.1999 – 20.12.2004 määrasid kohtud narkoparagrahvide* rikkumise eest karistusi 7555 narkokurjategijale 14 162 korral.
- Narkootilise aine väikeses koguses omandamine (NPAS §15¹, HÕS §158 ja KrK §202⁵ lg1), hoidmine edasiandmise eesmärgita ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine registreeritud süütegude arv kasvas 2000. aastaks 7 korda ehk 2909 fakti võrra võrreldes 1999. aastaga. Võrreldes 2004. aastat 2003. aastaga kasvas rikkumiste arv 11% ehk 655 fakti. 2004. aastal registreeriti 5869 rikkumist.
- NAPS §15¹, HÕS §158 ja KrK 202⁵ lg1 on vaadeldud narkosüütegudena, seega vaadeldud perioodil on narkosüütegude rikkumise eest karistatud kokku 11 543 korral, neist 81% on karistatud rahatrahviga, 15% arestiga, 3% vangistusega ja 1% katseajaga.
- *Narkootilise aine väikeses koguses* käitlemine (KarS §183 ja KrK §210²) registreeritud kuritegude arv on pidevalt tõusnud kuni 2003. aastani (630 fakti). 2004. aastal on rikkumiste arv langenud 14% ehk 85 fakti võrra.

* NPAS §15¹, HÕS §158, KrK §202², KrK §202³, KrK §202⁵, KrK §210¹, KrK §210², KrK §210³, KrK §210⁴, KarS §183, KarS §184, KarS §185, KarS §186, KarS §187, KarS §188, KarS §189, KarS §199

- KarS §183 (käitlemine, väike kogus) ja KrK 210²* (käitlemine) alusel on 1999 - 2004 karistatud kokku 1084 korral, neist 207 korral KarS järgi ja 877 korral KrK järgi. Karistatutest 57% ehk 621 korral on kohaldatud karistusest tingimisi vabastamist katseajaga, 39% ehk 418 korral määrati vangistus, 54 korral rahatrahv ja 10 korral arest. Karistatutest 1,7% kohaldati lisaks põhikaristusele ka lisakaristust (kas siis vangistusele või arestile lisaks rahatrahvi) või nende suhtes jäeti vabadusekaotus tingimuslikult katseajaga kohaldamata.
- Vaadeldud perioodil (1999-2004) *narkootilise aine väikses koguses* käitlemise eest määratud keskmine vangistuse pikkus oli 30,6 kuud, kusjuures KarS §183 järgi oli perioodi keskmine 13 kuud ning KrK §210² järgi 35,4 kuud, mis on peaaegu kolm korda kõrgem, kui KarS järgi määratud keskmine vangistuse pikkus. Põhja regiooni kohtute poolt määratud keskmine vangistuse pikkus oli 31,7 kuud, Ida regioonis 26,5 kuud, Lõuna regioonis 36,5 kuud ja Lääne regiooni kohtute poolt määratud keskmine vangistuse pikkus 36,8 kuud.
- Vaadeldes perioodi 1999-2004 ilmneb tendents, et kuni 2001. aastani on *narkootilise aine suures koguses* käitlemine (KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2, KrK §202⁵ lg2) tõusnud ning peale seda langenud 71% ehk 1550 fakti võrra. Antud langustendents on paljuski tingitud 2002. aastal toimunud seadusemuudatustest.
- Karistusseadustiku §184 ja Kriminaalkoodeksi §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2 (käitlemine, suur kogus) alusel on 1999 – 2004 karistatud kokku 1413 korral. Karistatutest 56% ehk 789 korral on kohaldatud karistusest tingimisi vabastamist katseajaga, 40% ehk 572 korral määrati vangistus, 57 korral rahatrahv, 17 korral arest. Karistatutest 1,5% (22 korral) kohaldati lisaks põhikaristusele ka lisakaristust (kas siis vangistusele või arestile lisaks rahatrahvi).
- Põhja regiooni kohtud on karistanud *narkootilise aine suures koguses* käitlemise eest 61% kordadest. Ida regiooni kohtud on karistanud 21%, Lõuna regiooni kohtud 11% ja Lääne regiooni kohtud 7% nimetatud kordadest. Viimastel aastatel on Lõuna ja Lääne regiooni kohtute poolt määratud karistuste arv tõusnud ja Ida ning Põhja regiooni kohtute poolt määratud karistuste arv langenud.
- *Narkootilise aine edasiandmisega alaealisele* seonduvaid kuritegusid (KarS §185) on vaadeldaval perioodil (2002 sept. - 2004) politsei poolt registreeritud kokku 58 fakti. 2003. aastal registreeris politsei KarS §185 rikkumisi 35 korral ja 2004. aastal 23 korral. 2004. aastal avastas politsei 78% ja 2003. aastal 94% alaealisele narkootilise aine edasiandmisega seonduvatest kuritegudest. Kõige enam registreeriti perioodil (2002 sept. - 2004) KarS §185 rikkumisi Ida PP teeninduspiirkonnas, 59% ehk 34 korral kõigist KarS §185 rikkumistest.
- *Narkootilise aine tarvitamisele kallutamist* sätestavad KarS §186 ja KrK §202³. Kokku on vaadeldaval perioodil (1999 - 2004.a.) politsei poolt registreeritud 30 vastavat kuriteofakti ning nendest on avastatud 17 kuritegu. Kõige enam on

* Vaatame tinglikult kogu paragrahvi, kuigi KrK 210² lg2 p4 on käitlemine suures koguses.

politsei registreerinud narkootilise aine tarvitamisele kallutamise seonduvaid kuritegusid 2004. aastal.

- *Narkootilise aine tarvitamisele kallutamise* (KarS §186 ja KrK §202³) eest vaadeldaval perioodil (1999-2004) on kohtud määranud karistusi kokku 12 korral. Ning nendest 12 korrast kuuel korral ehk 50% kordadest on karistusi määranud Lõuna regiooni kohtud.
- *Alaealise kallutamist narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisele* (KarS §187, KrK §202²) rikkumisis ajavahemikul 1999 - 2004 on politsei registreerinud kokku 41 kuriteofakti. Neist avastatud on 23 ehk 56% registreeritud kuritegudest.
- Kars §188 ja KrK §210⁴ - *unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslikku kasvatamise* rikkumiste arv on kuni 2002. aastani tõusnud ning seejärel jäänud suhteliselt stabiilsele tasemele. 2002. aastal registreeris politsei 39, 2003.-ndal aastal 35 ja 2004.-ndal aastal 33 unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseadusliku kasvatamisega seonduvat kuriteofakti. Aasta – aastalt on Kars §188 ja KrK §210⁴ rikkumiste avastamine pidevalt tõusnud, 2004. aastal avastas politsei 82% nimetatud kuritegudest.
- *Narkootilise aine levitamise ettevalmistamist* sätestab KarS §189. Antud paragrahviga seonduvaid rikkumisi on Karistusseadustiku kehtimise hetkest alates registreeritud kokku 14 korral. Neljal korral 2003. aastal ja kümnel korral 2004. aastal. Kõik registreeritud kuriteod on ka avastatud. Lääne PP teeninduspiirkonnas ei ole Kars §189 rikkumisi kordagi registreeritud ning 64% registreeritud KarS §189 rikkumistest on registreeritud Põhja PP teeninduspiirkonnas.
- Kõige suurem erinevus prefektuuride lõikes on narkoväärtegude jagunemises. Põhja PP teeninduspiirkonnas pandi 2004. aastal toime 84% Eestis registreeritud narkoväärtegudest ning Ida PP teeninduspiirkonnas 12%, samas Põhja regiooni elanike arv moodustab 38,5% ja Ida regiooni elanike arv 17,9%, mis näitab ka suhteliselt suuremat aktiivsust narkokuritegevuses.

Narkosüütegusid toime pannud isikute “kuritegelik käitumine”

- Analüüsis vaadeldaval ajavahemikul (01.01.2000 – 30.11.2004) on POLIS andmebaasi andmetel politsei poolt avastatud kokku 19 521 narkosüütegu, mille on toime pannud 7237 isikut. Nimetatud isikute poolt on sel ajavahemikul toime pandud 24 348 politsei poolt avastatud kuritegu ja 20 172 analüüsis vaatluse all olevat väärtegu^{**}, millest on vastavalt 5728 narkokuritegu ja 13 793 narkoväärtegu.
- Tuues aastate lõikes välja narkokuritegude ja väärtegude keskmise arvu neid toime pannud isikute kohta, ilmneb, et keskmiselt paneb üks isik toime 2 narkosüütegu aastas ning antud näitaja on järjest tõusnud.

^{**} KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §144¹lg.1 §158, NPS§15¹

- Isikuid, kes on vaadeldaval ajavahemikul narkosüüteoga politsei poolt ainult 1 korra kinni peetud ning POLIS andmebaasi andmetel rohkem ühtegi kuritegu ega ka vaatluse all olevat väärtegu toime pannud ei ole, on kokku 1669 ehk 23% kõikidest isikutest (7237). Aastate lõikes jääb selliste isikute arv keskmiselt 400 juurde.
Seega kui vaadelda narkosüütegusid toime pannud isikute osakaalu, kes on enne või pärast esimese narkosüüteo toimepanekut (politsei poolt avastatud) mõne kuriteo või vaatluse all oleva väärteoga politsei poolt kinni peetud, võib näha, et ligi 80% narkosüütegusid toime pannud isikutest jätkab kuritegelikku elu.
- Aastate lõikes narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuriteod moodustavad kuritegude üldhulgast vabariigis 30%-se osakaalu.
- Suurimat osakaalu narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuritegudest moodustavad varavastased kuriteod, mis ulatub ligi 30-40% osakaaluni riigis registreeritud varavastastest kuritegudest aastas.
- Isikuvastaste kuritegude osakaal, mis on narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud on tõusnud märgatavalt 2003. aastal, ulatudes 19,4%-ni kõikide isikuvastaste kuritegude üldarvust, milles politsei on isiku kindlaks teinud.
- 55% (4002) kõigist narkosüütegusid toime pannud isikutest oli narkosüütegu esimeseks ja 18,8% (kõigist narkosüütegusid toime pannud isikutest) teiseks politsei poolt registreeritud süüteks perioodil 2000-2004.
Seega võib olemasolevate andmete põhjal öelda, et kuni 73,8% kõigist perioodil 01.01.2000-30.11.2004 narkosüüteo toimepannud isikutest on politsei esmakordselt kinni pidanud seoses narkosüüteoga ning teist liiki kuriteod ja väärteod lisanduvad hiljem.
- Esimese narkosüüteo toimepaneku ajal oli kõige noorem isik 12 aastane ning vanim 67 aastane. Kõige aktiivsemalt pannakse narkosüütegusid toime 18-24 aasta vanuselt. 51,3% (3716) kõigist narkosüüteo toime pannud isikutest kuulus oma esimese narkosüüteo toimepaneku ajal antud vanusegruppi. Vaadeldes teiste vanusegruppide osakaalu narkosüüteo toime pannud isikute üldarvust, võib öelda, et 82,6% oma esimese narkosüüteo toime pannud isikutest on nooremad kui 30 eluaastat. Antud osakaalust 12,8% on esimese narkosüüteo toimepaneku hetkel olnud alaealised.

Narkootilise aine levik

- Populaarsuselt on Eestis esikohal marihuaana amfetamiini ja ecstasy ees. Järgnevad herooin, fentanüül, moonivedelik ja tõusuteel olev korgijook GHB ning taas on liikuma hakanud narkootilist ainet 1,4-butaandiool (korgijook).
- Narkootiliste ainete levik erineb piirkonniti. Ida Politseiprefektuuri andmetel tarbitakse Narvas puhast ja kallist herooini ning suhteliselt palju amfetamiini ja hašišit. Kuid Jõhvi ja Kohtla-Järve piirkonnas on enamasti kasutusel moonilahus. Ning Rakveres ja Lääne-Virumaal on suurem turuosa keemilistel narkootikumidel, nagu amfetamiinil.

- TPÜ rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudi poolt läbiviidud elanikkonnaküsitluste seeria (“Eesti 93”; “Eesti 98” ja “Eesti 2003”) tulemuste andmetel on viimase kümnendi jooksul Eesti elanikkonna hulgas illegaalsete uimastite proovimine ja tarvitamine kasvanud tugevasti eelkõige nooremates vanuserühmades: 18-24 aastastest on vähemalt korra proovinud mingit narkootilist ainet juba **45%** küsitletutest. Tarvitajate hulk nooremas vanuserühmas on võrreldes 1998.aasta uurimustulemustega kümnekordistunud 1%-st 10%-ni.
- Suur osakaal narkootikumidega katsetajaid on ka noorte täiskasvanute seas, vanuserühmas 25-34. Illegaalsete uimastitega on mingeid kogemusi 17% noortest täiskasvanutest. Selles vanuserühmas on tegemist valdavalt katsetajatega, tarvitajaid on vaid 1%. Neljandik 25-34 küsitletud inimestest aastaseid vastas, et nende tuttavate hulgas on mitmeid uimastite tarvitajaid.
- Narkokuritegevusest tulenev ohutunne on 2003. aastaga võrreldes veidi suurenenud eelkõige Lääne politseiprefektuuri politseijaoskondade teeninduspiirkondades. Rapla pj, Pärnu po, Haapsalu pj ja Kärddla pj teeninduspiirkondade elanikud on 2003.-nda aasta tulemusega võrreldes keskmiselt kõrgemalt hinnanud narkokuritegevusest tulenevat ohtu nende turvalisusele. Peale Lääne PP on tõusnud veel Valga ja Põlva politseijaoskondade teeninduspiirkonna elanike poolt antud narkokuritegevusest tuleneva hirmuga seonduvad hinnangupallid. Narva, Jõhvi ja Tallinna politseiosakonnad on endiselt saanud kõrgemaid narkokuritegevusega seonduvaid hinnangupalle, kuid näitavad hetkel langustendentsi.
- 1999-2004 aastatel on Eestis enam arestitud narkootilisteks aineteks amfetamiin, kanepitooted, mooniproduktid, MDMA ja GHB. Viimastel aastatel on ka suhteliselt palju kätte saadud lähteaineid.
- Eesti Politsei on vaadeldud perioodil (1999-2004) narkootiliste ainete (amfetamiin, fentanüül, heroiin, kokaiin, MDMA) konfiskeerimistega kõrvaldanud 1 201 412 keskmist arvestuslikku doosi, mille hinnanguline maksumus oleks narkoturul kokku olnud 181 983 455 krooni.
- Peamiselt tarbitakse amfetamiini Põhja PP piirkonnas, ehk siis Harjumaal koos Tallinnaga. Seejärel Ida PP teeninduspiirkonnas ning kõige vähem Läänes. Samas kanepitooted on 2003. aastal kõige vähem konfiskeeritud Põhja PP poolt ning Lääne PP ja Ida PP poolt kõige enam. Marihuaana on kõige vähem levinud Ida PP teeninduspiirkonnas ning kõige rohkem Lõuna PP teeninduspiirkonnas.
- Heroiini tarbimine on koondunud Põhja PP ja Ida PP piirkonda. Iga aastaga on heroini kasutamine koondunud rohkem pealinna. Teises kahe prefektuuri teeninduspiirkonnas on heroini konfiskeeritud vaid mõnel üksikul korral.
- Ajavahemikus 1996-2004 Ipa on politsei poolt avastatud 20 narkolaborit. Avastatud narkolaboritest 52% avastati Põhja PP teeninduspiirkonnas, 32% Lääne PP, 11% Ida PP ja 5% Lõuna PP teeninduspiirkonnas. Näha on, et suhteliselt palju on narkolaboreid avastatud n.ö “rahulikes piirkondades”.

Suurem osa Põhja PP teeninduspiirkonnas likvideeritud narkolaboreid asusid, kas autos või elukohas (korteris).

- Perioodil 1999-2004 tehti Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuses narkootilistele ainetele kokku 6189 ekspertiisi. Kõige enam saabus narkootikume ekspertiisi Põhja PP-st (61%) ja Ida PP-st (17%).

Narkoüksuste ressursid

- Kokku on Eesti Politseis spetsialiseerunud narkopolitseinike ametikohti 92, millest täidetud on 88 (2004. aasta septembrikuu seisuga Persona andmebaasi andmetel).
- 2004. aastal oli 18 narkokoera ehk 36% teenistuskooertest. Igas prefektuuris oli 4 narkokoera väljaarvatud Lõuna PP-s, kus oli 5 narkokoera ning JuPo-l oli üks narkokoer.
- Lääne PP on alates 2003. aastast suhteliselt palju hakanud kasutama narkokoeri, võrreldes 2002. aastaga on kasvanud narkokoera kasutamine 94%. Ida PP- s 2003. aastal on praktiliselt igal teisel korral, mil kasutati narkokoera leitud ka narkootilist ainet. Samas aga Lõuna PP- kasutati narkokoeri rohkem kordi, kuid vähematel kordadel leiti narkootikume. Seega Lääne PP-s ja Lõuna PP-s on narkokoera kasutamise efektiivsus madal, aga Ida PP-s kõrge.
- Narkokoerte kasutamine väljasõitudel on kasvanud aastatega. 2002. aastal oli 414 väljasõitu ja nendest kordadest 37% korral kasutati narkokoera, 2003. aastal toimus 757 väljasõitu sündmuskohale ning 48% korral kasutati narkokoera. 2004. aastal oli 723 väljasõitu sündmuskohale ning siis kasutati 63% kordadest narkokoera.

1. NARKOSÜÜTEOD

1.1 SEADUSE MUUDATUSTE ÜLEVAADE

Kriminaalkodeksi kehtivus lõppes Karistusseadustiku jõustumisega 1. septembril 2002. aastal. Samal ajal ja seoses Karistusseadustiku jõustumisega kaotas kehtivuse ka Haldusõigusrikkumiste seadustik. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seadus jõustus 1. novembril 1997. aastal, kuid seadust muudeti narkootiliste ainete käitlemise osas seoses Karistusseadustiku kehtestamisega ning see muudatus jõustus samuti 1. septembril 2002.

Nende seadusemuudatustega kaasnevaid mõjusid nii registreeritud süütegudele kui karistusmääradele tuleb järgmistes peatükkides toodud trende interpreteerides arvestada. Põhiliseks lähtekohaks toodud võrdlustes on koosseisude sisulised vasted enne ja peale karistusreformi (Tabel 1 ja Lisa 1).

Tabel 1. Analüüsis kasutatud Kriminaalkodeksi ja Karistusseadustiku sätete vasted.

Karistusseadustik/ NPAS	Kriminaalkodeks/ HÕS
KarS §183	KrK §210 ² lg1
KarS §184	KrK §210 ¹ , §210 ² lg2, §202 ⁵ lg3,4
KarS §185	
KarS §186	KrK §202 ³
KarS §187	KrK §202 ² , §202 ⁴
KarS §188	KrK §210 ⁴
Kars §189	
KarS §190	KrK §209 ²
KarS §199 lg 2 p2, §200 lg 2 p2	KrK §210 ³
Dekrim, NPAS §15 ¹	KrK 202 ⁵ lg1, HÕS §158

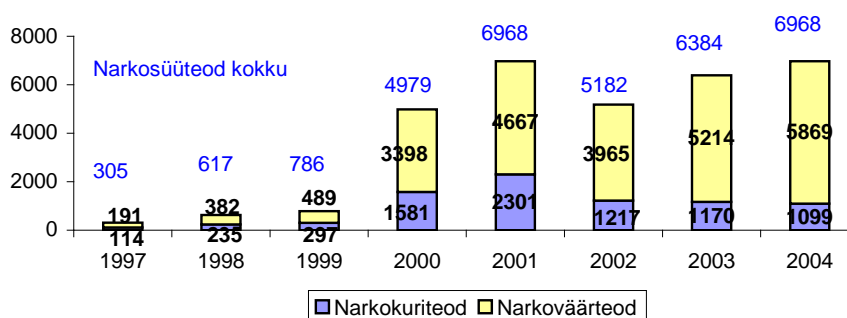
Narkosüüteo koosseise sätestavate normide ajaloost koos vastavate paragrahvide sõnastuste võrdlusega annavad ülevaate Lisa 1A (NPAS ja HÕS) ja Lisa 1B (KarS ja KrK).

1.2 NARKOSÜÜTEGUDE ÜLDTENDENTSID

Järgnevalt on analüüsitud registreeritud ja avastatud narkokuritegusid ja narkoväärtegusid aastatel 1999 kuni 2004 (Lisa 2 ja Lisa 3). Töötulemusi ja statistikat mõjutab läbiviidud karistusreform, millega muutusid mitmed narkokuritegusid reguleerivad sätted, sh dekriminaliseeriti korduv narkootilise aine väikses koguses edasiandmise eesmärgita omamine, hoidmine ja tarbimine (vt normide ajalugu, Lisa 1).

Narkokuriteod hõlmavad endas Karistusseadustiku §§ 183-190, 199, 200 ning enne 2002. aasta septembrit Kriminaalkodeksi paragrahve 202², 202³, 202⁵ ja 210¹-210⁴. Ning narkoväärtegusid sätestavad NPAS §15¹ ja varem HÕS §158 ja KrK §202⁵ lg1. Narkosüüteod hõlmavad nii narkokuritegusid, kui ka narkoväärtegusid (sh haldusõiguserikkumised enne 1. sept. 2002.a).

Narkosüüteguete dünaamika aastatel 1999-2004

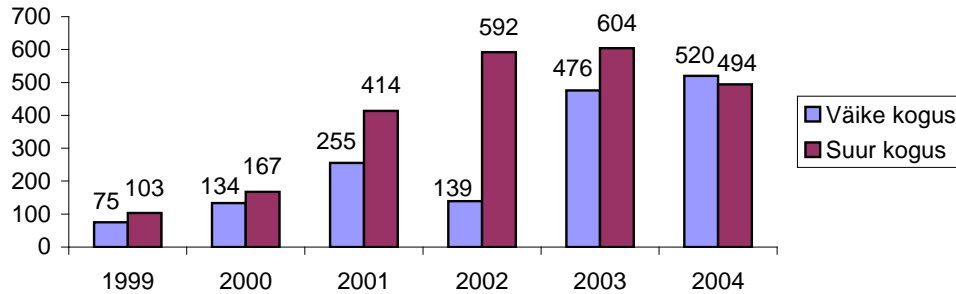
Joonis 1. Narkosüüteguete (narkokuriteguete ja narkoväärteguete) dünaamika aastatel 1997-2004

2000. aastaks oli registreeritud narkokuriteguete arv eelnevate aastatega võrreldes kasvanud viiekordseks. 2001. aastal võrreldes 2000. aastaga kasvas narkokuriteguete arv veelgi 31% ehk 720 fakti. Kuid alates 2002. aastast on toimunud narkokuriteguete langus, mille põhjuseks on seaduse muudatus 2002. aastal – KrK paragrahvi 202⁵ sätestatud kuriteod dekriminaliseerimine, mistõttu analoogsed teod kajastuvad narkoväärteguete kasvus. Kui arvestada seadusemuudatuste mõju statistikale, siis on narkokuriteguete arv püsinud sisuliselt muutumatuks (-8%).

Graafikult (Joonis 1) on näha, et igal aastal on rohkem toime pandud narkoväärteguete kui narkokuriteguete. 2002. aastal oli toime pandud narkoväärteguete kolm korda rohkem, kui narkokuriteguete, 2003. aastal juba 4,5 korda enam ja 2004. aastal oli registreeritud 5 korda rohkem narkoväärteguete kui narkokuriteguete.

Narkosüüteguete arv on iga aasta kasvanud. Ainuke languse aasta oli 2002, mis oli tõenäoliselt tingitud seadusemuudatustest tulenevatest tagasilöökidest töökoormusele. Võrreldes 2002. aasta tasemega on 2004. aastaks narkosüüteguete arv kasvanud 26% ehk 1840 fakti võrra.

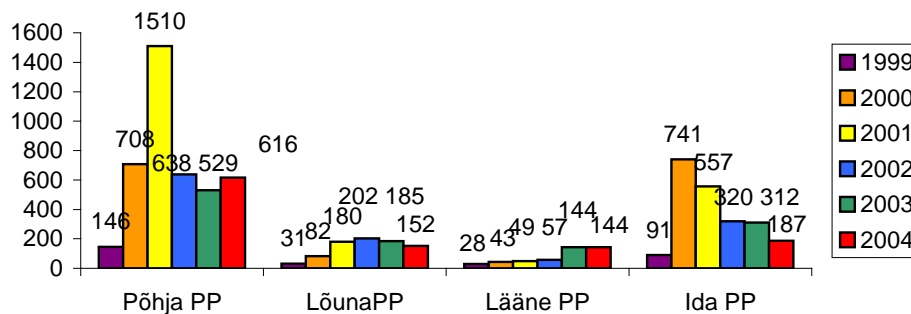
Registreeritud narkootilise aine suures (KrK §210² lg2, KrK §202⁵ lg3 & lg4) ja väikeses koguses (KrK §210² lg1, KarS §183) ebaseaduslik käitlemine

Joonis 2. Registreeritud narkootilise aine suures koguses ja väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine 1999 - 2004

Igal aastal välja arvatud 2004. aastal on rohkem registreeritud narkootilise aine suures koguses ebaseadusliku käitlemise kuritegusid, mis on tõusnud pidevalt 2003. aastani, kuid 2004. aastal langes 8% võrra. 2004. aastal registreeriti 26 fakti rohkem narkootilise aine väikeses koguses ebaseadusliku käitlemise kuritegusid kui suures koguses ebaseadusliku käitlemise juhte. 2003. aastal registreeriti 46% rohkem narkootilise aine väikeses koguses ebaseaduslikku käitlemise kuritegusid kui 2001. aastal. Narkootilise aine väikeses koguses ebaseadusliku käitlemise juhtumeid on politsei samuti iga aastaga rohkem välja selgitanud. Vaadeldud perioodil avastati 66% narkootilise aine väikeses koguses ebaseadusliku käitlemisega seotud registreeritud kuritegudest ning 86% suures koguses ebaseadusliku käitlemisega seotud registreeritud kuritegudest.

**Registreeritud narkokuritegude
(KarS §§183-190 ja KrK 202², 202³, 202⁵, 210¹-210)
piirkondlik jagunemine**

Joonis 3. Registreeritud narkokuritegude piirkondlik jagunemine 1999-2004

Läbi vaadeldavate aastate on kõige rohkem registreeritud narkokuritegusid Põhja PP või Ida PP teeninduspiirkonnas. Kui üldine liider on Põhja PP piirkond, siis 2000. aastal registreeriti Ida PP teeninduspiirkonnas 33 narkokuritegu rohkem kui Põhja PP teeninduspiirkonnas. Ida PP piirkonnas on narkokuritegude arv alates 2000. aastast iga

aastaga vähenenud, jõudes 2004. aastal Lõuna PP piirkonna 2003. aasta tasemeni. Samas Lääne PP piirkonnas on registreeritud narkokuritegude arv tõusnud järsult 2003. aastal 57-lt 144-le (kasv 153% võrra) ja jäänud samale tasemele ka 2004.aastal. Ka Lõuna PP piirkonnas on registreeritud narkokuritegude arv pidevalt tõusnud. Järsk kasv 82-lt 180 kuriteole (kasv 120% võrra) oli seal 2001. aastal, kuid 2004. aastal on toimunud võrreldes 2003. aastaga langus 33 fakti (18%) võrra.

Narkokuritegude taoline võrdlus ja toodud tendentsid näitavad tegelikult olulist narkokuritegude kasvu, eriti Lõuna PP ja Lääne PP piirkonnas, arvestades asjaolu, et alates 1. sept. 2002 põhjustas kuritegude languse KrK 202⁵ lg 1 järgi kvalifitseeritavate (korduva narkootilise aine väikses koguses omamine ja arsti ettekirjutuseta tarbimine) kuritegude dekriminaliseerimine, mistõttu narkokuritegude üldarv ei ole sisuliselt enne ja peale 1. sept 2002 võrreldavad.

Detailsemas analüüsis edaspidi on toodud välja tendentsid lähtudes süüteo koosseisude sisulisest võrdlusest.

1.3 KARISTUSPRAKTIKA ÜLDTENDENTSID

Järgnevalt on analüüsitud narkosüütegude eest määratud karistusi karistusregistri andmetel (väljavõtte perioodist 01.01.1999 – 20.12.2004). Vaadeldavad narkoparagrahvid ja nende eest määratavad karistused on ära toodud lisas (Lisa 1A, Lisa 1B). Ajalises perspektiivis on karistusi uuritud otsuse tegemise kuupäeva järgi ning otsuse määranud kohtud on jagatud vastavalt prefektuuride teeninduspiirkondadele:

- Põhja regioonis on määratud karistusi Harju Maakohus, Tallinna Linnakohus ja Tallinna Ringkonnakohus.
- Ida regioonis on määratud karistusi Ida-Viru Maakohus, Kohtla-Järve Linnakohus, Lääne-Viru Maakohus ja Narva Linnakohus.
- Lääne regioonis on määratud karistusi Hiiu Maakohus, Järva Maakohus, Lääne Maakohus, Pärnu Maakohus, Rapla Maakohus ja Saare Maakohus
- Lõuna regioonis on määratud karistusi Jõgeva Maakohus, Põlva Maakohus, Tartu Linnakohus, Tartu Maakohus, Valga Maakohus, Viljandi Maakohus ja Võru Maakohus.

Vaadeldaval perioodil karistati 7555 narkokurjategijat 14 162 korral. Karistamiste (kuritegude) arvu jagunemine koosseisude lõikes on näha järgnevas tabelis (Tabel 2).

Tabel 2. Määratud karistuste arv ja karistuse saanud füüsiliste isikute arv 1999-2004

Narkosüütegu	Karistuste/ kuritegude arv	Füüsiliste isikute arv*
NPAS §15 ¹ , HÕS §158, KrK §202 ⁵ lg 1 – väike kogus, omamine, tarvitamine	11 543	5036
KarS §183, KrK §210 ² – väikeses koguses käitlemine	1084	1055
KarS §184, KrK §210 ¹ , §210 ² lg 2, §202 ⁵ lg 3, 4 – suures koguses käitlemine	1413	1342
KarS §185 – narkootikumi edasiandmine nooremale kui 18-aastasele	6	6
KarS §186, KrK §202 ³ – narkootikumi tarvitamisele kallutamine	12	12
KarS §187, KrK §202 ² , 202 ⁴ – alaealise kallutamine tarvitamisele	7	7
KarS §188, KrK §210 ⁴ – unimaguna, kanepi, kokapõõsa külv, kasvatamine	76	76
KarS §189 – levitamise ettevalmistamine	3	3
KarS §199 lg 2 p 2, 200 lg 2 p 2, KrK §210 ³ – narkootikumi vargus või röövimine	18	18
KOKKU	14 162	7555

* Üks isik võib olla toime pannud mitu kuritegu ja saanud mitu korda karistada, kuid isikute arvestusse läheb ta üks kord.

Kõige enam on ühe paragrahvi lõikes ühte isikut karistatud NPAS §15¹ järgi – ühte isikut karistati keskmiselt 3 korral. Kõige rohkem oli NPAS §15¹ järgi karistatud kahte meest, keda kumbagi karistatud 35 korral.

Trahve määrati kõige enam NPAS §15¹ (8542 korral määrati karistuseks trahv), HÕS §158 (525) ja KrK §202⁵ (336) rikkumiste eest. Vaadeldava perioodi kõrgeimad trahvid olid KarS §186 (8675 krooni), KrK §210² (7509 krooni) ja KarS §183 (5563,79 krooni) rikkumiste eest.

Kõige enam määrati arestipäevi NPAS §15¹ (1191 korral määrati karistuseks arest), KrK §202⁵ (544) ja HÕS §158 (55) rikkumiste eest. Ning kõrgeimad keskmised aresti pikkused päevades määrati KrK §202⁵ (43,74), NPAS §15¹ (12,8) ja HÕS §158 (6,82) rikkumiste eest.

KrK §201² (517 korral määrati karistuseks katseaeg), KrK §202⁵ ja KarS §184 rikkumiste eest määrati kõige rohkem katseaegu. Pikimad keskmised katseaja pikkused kuudes olid KrK §210³ (42,75), KrK §210² (35,35) ja KarS §184 (24,98) rikkumiste eest.

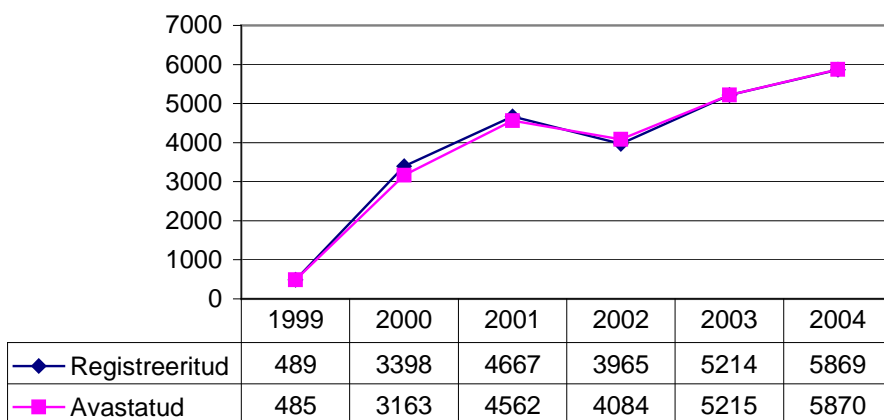
Kõige enam karistati vangistusega, kui rikuti KrK §202⁵ (407 korral määrati karistuseks vangistus), KrK §201²(329) ja KarS §184 (144). Ning keskmised pikimad vangistused kuudes olid, kui rikuti KrK §202² (35,5), KrK §210² (35,35) ja KarS §184 (32,32). Kuid pikim keskmine vangistus oli KrK §210³ rikkumise eest, nimelt 96 kuud, kuid selliseid rikkumisi oli vaid kahel korral.

1.4 NARKOOTILISE AINE VÄIKSES KOGUSES OMAMINE, TARVITAMINE

1.4.1 Politsei väljaselgitatud süüteod

Vaadatud on perioodi 1999-2004 registreeritud ja avastatud* narkootilise aine väikes koguses omamise, hoidmise, tarvitamise juhtumeid (NPAS §15, HÕS §158 ja KrK §202⁵ lg1). Toodud sisuline võrdlus, seaduste muudatustest ja karistustest annab ülevaate Lisa 1A.

**Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
süüteod 1999 - 2004**

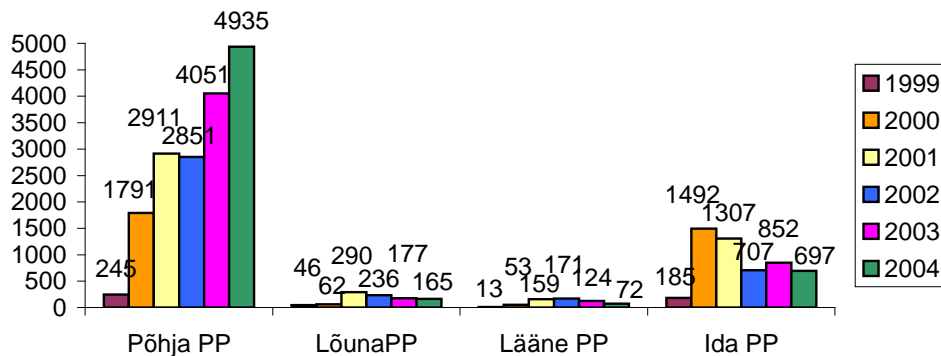
Joonis 4. Politsei väljaselgitatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine süüteod 1999 – 2004

Narkootilise aine väikeses koguses omandamine, hoidmine edasiandmise eesmärgita ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine registreeritud süütegude arv kasvas 2000. aastaks 7 korda ehk 2909 fakti võrra võrreldes 1999. aastaga. Võrreldes 2004. aastat 2003. aastaga kasvas rikkumiste arv 11% ehk 655 fakti.

Mõnedel aastatel ületab avastatud süütegude arv registreeritud süütegude arvu, kuna järgneval aastal on avastatud eelmise aasta süütegusid. Suurem vahe tuli sisse 2002. aastal seoses Karistusseadustiku jõustumisega. Siis on politsei avastanud 119 juhtumit ehk 22% rohkem kui on taolisi juhtumeid registreerinud. Selle annavad siis peamiselt Kriminaalkoodeksi §202⁵ lg1 rikkumised.

* Kõik registreeritud väärted (sh HÕS) loetakse avastatuks.

Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 piirkondlik jagunemine 1999 - 2004

Joonis 5. Politsei väljaselgitatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine regiooni 1999 – 2004

Väljaselgitatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine süütegude arv on Põhja PP teeninduspiirkonnas pidevalt kasvanud ning seal pannakse toime ka kõige rohkem taolisi narkosüütegusid. Lõuna PP ja Lääne PP teeninduspiirkonnas on selliste narkosüütegude arv alla 290 fakti igal aastal ning viimastel aastatel on nende arv langenud. Ida PP teeninduspiirkonnas on nimetatud narkosüütegude arv olnud pidevalt alla 1500 fakti ning viimastel aastatel on see näitaja langenud: 2004. aastal registreeriti Ida PP teeninduspiirkonnas 697 ja samas Põhja PP teeninduspiirkonnas 4935 taolist rikkumist.

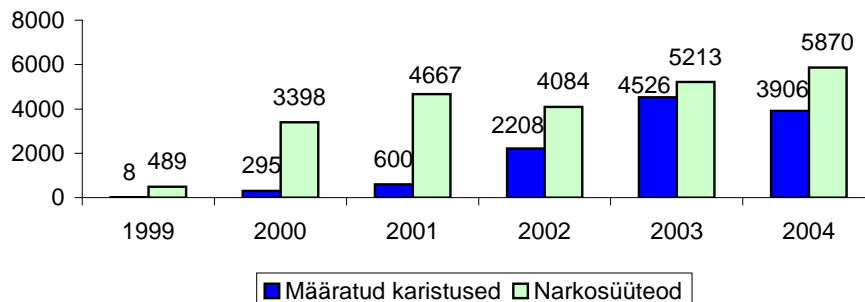
KrK §202⁵ lg1 (korduv kasutamine) järgi on avastatud Põhja PP 92%, Lõuna PP 90%, Lääne PP 84% ning Ida PP 96% registreeritud vastavatest kuritegudest piirkonnas.

1.4.2 Karistuspraktika

Järgnevalt on vaadatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamise ja arsti ettekirjutuseta tarvitamise (NAPS §15¹, KrK §202⁵ lg1 ja HÕS §158) süütegusid, mille eest määratud karistus, võrdluseks on toodud politsei poolt samal ajal väljaselgitatud vastavate süütegude arv (POLIS andmed).

Graafikult (Joonis 6) on näha, et igal aastal on politsei selgitanud välja kirjeldatud narkosüütegusid rohkem, kui nende eest on määratud karistusi. 2004. aastal on politsei selgitanud välja 33% rohkem „väikses koguses narkootikumi omamine“ süütegusid, kui määrati karistusi nende narkosüütegude eest.

Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
süüteod ja määratud karistused 1999- 2004

Joonis 6. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud karistuste arv ja politsei poolt väljaselgitatud narkosüütegude arv 1999-2004

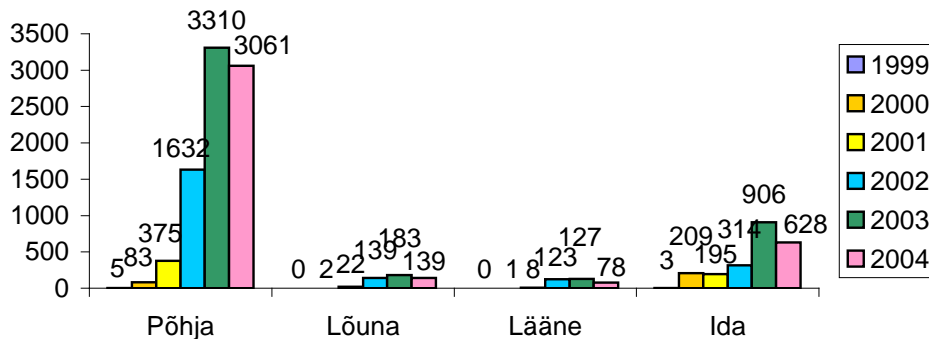
NPAS §15¹ (tarvitamine, omamine, väike kogus) alusel on karistatud kokku isikuid 9736 korral, neist 8542 on karistatud rahatrahviga ning 1191 arestiga, kolmel isikul karistuse kohta andmed puuduvad. Seega 88% on karistatud rahatrahviga ning 12% arestiga. Vaadeldaval perioodil karistati NPAS §15¹ rikkumise eest Põhja regiooni kohtute poolt 7446 korral, Lõuna regioonis 368 korral, Lääne regioonis 148 korral ja Ida regiooni kohtute poolt karistati 1774 korral.

HÕS §158 (tarvitamine, omamine, väike kogus, korduv) rikkumiste eest on vaadeldaval perioodil kokku karistatud 581 korral. Neist 525 korral on määratud rahatrahv, 55 korral arest ning ühel korral karistuse kohta andmed puuduvad.

KrK §202⁵ lg1 (tarvitamine, omamine, väike kogus, korduv) rikkumiste eest on kokku vaadeldud perioodil karistatud 1226 korral, neist 316 korral rahatrahviga, 537 korral arestiga, 384 korral vangistusega, 164 korral katseajaga ning 4 korral karistuse kohta andmed puuduvad. 179 korral on lisaks arestile määratud ka mingi muu karistus, enamasti vangistus.

NAPS §15¹, HÕS §158 ja KrK 202⁵ lg1 on vaadeldud narkosüütegudena, seega vaadeldud perioodil on narkosüütegude rikkumise eest karistatud kokku 11 543 korral, neist 81% on karistatud rahatrahviga, 15% arestiga, 3% vangistusega ja 1% katseajaga.

Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud karistused regiooniiti 1999- 2004

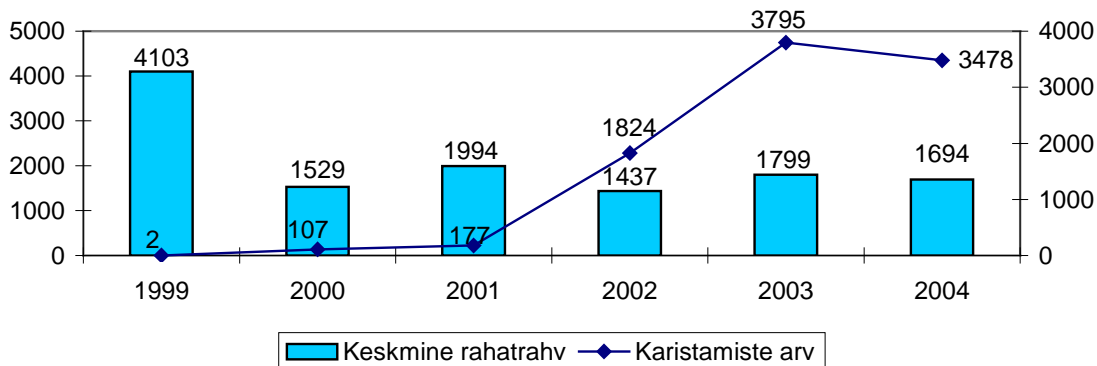
Joonis 7. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud karistuste arv regiooniiti 1999-2004

Kõige enam määrasi karistusi narkootilise aine omamise, tarbimise eest Põhja ja Ida regiooni kohtud. Üldse on narkosüütegude eest kõige rohkem karistatud 2003. aastal, nimelt 4526 korral. 2004. aastal see arv langes 620 fakti võrra 3906 korraks, mis on 14% vähem 2003. aastal määratud karistuste arvust. 2004. aastal võrreldes 2003. aastaga on narkosüütegudes karistamiste arv langenud igas regioonis, kuid siiski on karistamisi kõige vähem Lääne regioonis. Võrdluseks, 2004. aastal selgitas politsei välja Lääne PP teeninduspiirkonnas 72 ja Lõuna PP piirkonnas 165 taolist süütegu (vt ka Joonis 5).

Rahatrahvide kohaldamine

Keskmine rahatrahvi summa vaadeldaval perioodil (1999-2004) oli 1691 krooni. Miinimum trahvi, kuuskümmend krooni on määratud üheteistkümnel korral ning suurim trahv oli 20 550 krooni. Ning üks kord on rahatrahv määratud alla miinimumi, nimelt vaid 25 krooni.

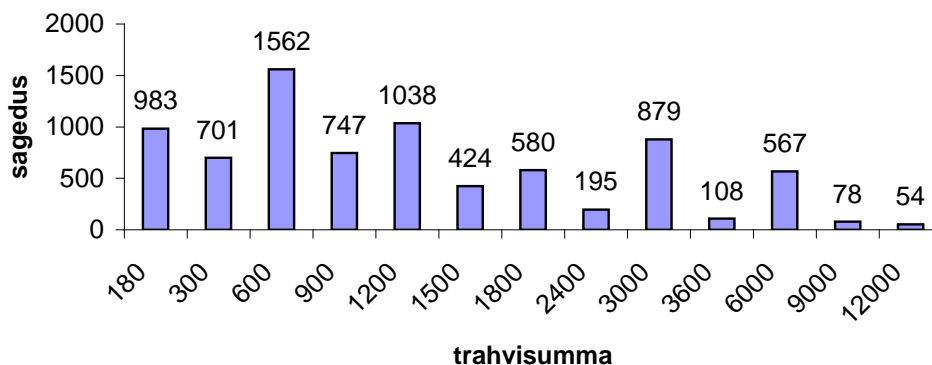
Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud rahatrahvide arv ja keskmised rahatrahvid kroonides 1999-2004

Joonis 8 Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud rahatrahvide arv ja keskmised rahatrahvid kroonides 1999-2004

Aastate lõikes on rahatrahvide summad muutunud pidevalt ning *narkootilise aine omamine, tarvitamine* süütegude arv, mille eest vaadeldud karistusi on määratud, on pidevalt tõusnud kuni 2003. aastani, 2004. aastal langes taoliste süütegude arv, milles määrati karistus 8% ehk 319 fakti võrra võrreldes 2003. aastaga. Madalaim keskmine trahv antud narkosüütegude eest määrati 2002. aastal 1437 krooni ning kõrgeim keskmine trahv 2001. aastal 1994 krooni, mis on 557 krooni kõrgem 2002. aastal määratud rahatrahvist.

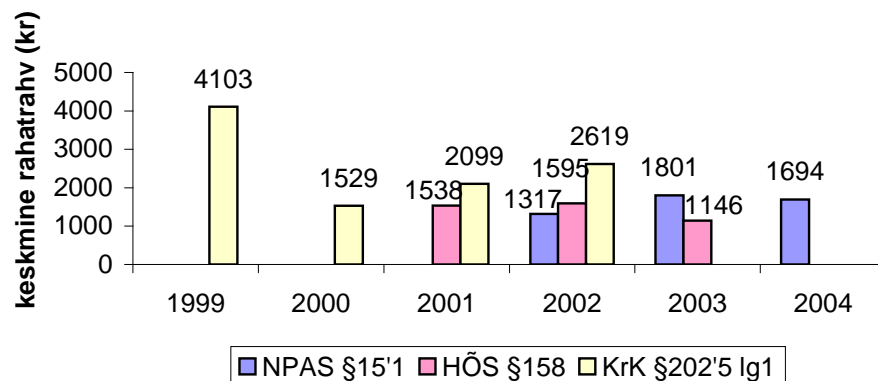
Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud sagedasemate trahvisummade jagunemine 1999-2004

Joonis 9. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud sagedasemate trahvisummade jagunemine 1999-2004

Antud graafikul (Joonis 9) on näha, mis summas on *narkootilise aine omamine, tarvitamine* süütegude eest kõige enam trahve määratud ning kui mitmel korral on teatud summat määratud. Toodud summasid on määratud 87% kordadest ning seega muid summasid on määratud 13% juhtudest. Kõige enam on määratud trahvi summas 600 krooni, millele järgneb 1200, 180 ja 3000 kroonine trahvisumma. Kokku on vaadeldud perioodil antud narkosüütegude eest määratud trahve kokku summas 15 864 292 krooni.

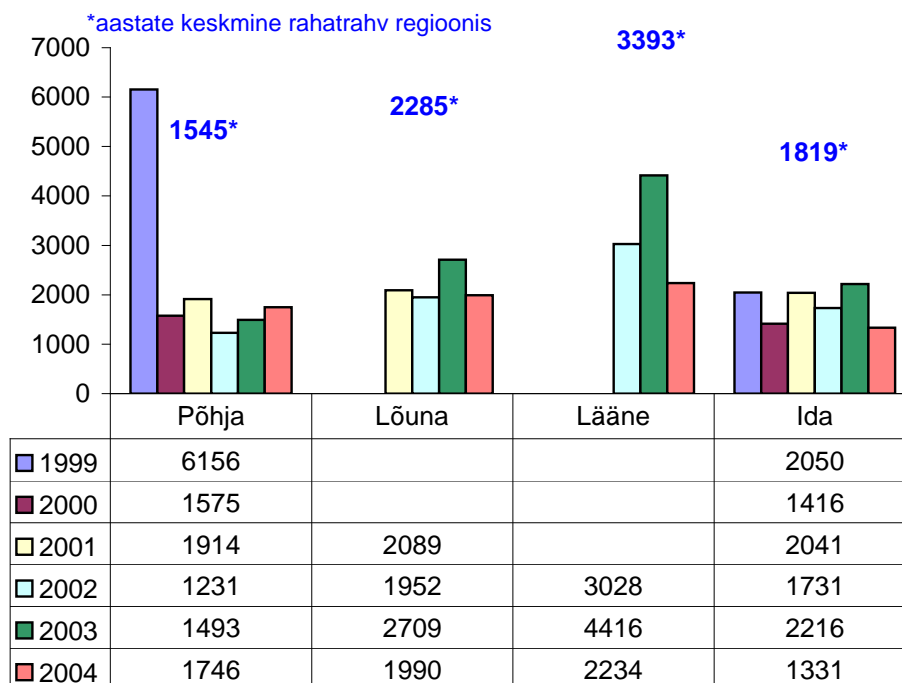
**Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
määratud keskmised rahatrahvid 1999 - 2004**

Joonis 10. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud keskmised rahatrahvid 1999 – 2004

Võrreldes *narkootilise aine omamine, tarvitamine* süütegude eest määratavaid keskmisi rahatrahve, siis kõikumised ei ole eriti suured, siiski Kriminaalkoodeksi järgi määratud rahatrahvid vastava sätte korduva rikkumise eest olid kõrgemad. Vaadeldud aastate (1999-2004) keskmine HÕS §158 eest määratud trahv oli 1581 krooni, KrK §202⁵ lg1 rikkumise eest 2222 krooni ning NPAS §15¹ rikkumise eest määratud trahv oli 1685 krooni. Võrreldes 2004. ja 2003. aastat, mil kehtis vaid NPAS vastav säte, langes keskmine rahatrahvi summa 107 krooni võrra. (vt Lisa 1A ja seaduse muudatusi punktist 1.1).

Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÖS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004

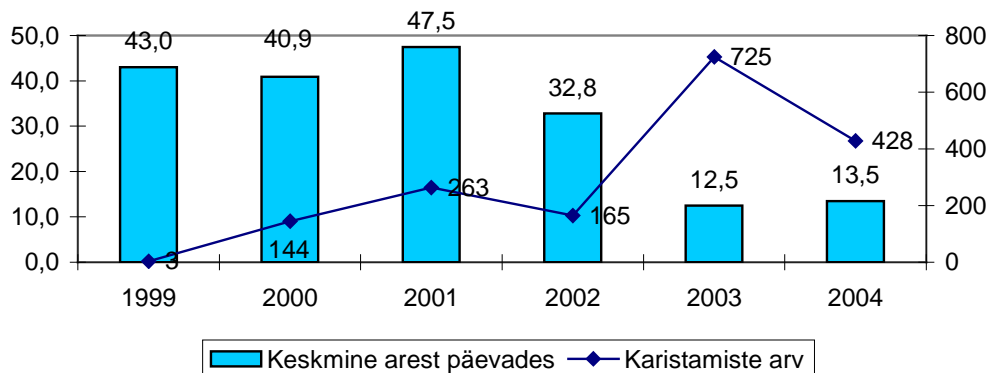
Joonis 11. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud keskmised rahatrahvid regioonides 1999 – 2004

Põhja regioonis määrati narkootilise aine omamine, tarvitamine süütegude eest kõige enam karistuseks trahve, nimelt 6848 korral, kuid sealne vaadeldud perioodi keskmine rahatrahv oli madalaim (1545 krooni). Ida regioonis oli trahve määratud 1793 korral ning perioodi keskmiseks trahvi summaks oli 1819 krooni. Samas näitab 2004. aasta trend, et madalaim määratud keskmine trahvisumma on Ida regioonis ja Põhja regioon järgneb sellele, kuigi varasemad aastad on Põhja regiooni karistuspoliitika võrreldes Ida regiooniga olnud leebem. Kogu vaadeldava perioodi kõige kõrgem keskmine trahvisumma oli Lääne regioonis (3393 krooni) ja sama näitab ka trend 2004. aastal, kuid seal määrati trahve kokku vaid 296 korral. Lõuna piirkonnas määrati trahve 446 korral ning sealne perioodi keskmine trahvisumma vaadeldavate süütegude eest oli 2285 krooni, jäädes karistuspoliitika karmusega alla vaid Lääne regioonile.

Arestide kohaldamine

Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamise süütegude eest on areste määratud ühest päevast 150 päevani. Üldjuhul on areste määratud 5, 10, 15, 20, 25, 30, 60 või 90 päevaks. Kõige sagedamini on karistuseks määratud 15-päevast aresti. Vaadeldud perioodi keskmine aresti pikkus antud narkosüütegude eest oli 22,4 päeva.

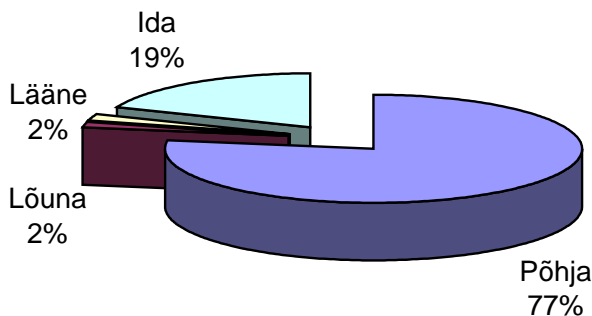
Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud arestide arv ja keskmised aresti pikkused päevades
 1999-2004

Joonis 12. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud arestide arv ja keskmised arestipikkused päevades 1999 – 2004

Narkosüütegude rikkumise eest määratud keskmised aresti päevade pikkused on iga aastaga langenud (vt. Lisa 1A ja seaduse muudatusi punktist 1.1). Võrreldes 2004. aastat 2003. aastaga, siis on keskmine aresti pikkus tõusis vaid ühe päeva võrra, kuigi aresti määramise arv on oluliselt vähenenud. Kuid kui võrrelda 2003. aastat 2002. aastaga, siis keskmine aresti päevade pikkus on langenud 20 päeva võrra, samas juhtumite arv on tõusnud 560 fakti võrra. See muutus on oluliselt mõjutatud seaduse muutustest.

Narkootilise aine omamine ja tarvitamine
(NPAS §15¹, HÕS §158, KrK§202⁵ lg1)
 määratud arestide jagunemine regiooniti 1999-2004

Joonis 13. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud arestide jagunemine regiooniti 1999 – 2004

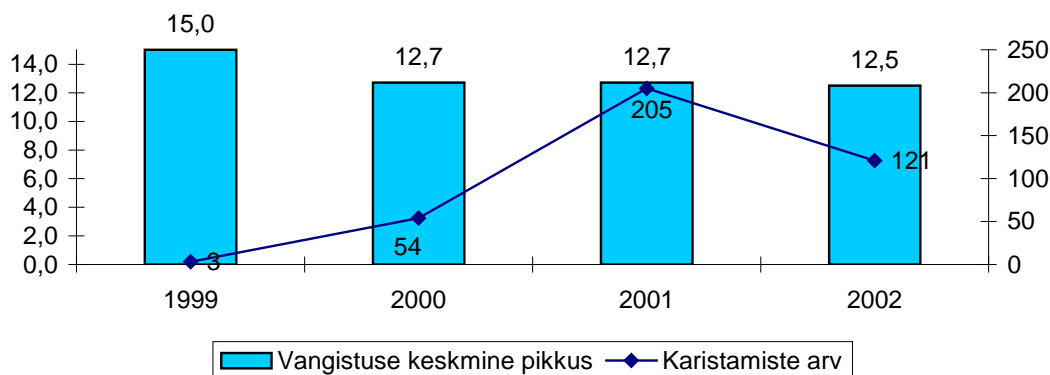
Põhja regiooni kohtud on määranud 1380 korral *narkootikumide väikeses koguses omamise, tarvitamise* eest karistuseks aresti, Ida piirkonna kohtud on seda teinud 337 korral ning teiste regioonide kohtud kokku 66 korral. Ida regioonis määratud keskmine

aresti pikkus on ka kõige pikem (32 päeva) ning madalaim on see Lõuna piirkonnas (15 päeva). Lääne regiooni kohtute poolt määratud arestide keskmine pikkus oli 20,9päeva ja Põhja regioonis 19,7 päeva.

Vangistuse kohaldamine

Korduva narkootilise aine omamine, tarvitamine süütegude eest karistati vangistuse ja katseajaga KrK §202⁵ lg1 alusel kuni selle dekriminaliseerimiseni 1. sept. 2002.

Korduv narkootilise aine omamine ja tarvitamine (KrK §202⁵ lg1)
määratud vangitused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes
1999-2002

Joonis 14. Korduvalt narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud vangitused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2002

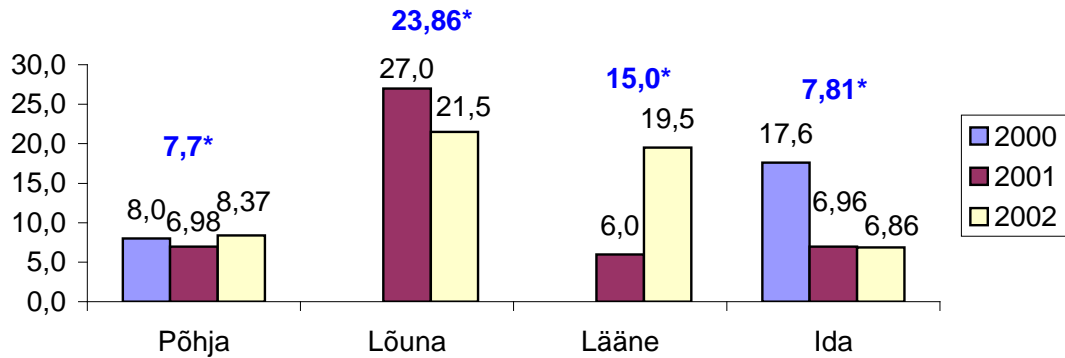
Narkootilise aine korduva omamise ja tarvitamise eest on vangistuse keskmine pikkus püsinud pidevalt ühel tasemel, kuigi süütegude arv, mille eest karistusi on määratud, on suuresti muutunud. Regioonide lõikes on vangistuse keskmised pikkused rohkem muutunud. Lühim keskmine vangistus oli vaadeldava süüteo eest määratud Põhja regiooni kohtute poolt (10,5 kuud) ning pikim keskmine vangistus Ida regiooni kohtute poolt (16,7 kuud). Ida regiooniga samas suurusjärgus oli ka Lõuna regiooni kohtute poolt määratud keskmine vangistus (16 kuud). Lääne regiooni kohtute poolt määratud vangistuse keskmine pikkus oli 14,1 kuud.

Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga

Karistusest tingimisi vabastamist katseajaga on kohaldatud KrK §202⁵ lg1 rikkumise eest 164 korral.

Korduv narkootilise aine omamine ja tarvitamine (KrK §202⁵ lg1)
 määratud keskmised katseajad kuudes regiooniti aastatel 2000-2002

* aastate keskmine katseageg regioonis

1999. aastal ei määratud kordagi karistuseks katseagegu.

Joonis 15. Korduvalt narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: keskmine katseaja pikkus kuudes 2000-2002

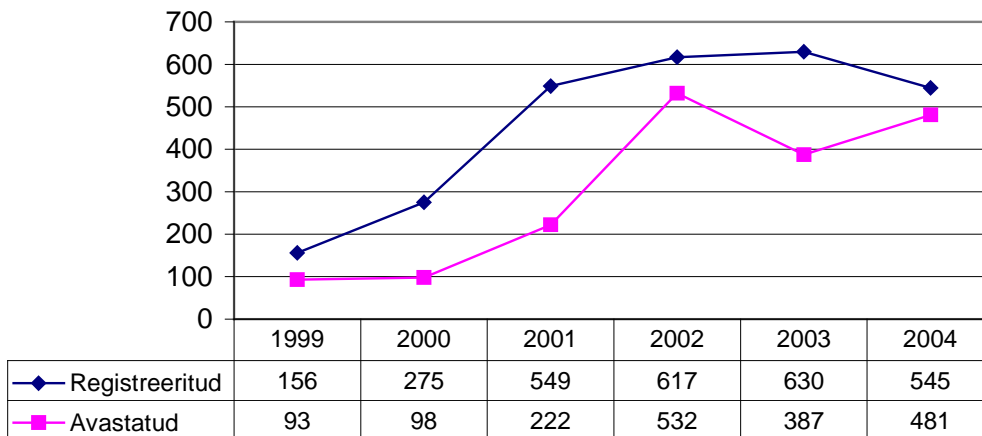
Lõuna ja Lääne regioonis olid vaadeldavate narkosüütegude eest karistusest tingimisi vabastamisel määratud katseaja keskmised pikkused tunduvalt pikemad kui mujal (vastavalt 23,86 ja 15,0 kuud). Lõuna ja Lääne regiooni kohtute poolt on vaadeldaval perioodil määratud katseagega kokku vaid 10 korral, samas Põhja regiooni kohtud 95 korral katseaja keskmise pikkusega 7,7 kuud ja Ida regiooni kohtud 59 korral katseaja keskmise pikkusega 7,81 kuud. 2001. aastal, mil katseageg määrati 71 korral, oli keskmine katseaja pikkus 7,8 kuud ja 2002. aastal, mil määrati katseagegu 86 korral oli keskmine katseaja pikkus 8,7 kuud.

1.5 NARKOOTILISE AINE KÄITELMINE, VÄIKE KOGUS

1.5.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Narkootilise aine käitlemist väikeses koguses sätestavad KarS §183 ja varem KrK §210². Kuigi KrK §210² lg2 p4 sätestab narkootilise aine käitlemise suures koguses on seda § vaadeldud tinglikult tervikuna.

**Narkootilise aine käitlemine, väike kogus
(KarS §183 ja KrK §210²)
registreeritud ja avastatud kuriteod 1999 - 2004**

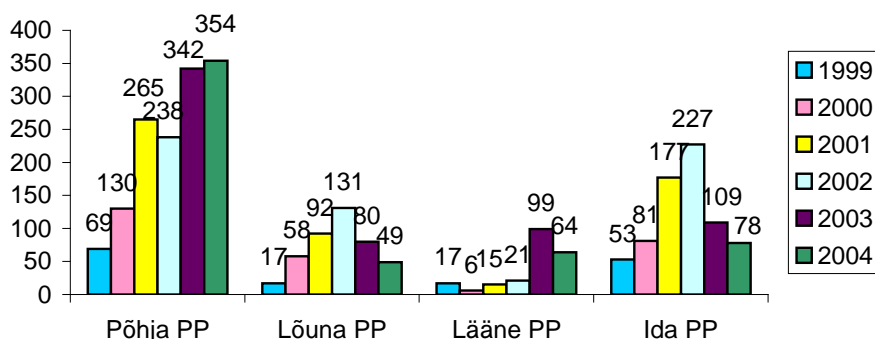
Joonis 16. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999 - 2004

Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine registreeritud kuritegude arv on pidevalt tõusnud kuni 2003. aastani. 2004. aastal on rikkumiste arv langenud 14% ehk 85 fakti võrra. Samuti on avastamine viimastel aastatel langenud. 2004. aastal avastati 88% registreeritud vastavatest kuritegudest, mis kõrgeim protsent kogu vaadeldud perioodi jooksul. Samuti kõrge oli avastamine 2002. aastal (86%). Madalaim oli avastamine 2000. aastal, mil avastati vaid 36% kuritegudest, mille suhtes oli menetlust alustatud. Kuna narkosüütegude registreerimine sõltub peamiselt politsei aktiivsusest (puudub kannatanu, avaldaja), siis sellise „statistika mängu“ põhjustavad tõenäoliselt muutused taoliste kuritegude registreerimise ja menetlemise praktikas.

Narkootilise aine käitlemine, väike kogus

(KarS §183 ja KrK §210²)

kuriteod regiooniti 1999 - 2004

Joonis 17. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: kuriteod piirkonniti 1999 - 2004

Vaadeldud perioodil on narkootilise aine väikeses koguses käitlemine kuritegusid registreeritud kõige enam Põhja PP teeninduspiirkonnas (kokku 1398 fakti) ning Ida PP teeninduspiirkonnas (kokku 725 fakti). Põhja PP teeninduspiirkonnas on rikkumiste arv pidevalt tõusnud, samas Ida PP ja Lõuna PP teeninduspiirkonnas on rikkumiste arv vähenenud alates 2003. aastast. Nii on Ida PP (78 fakti) jõudnud 2004. aastal Lääne PP-ga (64 fakti) pea võrdsele tasemele ja jääb juba alla nii Lõuna PP kui Lääne PP 2003. aasta tasemest. Lääne PP teeninduspiirkonnas kasvas vaadeldavate kuritegude arv 2003. aastal hüppeliselt, kuid 2004. aastal see arv siiski vähenes 35 fakti võrra.

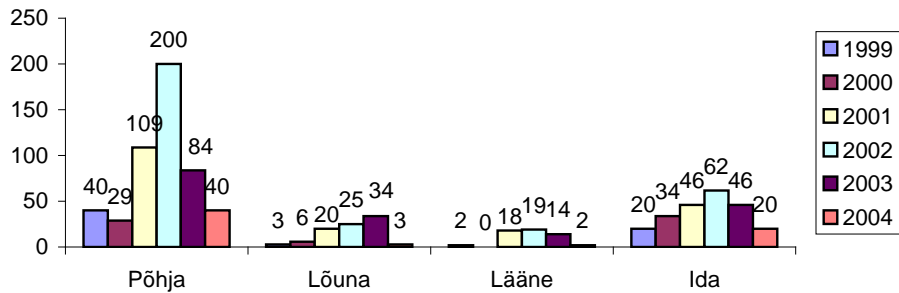
1.5.2 Karistuspraktika

KarS §183 (käitlemine, väike kogus) ja KrK 210²* (käitlemine) alusel on 1999 - 2004 karistatud kokku 1084 korral, neist 207 korral KarS järgi ja 877 korral KrK järgi. Karistatutest 57% ehk 621 korral on kohaldatud karistusest tingimisi vabastamist katseajaga, 39% ehk 418 korral määrati vangistus, 54 korral rahatrahv ja 10 korral arest. Karistatutest 1,7% kohaldati lisaks põhikaristusele ka lisakaristust (kas siis vangistusele või arestile lisaks rahatrahvi) või nende suhtes jäeti vabadusekaotus tingimuslikult katseajaga kohaldamata. Kolmel korral kohaldati lisakaristusena erioiguse äravõtmist. Kahel korral võeti erioigused ära kaheks aastaks ja ühel korral kaheks kuuks.

Põhja regiooni kohtud on karistanud 57% kordadest, mil on karistatud KrK §210² ja KarS §183 rikkumiste eest. Ida regiooni kohtud on karistanud 25% kordadest, Lõuna regiooni kohtu 11% ja Lääne regiooni kohtud 7% kordadest. Aastate lõikes on karistatuid kõige enam 2002. aastal, 306 karistamist, kuid 2004 aastaks on see arv langenud 128 fakti võrra 178 karistamise korra peale.

* Vaatame tinglikult kogu paragrahvi, kuigi KrK 210² lg2 p4 on käitlemine suures koguses.

**Narkootilise aine käitlemine, väike kogus
(KarS §183 ja KrK §210²)
määratud karistused regiooniti 1999-2004**

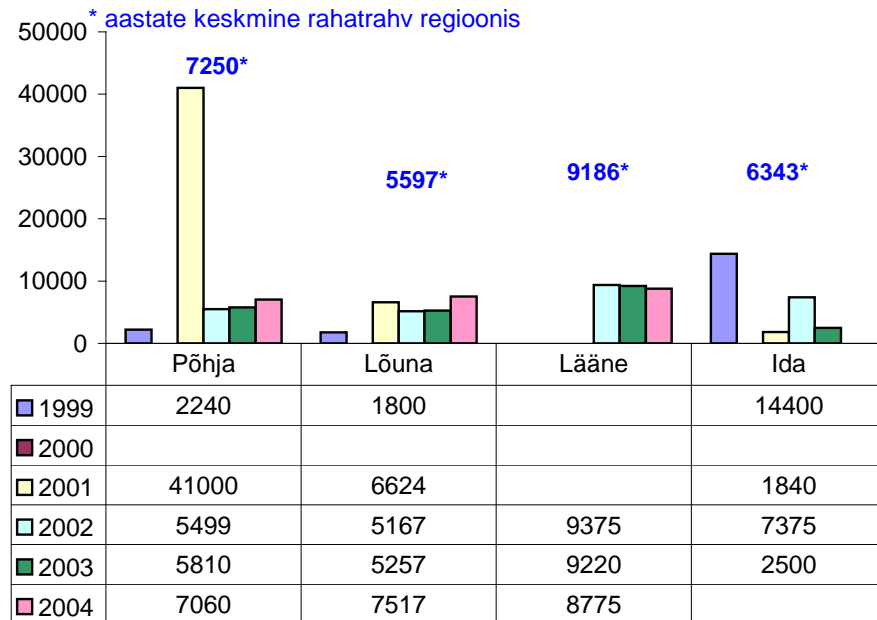

Joonis 18. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud karistused (korrad) regiooniti 1999-2004

Rahatrahvide kohaldamine

Rahalisi trahve määrati karistuseks KrK §210² ja KarS §183 rikkumiste eest kokku 54 korral, KrK järgi 40 korral ja KarS järgi vaid 14 korral. Miinimum määratud trahv vaadeldud perioodil oli 1500 krooni ning suurim määratud trahv oli 41 000 krooni. Perioodi keskmine trahvi summa oli 7005 krooni.

**Narkootilise aine käitlemine, väike kogus
(KarS §183 ja KrK §210²)
määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004**

Joonis 19. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004

Nii Lääne kui Ida regiooni kohtud on karistuseks rahatrahvi määranud kaheksal korral, kuid Lääne aastate keskmine rahatrahv on 31% ehk 2843 krooni võrra suurem. Kõige enam on rahatrahve määranud Põhja regiooni kohtud 25 korral ning Lõuna regiooni kohtud on trahve karistuseks määranud 13 korral. Kõige kõrgemaid trahve on kohaldatud Lääne regioonis. Kõige leebem on olnud trahvipoliitika suhtes Lõuna regioon, kuid järsult on tõstetud trahvimäärasid 2004. aastal – seda nii Põhja kui Lõuna regioonis.

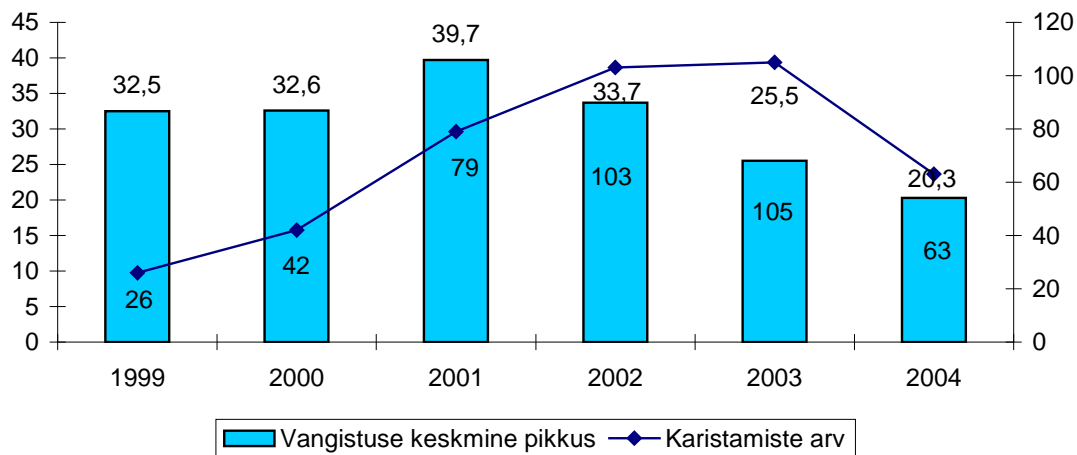
Arestide kohaldamine

Narkootilise aine käitlemise eest on vaadeldavate süütegudes süüdimõistetutele määratud karistuseks areste KrK §210² rikkumiste eest 10 korral. Nendest pooled määrasid Põhja regiooni kohtud ning seal oli keskmine aresti pikkus vaadeldaval perioodil 2,4 kuud, mis on natuke kõrgem perioodi üldisest Eesti keskmisest kahekuulisest arestipikkusest. Vaadates aastate lõikes, määrati pooltel kordadel arestid 2001. aastal, mil keskmine aresti keskmine pikkus oli 1,6 kuud.

Vangistuse kohaldamine

Vaadeldaval perioodil (1999-2004) karistati minimaalselt ühekuulise vangistusega ja maksimaalselt 108 kuulise vangistusega. Perioodi keskmine vangistuse pikkus oli 30,6 kuud, kusjuures KarS §183 järgi oli perioodi keskmine 13 kuud ning KrK §210² järgi 35,4 kuud, mis on peaaegu kolm korda kõrgem, kui KarS järgi määratud keskmine vangistuse pikkus (vt. lisaks Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1).

Narkootilise aine käitlemine, väike kogus
(KarS §183 ja KrK §210²)
määratud vangistused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2004

Joonis 20. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud vangistused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2004

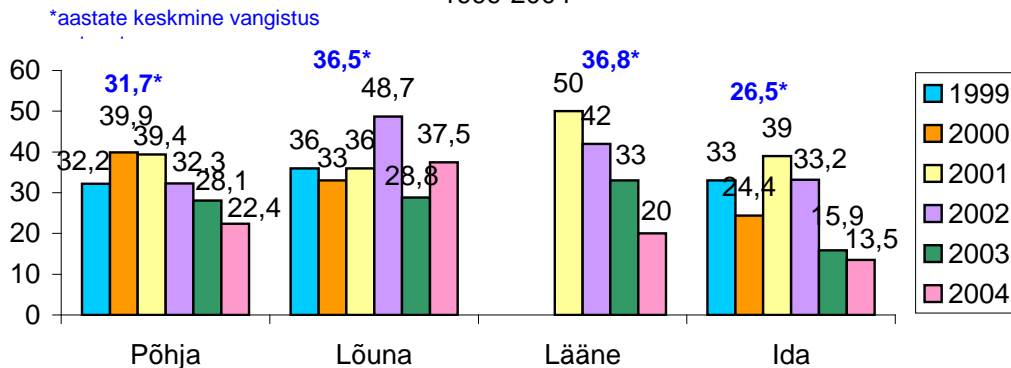
Jooniselt 20 on näha, et keskmised vangistuse pikkused *narkootilise aine väikeses koguses* käitlemise eest on kuni 2002. aastani püsinud praktiliselt ühel tasemel ning

kuritegude arv mille eest karistati vangistusega, on pidevalt tõusnud. 2003. aastal jäi kuritegude arv, mille eest karistati vangistusega, samaks, kuid vangistuse keskmine pikkus langes kaheksa kuu võrra võrreldes 2002. aastaga (vt. lisaks Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1). Enne 1. septembrit 2002 hõlmab võrdlus ka KrK 210² lg2 p4 järgi kvalifitseeritud narkootilise aine käitlemist suures koguses, mistõttu olid ka karistusmäärad kõrgemad. 2004. aastat võrreldes 2003. aastaga on juhtumite arv vähenenud 40% ja keskmine vangistuse pikkus on vähenenud omakorda 20% ehk veel 5 kuu võrra.

Narkootilise aine käitlemine, väike kogus

(KarS §183 ja KrK §210²)

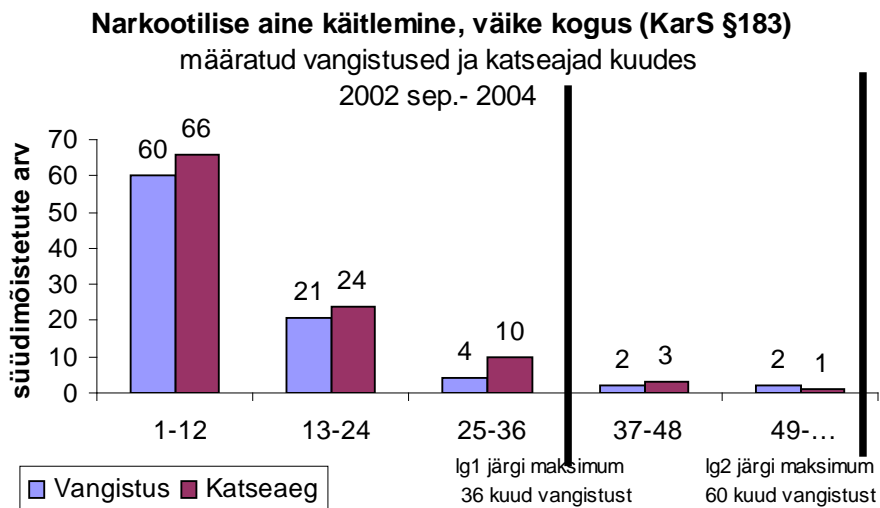
määratud vangistuste keskmised pikkused kuudes regiooniiti
1999-2004

Joonis 21. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: keskmised vangistused regiooniiti 1999-2004

Vangistusi määrati KrK §210² ja KarS §183 rikkumiste eest Põhja regiooni kohtute poolt vaadeldaval perioodil 248 korral keskmise pikkusega oli 31,7 kuud. Ida regioonis määrati vangistusi 130 korral keskmine pikkusega 26,5 kuud. Ning Lõuna ja Lääne regiooni kohtute poolt määratud vangistuse keskmised pikkused oli mõlemal umbes 37 kuud, kuigi Lõuna regioonis määrati vangistusi kaheksal korral rohkem, kui Lääne regiooni kohtute poolt. Aastate lõikes on Põhja, Lääne ja Ida regiooni kohtute poolt määratud keskmiste vangistuste pikkus iga aastaga vähenenud.

Maksimum karistus KarS §183 lg1 järgi oli 36 kuud vangistust ja lg2 järgi oli 60 kuud vangistust.

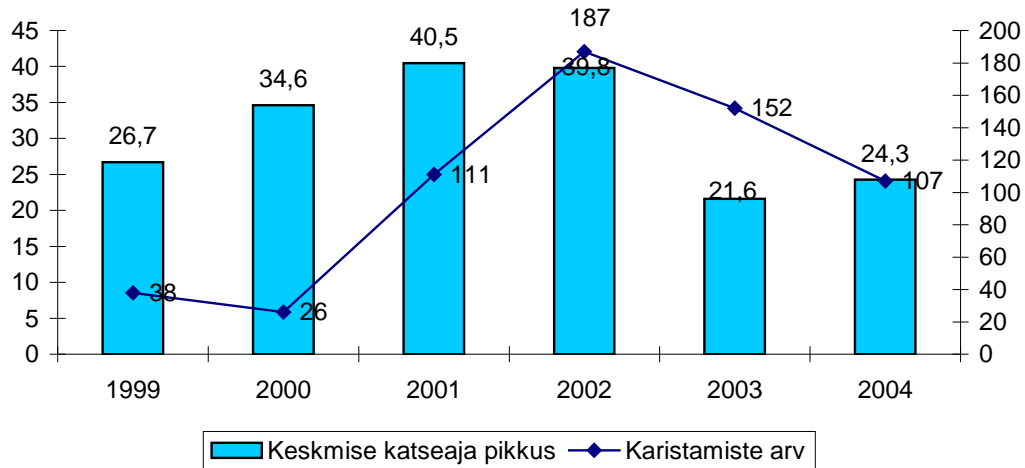
Joonis 22. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud vangistused ja tingimuslikud katseajad kuudes 2002 sept. -2004

Kõige rohkem on karistatud kuni 12-kuulise vangistusega ning neljal korral on karistatud üle 36-kuulise vangistusega (Joonis 22). KarS §183 järgi oli perioodil 2002 sept. kuni 2004 keskmine vangistus 13 kuud, mis moodustab 36% KarS §183 lg1 sätestatud karistuse maksimummäära.

Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga

Narkootilise aine käitlemine (KarS §183, KrK §210²) kuritegude eest on vaadeldaval perioodil (1999-2004) kohaldatud karistusest tingimisi vabastamist katseajaga kokku 621 korral, neist 358 korral Põhja regiooni kohtute poolt, 130 korral Ida, 85 korral Lõuna ja 48 korral Lääne regiooni kohtute poolt. Kuigi Põhja ja Lääne regiooni kohtud kohaldasid tingimisi katseajaga väga erinev arv kordi, olid nendes regioonides määratud keskmised katseaja pikkused vaadeldaval perioodil võrdsed (34 kuud). Võimalik on määrata 3- kuni 5-aastast katseajaga, kuid realselt määratud keskmine katseajad jääb aga alla 3 aasta. Lühim keskmine katseajad oli Ida regioonis (25,3 kuud) ning Lõuna regioonis (29,7 kuud). Minimaalne katseaja pikkus oli üks kuu ja maksimaalne 78 kuud, perioodi keskmine katseaja pikkus üle Eesti oli 31,8 kuud.

Narkootilise aine käitlemine, väike kogus
(KarS §183 ja KrK §210²)
 määratud katseaeg ja keskmine katseaja pikkus kuudes 1999-2004

Joonis 23. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud katseaeg (korrad) ja keskmine katseaja pikkus kuudes 1999-2004

Jooniselt 23 on näha, et alates 2002. aastast, mil kehtima hakkas KarS on katseajaga karistamiste arv vähenenud ning vähenenud on ka keskmine katseaja pikkus (vt. Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1). 2004. aasta keskmine katseaeg on vähenenud 15,5 kuud võrreldes 2002. aastaga. Kuid võrreldes 2003. aastaga on keskmine katseaja pikkus tõusnud 2,7 kuu võrra ning juhtumite arv on vähenenud 30% ehk 45 fakti võrra.

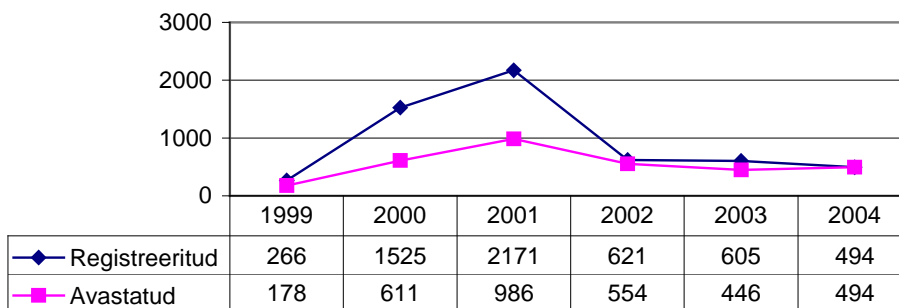
1.6 NARKOOTILISE AINE KÄITLEMINE, SUUR KOGUS

1.6.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Narkootilise aine käitlemist suures koguses sätestavad KarS §184 ja enne 1.sept 2002 kehtinud KrK §210¹, KrK §210² lg2, KrK §202⁵ lg2.

Vaadeldes perioodi 1999-2004 ilmneb tendents, et kuni 2001. aastani on *narkootilise aine suures koguses* käitlemine tõusnud ning peale seda langenud 71% ehk 1550 fakti võrra. Antud langustendents on paljuski tingitud 2002. aastal toimunud seadusemuudatustest.

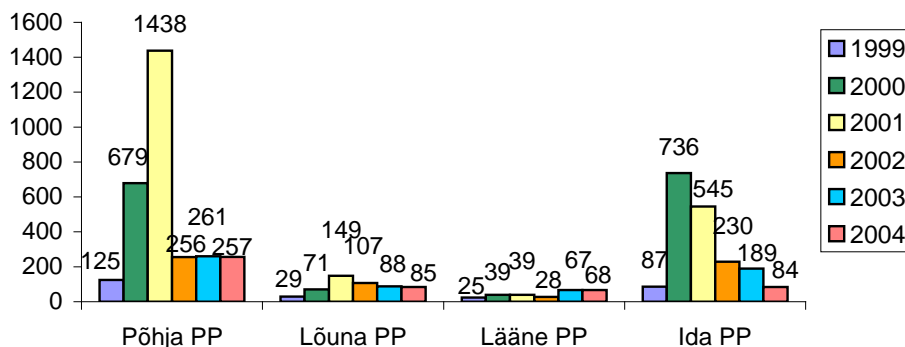
Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(KarS §184 ja KrK §210¹, KrK §202⁵ lg3,4, KrK §210² lg2)
registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

Joonis 24. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

Vaadeldaval perioodil (1999-2004) on kõige enam narkootilise aine suures koguses käitlemisega (KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg2) seonduvaid rikkumisi registreerinud Põhja PP teeninduspiirkonnas (kokku 3016 fakti). Lääne PP teeninduspiirkonnas on nimetatud paragrahvide rikkumisi registreeritud vaid 266 korral, kuid rikkumiste arv ilmutab kasvutendentsi. Ida PP teeninduspiirkonnas on narkootilise aine suures koguses käitlemisega seonduvate rikkumiste arv pidevalt langenud. Kui 2000.-ndal aastal registreeris politsei Ida PP teeninduspiirkonnas 736 narkootilise aine suures koguses käitlemisega seonduvat kuriteofakti, siis 2004.-ndal aastal on antud arvnäitaja 84. Põhja PP teeninduspiirkonnas on KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg2 rikkumiste arv peale 2001. aastat enamvähem stabiilseks jäänud ja Lõuna PP teeninduspiirkonnas tasapisi langenud.

Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(Kars §184 ja KrK §210¹, KrK §202⁵ lg3,4, KrK §210² lg2)
 kuritegude jagunemine regiooniti 1999-2004

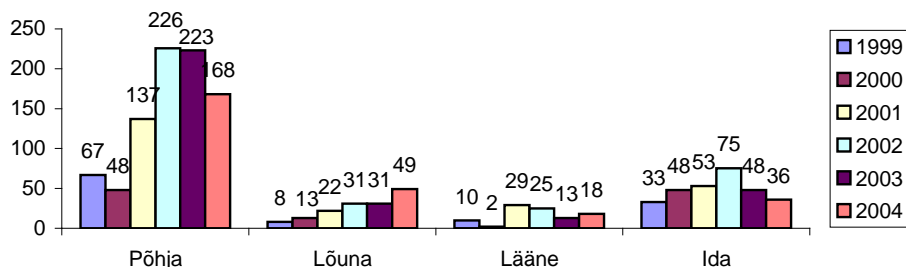
Joonis 25. KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg3,4 piirkondlik jagunemine 1999-2004

1.6.2 Karistuspraktika

Karistusseadustiku §184 ja Kriminaalkoodeksi §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2 (käitlemine, suur kogus) alusel on 1999 – 2004 karistatud kokku 1413 korral. Karistatutest 56% ehk 789 korral on kohaldatud karistusest tingimisi vabastamist katseajaga, 40% ehk 572 korral määrati vangistus, 57 korral rahaträhv, 17 korral arest. Karistatutest 1,5% (22 korral) kohaldati lisaks põhikaristusele ka lisakaristust (kas siis vangistusele või arestile lisaks rahaträhv). Seitsmel korral kohaldati lisakaristusena eriõiguse äravõtmist (st. üldjuhul autjuhilubadest ilma jäämist). Eriõiguse äravõtmist kohaldati peamiselt Põhja regiooni kohtute poolt ning keskmine eriõigusest ilmajäämise pikkus oli 21 kuud.

Põhja regiooni kohtud on karistanud 61% kordadest, mil on karistatud narkootilise aine suures koguses käitlemisega seonduvate rikkumiste eest. Ida regiooni kohtud on karistanud 21%, Lõuna regiooni kohtud 11% ja Lääne regiooni kohtud 7% nimetatud kordadest. Viimastel aastatel on Lõuna ja Lääne regiooni kohtute poolt määratud karistuste arv tõusnud ja Ida ning Põhja regiooni kohtute poolt määratud karistuste arv langenud.

Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(KarS §184, KrK §210¹, 210² lg2 ja 202⁵ lg2)
 määratud karistused regiooniti 1999-2004

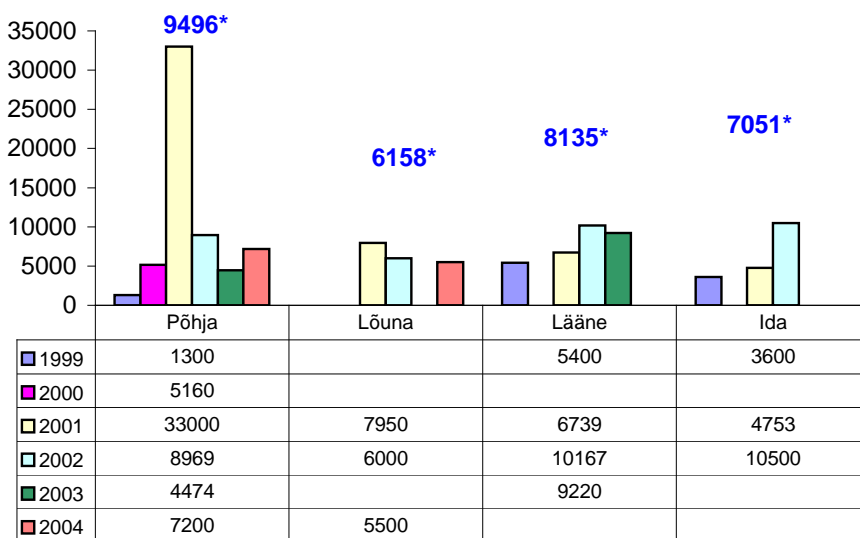

Joonis 26. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud karistused regiooniti 1999 – 2004

Rahatrahvide kohaldamine

Rahaliste trahve määrati karistuseks KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg2 rikkumiste eest kokku 57 korral. Miinimum määratud trahv vaadeldud perioodil oli 360 krooni ning maksimum 79 500 krooni. Perioodil 1999-2004 määratud keskmine trahvisumma oli 8629 krooni. Kõige enam rahatrahve määrati karistuseks 2002. aastal, mil määrati karistuseks 39% vaadeldaval perioodil määratud rahatrahvidest Peale seda on rahatrahvide karistuseks määramine langenud, 2004. aastal määrati karistuseks trahv vaid viiel korral.

Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(Kars §184, KrK §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2)
 määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004
 * aastate keskmine rahatrahv regioonis

Joonis 27. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004

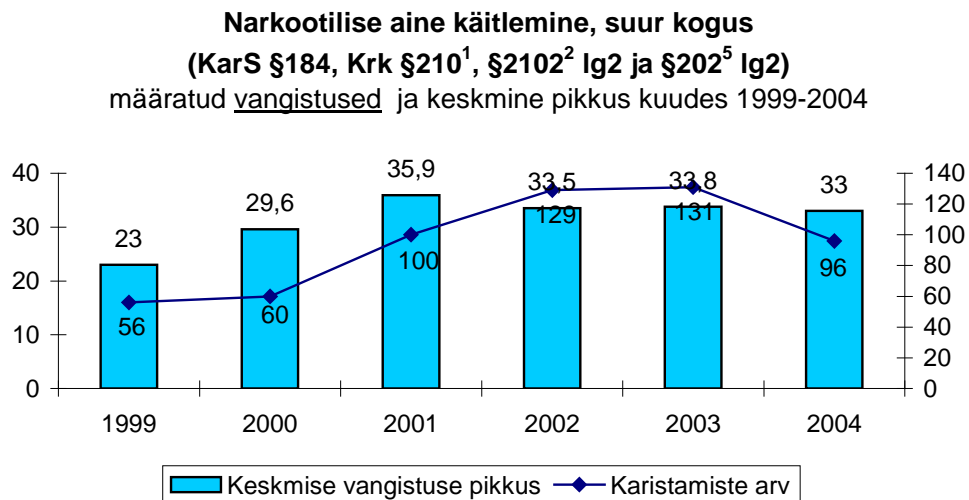
Vaadeldaval perioodil on karistuseks kõige enam rahatrahve määranud Põhja regiooni kohtud. Ajavahemikus 1999-2004 vaatluse all olevate paragrahvide rikkumiste eest karistuseks määratud rahatrahvidest on 61% (35 korral) määratud Põhja regiooni kohtute poolt. Samuti on antud regioonis karistuseks määratud ka kõige kõrgem trahvisumma. Lääne regiooni kohtud määrasid karistuseks trahve 9 korral, Ida regiooni kohtud 7 korral ja Lõuna regiooni kohtud 6 korral.

Arestide kohaldamine

Narkootilise aine suures koguses käitlemise eest on määratud karistuseks areste peamiselt 2001. ja 2002. aastal. Vaadeldaval perioodil on karistuseks määratud areste kokku 17 korral, millest 14 korda aastatel 2001 ja 2002. Põhja regiooni kohtud on karistuseks määranudaresti kuuel korral ning sama palju ka Ida regiooni kohtud. Keskmisearesti pikkus vaadeldaval perioodil oli 23,3 kuud.

Vangistuse kohaldamine

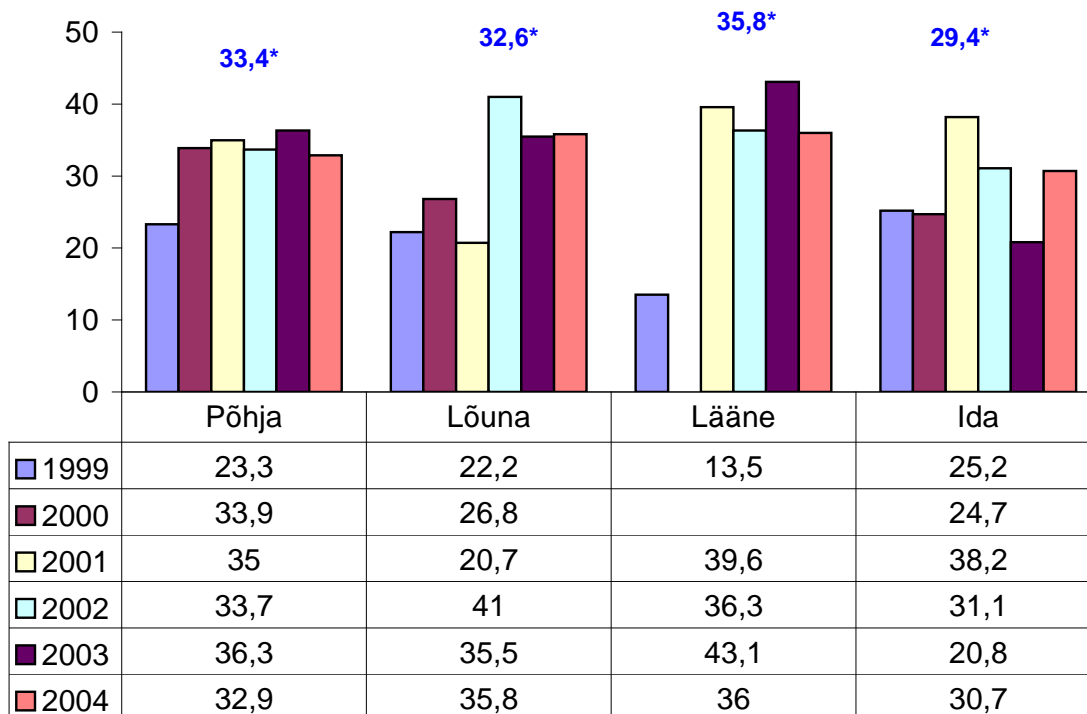
Vaadeldaval perioodil (1999-2004) kohaldati narkootilise aine käitlemise eest suures koguses (KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg2) karistusena vangistust kokku 572 korral. Perioodi keskmine vangistuse pikkus oli 32,5 kuud. Lühima vangistuse pikkuseks oli kaks kuud ning pikim 108 kuud (9 aastat).

Joonis 28. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud vangistused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2004

Jooniselt 28 on näha, et kohtute poolt määratud vangistuste arv narkootilise aine suures koguses käitlemise eest on kuni 2003. aastani kasvanud. 2004. aastal on antud näitaja langenud 35 fakti võrra, kuid keskmine vangistuse pikkus jäi praktiliselt samale tasemele. Keskmise kohtute poolt määratud vangistuse pikkus on alates 2001. aastast jäänud stabiilselt 33 kuu lähedusse. Kõige madalam oli keskmine vangistus 1999. aastal - 23 kuud ning siis määrati kohtute poolt karistuseks vangistus 56 korral.

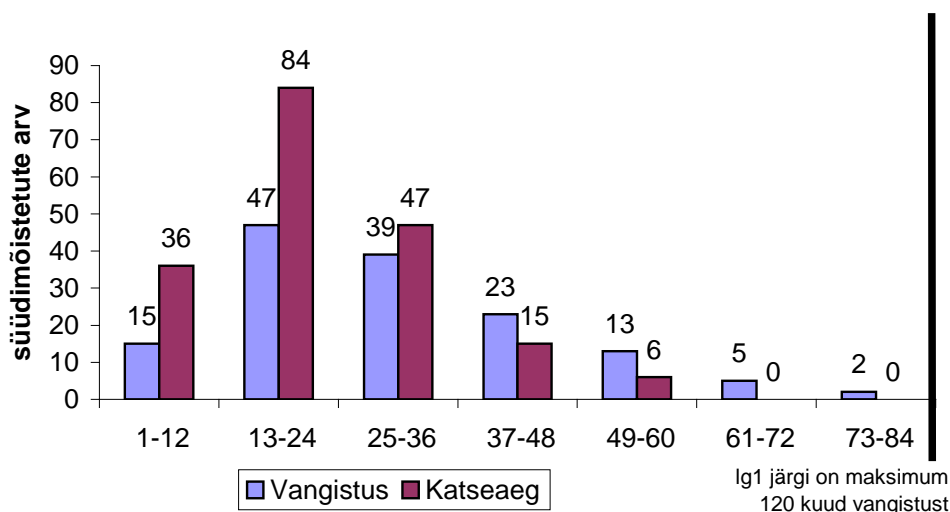
Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(Kars §184, KrK §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2)
 määratud vangistuste keskmised pikkused kuudes regiooniti 1999-2004
 *aastate keskmine vangistus regioonis

Joonis 29. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: keskmised vangistused regiooniti 1999-2004

Vaadeldaval perioodil määrasid kõige enam karistuseks vangistust Põhja regiooni kohtud (kokku 357 korral) ning kõige vähem Lääne regiooni kohtud (28 korral). Ida regiooni kohtud on perioodil 1999-2004 määranud karistuseks vangistust 145 korral ning Lõuna regiooni kohtud 42 korral. Läbi aastate kõige stabiilsemad keskmise vangistuse pikkused on Põhja regiooni kohtute poolt määratud ning kõige muutlikumad keskmised vangistuse pikkused on määratud Ida regiooni kohtute poolt.

**Narkootilise aine käitlemine suur kogus
(KarS §184)**
määratud vangistused ja katseajad kuudes sep. 2002 - 2004

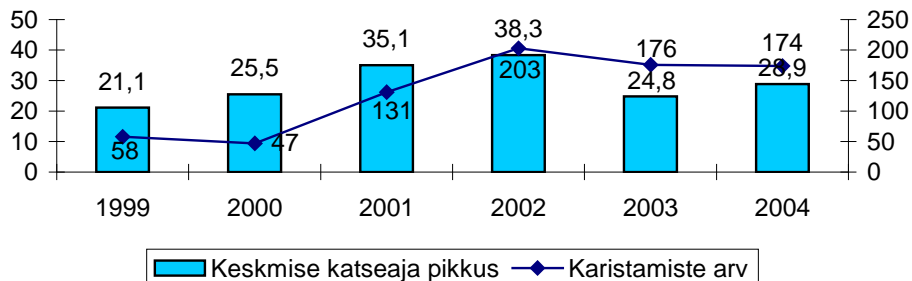
Joonis 30. Narkootilise aine suures koguses käitlemine (KarS §184): määratud vangistused ja katseajad kuudes sept. 2002-2004

Analüüsidest eraldi kohtute poolt Karistusseadustiku §184 alusel määratud vangistusi ja katseajad ning KarS §184 lg.1 alusel määratavaid karistusi, milleks on 1-10 aastane vangistus, ilmneb et üle maksimumpikkuse (120 kuud) ei ole karistust kordagi määratud ning ühel korral on määratud karistuseks 82 kuuline (6 aastat ja 10 kuud) vangistus. Minimaalse pikkusega vangistuse (12 kuud) on kohtud määranud vaadeldaval perioodil kokku 10 korral ning alla miinimumi viiel korral. Kõige sagedasem vangistuse pikkus, mis kohtud karistusena on määratud, jääb 13-24 kuu vahele (kokku 47 korral). KarS §184 rikkumise eest määratud vangistuste keskmiseks pikkuseks perioodil sept. 2002-2004 on 32,3 kuud, mis on 73% madalam seadusejärgsest maksimaalsest karistusmäärast.

Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga

Narkootilise aine käitlemise eest suures koguses (KarS §184, KrK §210¹, KrK §210² lg2 ja KrK §202⁵ lg2) eest on kohtud ajavahemikus 1999-2004 kõige rohkem kohaldanud karistust tingimisi vabastamist katseajaga. Kokku 56% sel ajavahemikul kohtute poolt narkootilise aine suures koguses käitlemise eest määratud karistustest moodustasid katseajad. Lühim katseajad, mis karistuseks määrati oli 3 kuud ning pikim 78 kuud. Vaadeldaval perioodil keskmiseks kohtute poolt karistuseks määratud katseaja pikkuseks oli 30,7 kuud.

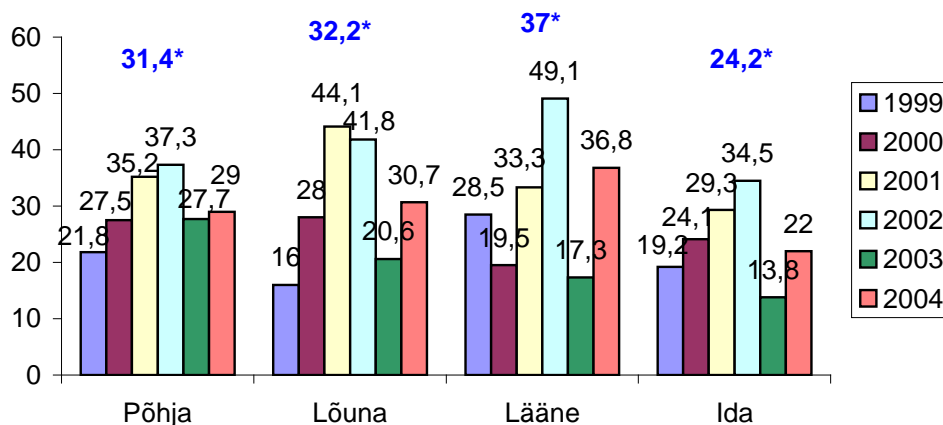
Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(KarS §184, Krk §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2)
 määratud katseaeg ja keskmine katseaja pikkus kuudes
 1999-2004

Joonis 31. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud katseaeg (korrad) ja keskmine katseaja pikkus kuudes 1999-2004

Kohtute poolt karistuseks määratud katseaegade arv on tõusnud kuni 2002. aastani ning peale seda jäänud stabiilselt ühele tasemele (175 korra juurde). Karistuseks määratud keskmine katseaegade pikkus on sarnaselt kuni 2002. aastani tõusnud ning seejärel langenud (vt. seaduse muudatusi punktist 1.1). 2003. aastal oli keskmine katseaja pikkus 13,5 kuud lühem kui 2002. aastal ning 2004. aastal keskmine katseaja pikkus oli 9,4 kuud lühem võrreldes 2002. aastaga. Kuid kui võrrelda omavahel 2003. ja 2004. aastat, siis on näha, et karistusteks määratud katseaja keskmine pikkus on tõusnud 14% ehk 4,1 kuu võrra.

Narkootilise aine käitlemine, suur kogus
(Kars §184, KrK §210¹, §210² lg2 ja §202⁵ lg2)
 määratud keskmised katseajad (kuudes) regiooniti 1999-2004
***perioodi katseaja keskmine pikkus regioonis**

Joonis 32. Narkootilise aine käitlemine, suur kogus: määratud keskmised katseajad (kuudes) regiooniti 1999-2004

Vaadeldava perioodi katseaja keskmisest pikkusest erinevad kõige enam Lõuna ja Lääne regiooni kohtute poolt määratud katseajad. Põhja regiooni kohtud määrasid karistusena katseajaga 485 korral, Lõuna 108 korral, Lääne 58 korral ja Ida regiooni

kohtud 140 korral. Kõrgeim on vaadeldaval perioodil Lääne regiooni kohtute poolt määratud keskmine katseaja pikkus, mis on 6,3 kuu võrra pikem kui vaadeldud perioodi keskmine näitaja riigis (30,7 kuud). Madalaim on Ida regiooni kohtute poolt määratud keskmine katseaja pikkus, mis on 6,5 kuud lühem vaadeldud perioodi keskmisest katseaja pikkusest (30,7 kuud).

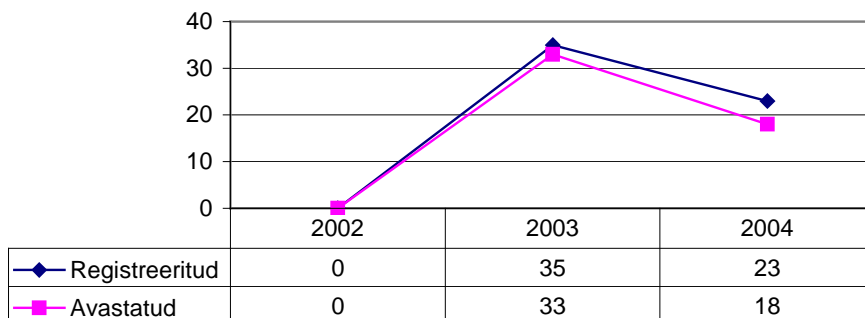
1.7 NARKOOTILISE AINE EDASIANDMINE ALAEALISELE

1.7.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Narkootilise aine edasiandmist nooremale kui kaheksateistkümne aastasele isikule on analüüsitud alljärgnevalt vaid KarS §185 põhjal, kuna sellele paragrahvile ei ole vasteid varem kehtinud Kriminaalkoodeksis.

Narkootilise aine edasiandmine alaealisele (KarS §185)

registreeritud ja avastatud kuriteod 2002-2004

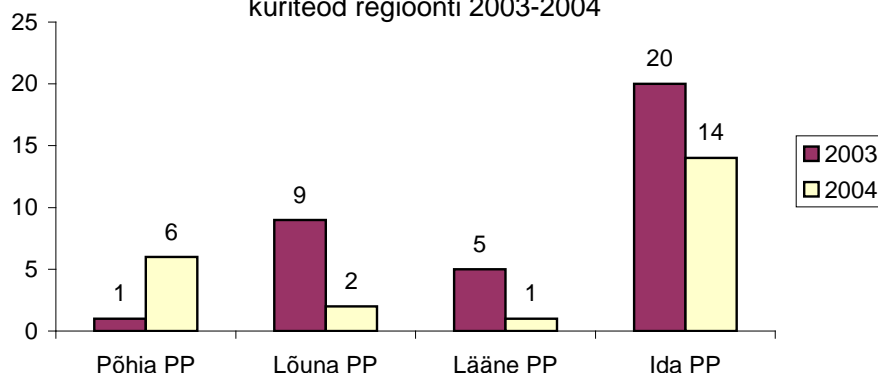

Joonis 33. Narkootilise aine edasiandmine alaealisele: registreeritud ja avastatud kuriteod 2002-2004

Narkootilise aine edasiandmisega alaealisele seonduvaid kuritegusid (KarS §185) on vaadeldaval perioodil (2002 sept. - 2004) politsei poolt registreeritud kokku 58 fakti. 2003. aastal registreeris politsei KarS §185 rikkumisi 35 korral ja 2004. aastal 23 korral. 2004. aastal avastas politsei 78% ja 2003. aastal 94% alaealisele narkootilise aine edasiandmisega seonduvatest kuritegudest.

Narkootilise aine edasiandmine alaealisele (KarS§185)

kuriteod regiooni 2003-2004

(2002. aastal ei registreeritud ühtegi KarS §185 rikkumist).

Joonis 34. Narkootilise aine edasiandmine alaealisele: kuriteod regiooni 2003-2004

Vaadeldaval kahel aastal on kõige enam narkootilise aine edasiandmisega alaealisele seonduvaid kuritegusid registreeritud Ida PP teeninduspiirkonnas, kokku 34 korral, mis

on kolm korda enam kui teistes politseiprefektuurides. 2004. aastal on politsei poolt registreeritud vaatluse all olevate rikkumiste arv tõusnud vaid Põhja PP teeninduspiirkonnas, teistes politsei teeninduspiirkondades on antud rikkumiste arv vähenenud.

1.7.2 Karistuspraktika

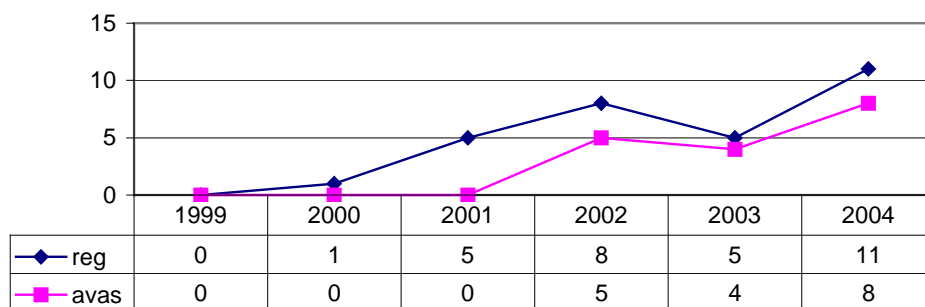
KarS §185 alusel on vaadeldaval perioodil kohtud karistusi määranud vaid kuuel korral, kolmel korral 2003. aastal ja kolmel korral 2004. aastal. Nimetatud kuuest korrast vaid ühel korral on määratud aastapikkune vanglakaristus ning samuti ühel korral on määratud rahatrahv summas 15 000 krooni. Ülejäänud kordadel on kohtud kohaldanud karistust tingimisi vabastamist katseajaga pikkusega ühest kuust kahe aastani. Seadusejärgselt võib KarS §185 rikkujaid karistada kuni viieaastase vangistusega. Keskmine kohtute poolt määratud katseaja pikkus vaadeldud perioodil oli 10 kuud. Nii vangistuse, kui ka rahatrahvi on määranud karistuseks Põhja regiooni kohus. Teiste regioonide kohtud on KarS §185 rikkumise eest määranud karistuseks katseaegu.

1.8 NARKOOTILISE AINE TARVITAMISELE KALLUTAMINE

1.8.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

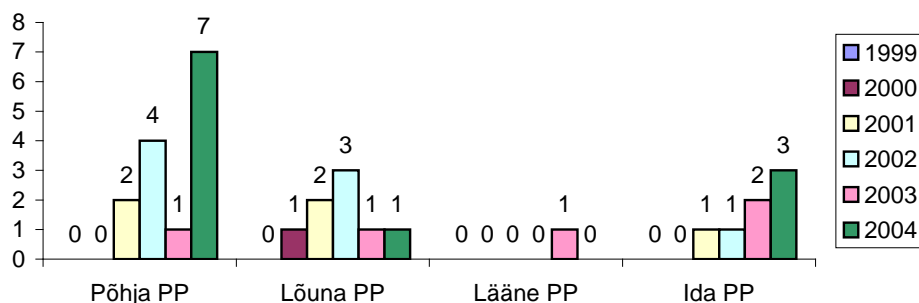
Narkootilise aine tarvitamisele kallutamist sätestavad KarS §186 ja KrK §202³. Kokku on vaadeldaval perioodil (1999 - 2004.a.) politsei poolt registreeritud 30 vastavat kuriteofakti ning nendest on avastatud 17 kuritegu. Kõige enam on politsei registreerinud narkootilise aine tarvitamisele kallutamise seonduvaid kuritegusid 2004. aastal. Samuti on antud 2004.-ndal aastal kõrgeim nimetatud kuritegude avastamise protsent, mis moodustab 73% aasta jooksul registreeritud KarS §186 ja KrK §202³ rikkumistest.

**Narkootilise aine tarvitamisele kallutamine
(Kars §186 ja KrK §202³)
registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004**

Joonis 35. Narkootilise aine tarvitamisele kallutamine : politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

**Narkootilise aine tarvitamisele kallutamine
(Kars §186 ja KrK §202³)
kuriteod regiooniti 1999-2004**

Joonis 36. Narkootilise aine tarvitamisele kallutamine: kuriteod regiooniti 1999 – 2004

Kõige enam on KarS §186 ja KrK §202³ rikkumisi registreeritud Põhja PP teeninduspiirkonnas, seda nimelt 14 korral vaadeldud perioodil. Kõige vähem on nimetatud rikkumisi registreeritud Lääne PP teeninduspiirkonnas (1 kuriteofakt)

1.8.2 Karistuspraktika

Narkootilise aine tarvitamisele kallutamist reglementeerib praegu KarS §186 ning varem KrK §202³. Vaadeldaval perioodil on kohtud narkootilise aine tarvitamisele kallutamise eest määratud karistusi kokku 12 korral. Kriminaalkoodeksi alusel on karistusi määratud kolmel korral ning Karistusseadustiku järgi üheksal korral. Kriminaalkoodeksi järgi määrati karistuseks ühel korral 51 kuu pikkune vangistus ning kahel korral katseaeg, pikkusega ühel korral 12 kuud ja teisel korral 24 kuud. Karistusseadustiku alusel on kohtud karistuseks määratud rahatrahvi 4 korral ning 5 korral on määratud karistuseks katseaeg. Karistusseadustiku alusel on §186 rikkumise eest võimalik maksimaalne karistus kolme aasta pikkune vangistus, kuid seda pole kordagi määratud. Seega võib öelda, et karistused on kergemaks läinud (vt. lisaks lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1).

Kohtute poolt karistusteks määratud rahatrahvide väikseim summa oli vaadeldaval perioodil 1650 krooni ning suurim summa 18 000 krooni. Seega keskmise rahatrahvi suurus vaadeldaval perioodil oli 8675 krooni.

KarS §186 ja KrK §202³ rikkumiste eest on Lõuna regiooni kohtud määratud karistusi kuuel korral, Põhja regiooni kohtud neljal korral ning Ida ja Lääne regiooni kohtud ühel korral. Aastate lõikes erinevusi analüüsides ilmneb, et 2000. ja 2001. aastal on kohtud nimetatud paragrahvide rikkumise eest määratud karistusi ühel korral, 2002. aastal ei karistatud KarS §186 ja KrK §202³ rikkumise eest kordagi. 2003. aastal on narkootilise aine tarvitamisele kallutamise eest kohus määratud karistusi neljal korral ning 2004. aastal kokku kuuel korral.

Lühim katseaja pikkus, mis kohtud on KarS §186 ja KrK §202³ rikkumiste eest ajavahemikul 1999-2004 karistuseks määratud on 2 kuud ning pikim 24 kuud. Ilmneb ka, et Kriminaalkoodeksi järgi määratud katseajad on pikemad ja Karistusseadustiku järgi määratud katseajad lühemad (vt. lisaks Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1). Kriminaalkoodeksi alusel karistuseks määratud katseaegade pikkus on keskmiselt 18 kuud. Karistusseadustiku järgi määratud keskmine katseaja pikkus aga 8,6 kuud.

1.9 ALAEALISE KALLUTAMINE NARKOOTILISE AINE TARVITAMISELE

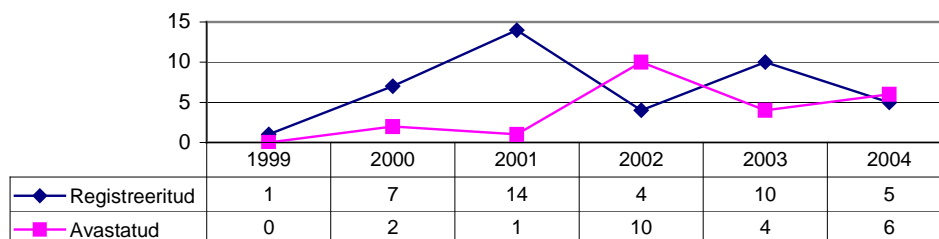
1.9.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Alaealise kallutamist narkootilise või psühhotroopse aine tarvitamisele sätestavad KarS §187 ja KrK §202².

Alaealise kallutamine narkootilise aine tarvitamisele

(KarS §187 ja KrK §202²)

registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

Joonis 37. Alaealise kallutamine narkootilise aine tarvitamisele: registreeritud ja avastatud kuriteod 1999 - 2004

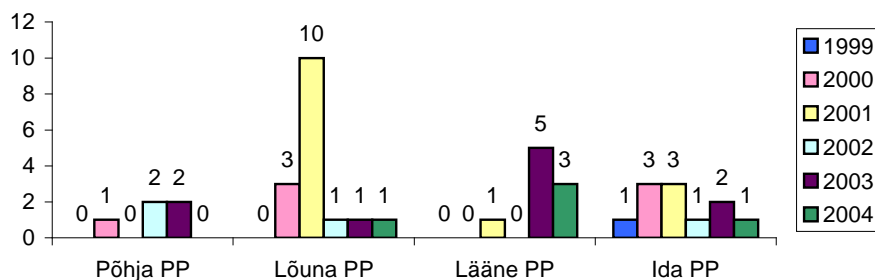
Ajavahemikul 1999 - 2004 on politsei registreerinud kokku 41 alaealise narkootilise aine tarvitamisele kallutamise seonduvat kuriteofakti. Neist avastatud on 23 ehk 56% registreeritud kuritegudest.

Aastate lõikes on politsei poolt registreeritud ja avastatud KarS §187 ja KrK §202² rikkumiste arv väga erinev. Kõige rohkem on vastavaid kuritegusid politsei poolt registreeritud 2001. aastal, kokku 14 kuriteofakti, millest avastati 1 kuritegu. Järgevalt 2002. aastal registreeriti 10 kuriteofakti, kuid avastati 10, mis tähendab, et kuritegude avastamine on lükkunud järgnevasse aastasse.

Alaealise kallutamine narkootilise aine tarvitamisele

(KarS §187 ja KrK §202²)

kuriteod regiooniti 1999-2004

Joonis 38. Alaealise kallutamine narkootilise aine tarvitamisele: kuriteod regiooniti 1999-2004

Vaadates piirkondlikke erinevusi KarS §187 ja KrK §202² rikkumiste osas, siis ilmneb, et stabiilselt on igal aastal nimetatud kuritegusid registreeritud Ida PP teeninduspiirkonnas. Lõuna PP teeninduspiirkonnas on alaealise narkootilise aine tarvitamisele kallutamise ja seonduvad kuriteod kasvanud hüppeliselt kolmelt kuriteofaktilt kümnele.

1.9.2 Karistuspraktika

Kriminaalkoodeksi §202² ja Karistusseadustiku §187 alusel on perioodil 1999-2004 karistatud kokku seitsmel korral, neist KarS-i järgi kahel korral ja KrK järgi viiel korral.

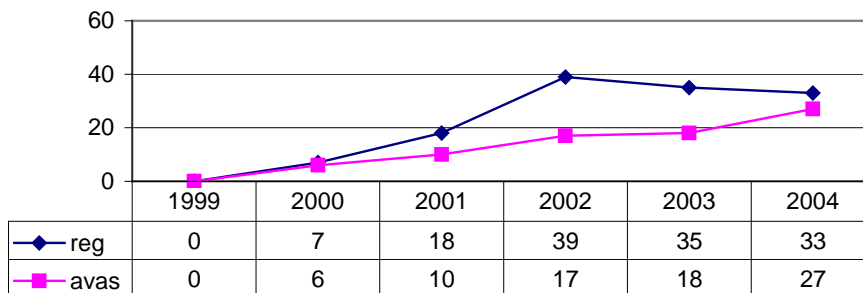
Nende paragrahvide alusel karistati kurjategijaid neljal korral Lõuna ja kolmel korral Ida regiooni kohtute poolt. Karistusteks on kohtud määratud ühel korral rahatrahvi suuruses 2500 krooni, ühel korral katseaja pikkusega 13 kuud ning 5 korral vangistuse. Vangistusi on määratud minimaalselt 10 ning maksimaalselt 84 kuu pikkuse karistusena. Keskmine vangistuse pikkus vaadeldaval perioodil (1999 - 2004) oli 32 kuud. Karistusseadustiku järgi on kohtud määratud karistusi vaid kahel korral seitsmest ning siis määrasid kohtud karistuseks rahatrahvi ja 18 kuu pikkuse vangistuse. Kuigi seaduse järgi peaks KarS §187 rikkumise eest karistama 1-36 kuu pikkuse vangistusega, on kohtu poolt määratud karistuseks rahatrahv, mis on oluliselt kergem karistus, kui seadus seda ette näeb.

1.10 UNIMAGUNA, KANEPI VÕI KOKAPÕÕSA EBASEADUSLIK KASVATAMINE

1.10.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslikku kasvatamist sätestavad KarS §188 ja varem KrK §210⁴.

Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine (Kars §188 ja KrK §210⁴)
registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

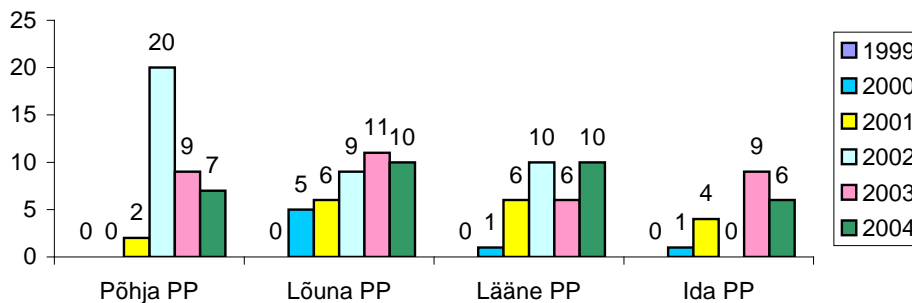

Joonis 39. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

Kars §188 ja KrK §210⁴ rikkumiste arv on kuni 2002. aastani tõusnud ning seejärel jäänud suhteliselt stabiilsele tasemele. 2002. aastal registreeris politsei 39, 2003.-ndal aastal 35 ja 2004.-ndal aastal 33 unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseadusliku kasvatamisega seonduvat kuriteofakti.

Aasta –aastalt on Kars §188 ja KrK §210⁴ rikkumiste avastamine pidevalt tõusnud, 2004. aastal avastas politsei 82% nimetatud kuritegudest.

Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine (Kars §188 ja KrK 210⁴)
kuriteod regiooni 1999-2004

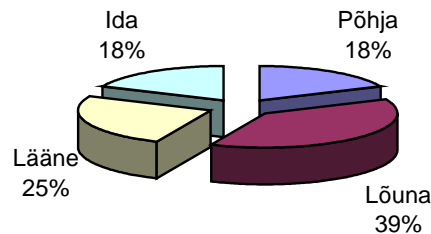
Joonis 40. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: kuriteod piirkonniti 1999-2004

Vaadates kuritegude jagunemist erinevate piirkondade lõikes, ilmneb, et kõige enam on perioodil 1999-2004.a. KarS §188 ja KrK §210⁴ rikkumisi registreeritud Lõuna PP teeninduspiirkonnas, kus rikkumiste arv on iga aastaga kasvanud. Põhja PP teeninduspiirkonnas on registreeritud suurim arv unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseadusliku kasvatamisega seonduvaid kuriteofakte 2002. aastal (20 fakti). Kõige vähem on KarS §188 ja KrK §210⁴ rikkumisi registreeritud Ida PP teeninduspiirkonnas, vaadeldaval perioodil kokku 20 kuriteofakti.

1.10.2 Karistuspraktika

Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslikku kasvatamist reguleerib praegu KarS §188 ning varem KrK §210⁴. Vaadeldaval perioodil (1999 - 2004.a.) on narkootiliste ainete kasvatamise eest karistatud kokku 76 korral. Enne 2002. aastat on kohtud määranud karistusi kokku kümnel korral, 2002. aastal 22 korral, 2003. aastal 16 korral ning 2004. aastal 28 korral.

Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine (KarS §188 ja KrK §210⁴) määratud karistused regiooniti 1999-2004

Joonis 41. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: määratud karistused (korrad) regiooniti 1999-2004

Kõige enam on KarS §188 ja KrK §210⁴ rikkumise eest karistusi määranud Lõuna regiooni kohtud. Kuna tegemist on kanepi ja unimaguna toodete kasvatamisega, siis võib seda pidada Lõuna piirkonna eripäraks.

Kanepi ja unimaguna ebaseadusliku kasvatamise eest karistasid kohtud vaadeldaval perioodil seaduserikkujaid 11 korral vangistusega, 13 korral rahatrahviga ja 52 korral katseajaga.

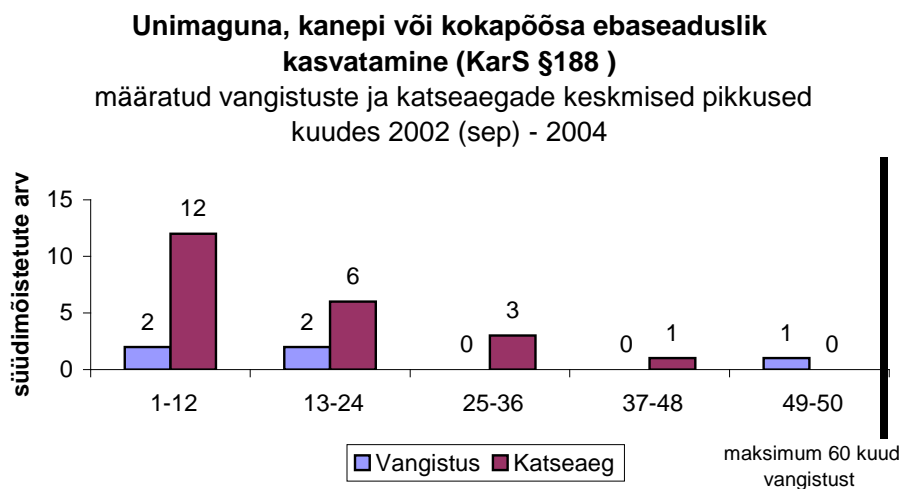
Rahatrahvide kohaldamine

Rahalisi trahve on KarS §188 ja KrK §210⁴ rikkumiste eest karistuseks määratud enamasti kas Põhja või Lõuna regiooni kohtute poolt. Minimaalne kohtu poolt karistuseks määratud trahvisumma oli 460 krooni ning maksimaalne 14 700 krooni. Perioodi (1999 - 2004.a.) keskmiseks trahvisummaks oli 3562 krooni. Peale

Karistusseadustiku kasutuselevõttu on trahvisummad vähenenud. Võrreldes perioodi (1999 - 2004.a.) keskmiseid kohtute poolt karistuseks määratud trahvisummasid, siis ilmneb, et Kriminaalkodeksi alusel määratud karistuste puhul oli keskmine trahvisumma 4777 krooni, Karistusseadustiku järgi 2524 krooni, mis on umbes poole võrra väiksem (vt. lisaks Lisa.1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1).

Vangistuse kohaldamine

Ajavahemikul 1999 – 2004 on kohtud unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseadusliku kasvatamise eest karistusena kohaldanud vangistust kokku 11 korral. Minimaalse karistuseks määratud vangistuse pikkuseks oli kaheksa kuud ning maksimaalse karistuse pikkus 50 kuud. Perioodi keskmiseks kohtute poolt määratud vangistuse pikkuseks oli 24 kuud. Kui vaadelda eraldi Kriminaalkodeksi alusel määratud vangistuse keskmist pikkust, siis see oli 27 kuud, Karistusseadustiku järgi karistatute keskmiseks vangistuse pikkuseks oli 21 kuud. Kõige enam määrasid karistuseks vangistust Põhja regiooni kohtud, seda neljal korral ning kõige vähem Lääne regiooni kohtud, vaid ühel korral.

Joonis 42. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: keskmised vangistused ja katseajad 2002-2004

Praegu kehtiva KarS §188 rikkumise eest karistatakse maksimaalselt viie aasta pikkuse vangistusega. Kui teo on toime pannud grupp või varemkaristatud isik on maksimaalseks karistuseks kümne aasta pikkune vangistus. Kuid nagu graafikult (Joonis 42) on näha, on kohtute poolt määratud maksimaalseks karistuse pikkuseks ühel korral 50 kuud. Perioodi keskmise vangistuse pikkus oli 24 kuud, mis on 60% madalam seadusejärgsest maksimaalsest (60 kuud) karistusest.

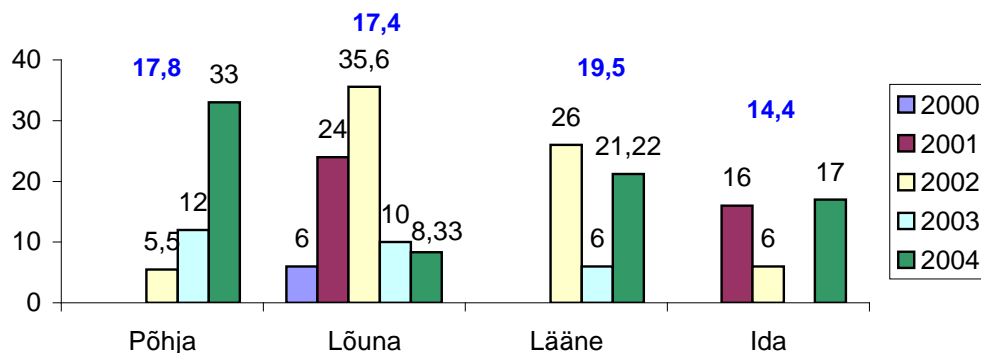
Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga

Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine

(KarS §188 ja KrK §210⁴)

määratud keskmiste katseageade pikkused (kuudes)

***kogu perioodi keskmine katseage regioonis 2000-2004**

(1999. aastal ei karistatud kedagi KarS §188 ja KrK §210⁴ rikkumiste eest katseajaga).

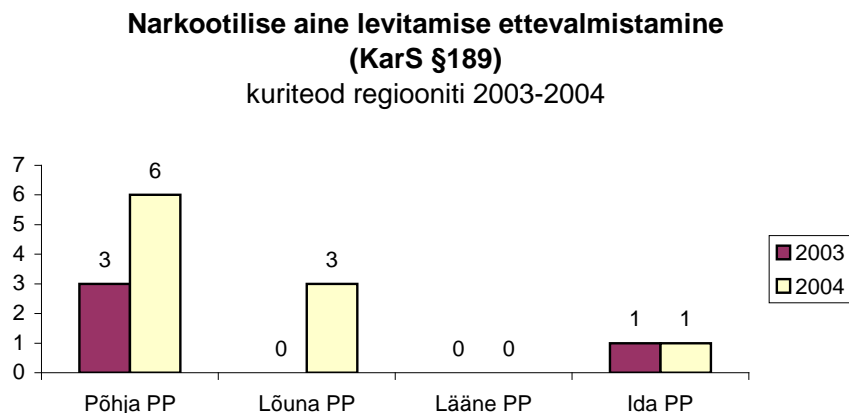
Joonis 43. Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: määratud keskmise katseaja pikkus (kuudes) 2000-2004

Vaadeldes kohtute poolt karistuseks määratud katseageade keskmist pikkust regiooniti, ilmneb, et kõige enam on karistuseks katseage määranud Lääne regiooni kohtud, kokku 22 korral. Lääne regiooni kohtute poolt on karistuseks määratud ka vaadeldava perioodi kõige pikem keskmine katseage (19,5 kuud). Kogu perioodi lühim keskmine katseage on määratud Ida regiooni kohtute pool, kuid seal on karistustena katseage kohaldatud ka vaid viiel korral. Sarnaselt viiel korral on karistuseks katseage määranud Põhja regiooni kohtud, kuid sealse perioodi keskmiseks katseaja pikkuseks on 17,8 kuud.

1.11 NARKOOTILISE AINE LEVITAMISE ETTEVALMISTAMINE

1.11.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Narkootilise aine levitamise ettevalmistamist sätestab KarS §189. Antud paragrahviga seonduvaid rikkumisi on Karistusseadustiku kehtimise hetkest alates registreeritud kokku 14 korral. Neljal korral 2003. aastal ja kümnel korral 2004. aastal. Kõik registreeritud kuriteod on ka avastatud.

(2002. aastal ei registreeritud ühtegi KarS §189 rikkumist).

Joonis 44. Narkootilise aine levitamise ettevalmistamine: kuriteod regiooni 2003-2004

Kõige enam on narkootilise aine levitamise ettevalmistamisega seonduvaid kuritegusid politsei poolt registreeritud Põhja PP teeninduspiirkonnas, Ida PP teeninduspiirkonnas on nii 2003.-ndal kui 2004.-ndal aastal registreeritud 1 kuriteofakt. Lääne PP teeninduspiirkonnas pole KarS§189 rikkumisi kordagi registreeritud.

1.11.2 Karistuspraktika

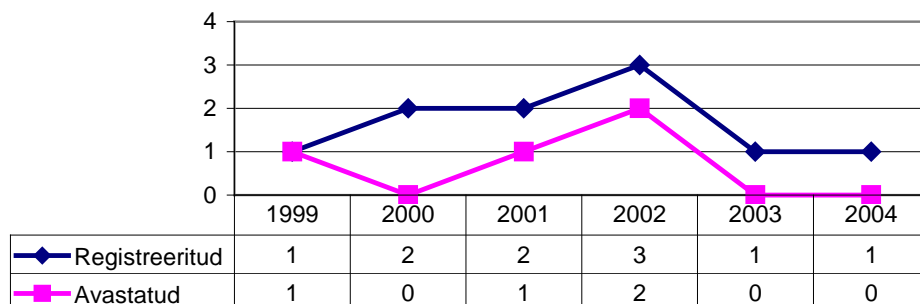
Vaatluse all oleval ajavahemikul (2003-2004.a.) on kohtud määranud KarS §189 rikkumiste eest karistusi vaid kolmel korral, üks kord 2003. aastal Ida ja kaks korda 2004. aastal Põhja regiooni kohtute poolt. 2003. aastal määrati karistuseks 12 kuu pikkune katseaeg. 2004. aastal karistasid kohtud ühel korral 15 kuu pikkuse vangistusega ja teisel korral 41 kuu pikkuse vangistustega. Seega 2004. aastal Põhja regiooni kohtute poolt karistuseks määratud keskmine vangistuse pikkus oli 28 kuud. Seaduse järgi on maksimaalne võimalik karistus KarS §189 rikkumise eest 60 kuuline vangistus, seega ühel korral karistati 19 kuu ja teisel korral 45 kuu võrra lühema vangistusega kui maksimaalne karistusäär.

1.12 NARKOOTILISE AINE VARGUS VÕI RÖÖVIMINE

1.12.1 Politsei väljaselgitatud kuriteod

Narkootilise aine vargust või röövimist sätestab KarS §199 ning varem KrK §210³.

**Narkootilise aine vargus või röövimine
(KarS §199 ja KrK 210³)
registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004**

Joonis 45. Narkootilise aine vargus või röövimine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004

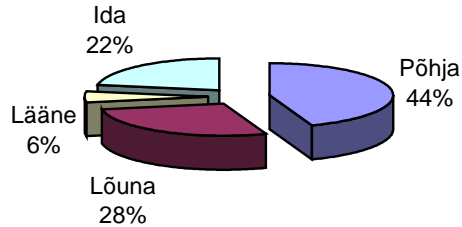
Üldiselt on politsei poolt narkootilise aine varguse või röövimisega seonduvaid kuritegusid vaadeldaval perioodil registreeritud väga vähe, kokku vaid 10 kuriteofakti ning nendest avastatud on neli kuritegu. Kõige enam on registreeritud KarS §199 ja KrK §210³ rikkumisi 2002. aastal.

Kõige rohkem on vaadeldud perioodil KarS §199 ja KrK §210³ rikkumisi registreeritud Põhja PP teeninduspiirkonnas, seda kuuel korral. Ida PP teeninduspiirkonnas kahel korral ning Lõuna PP ja Lääne PP teeninduspiirkonnas ühel korral.

1.12.2 Karistuspraktika

Vaadeldaval perioodil on Kriminaalkodeksi §210³ ja Karistusseadustiku §199 rikkumise eest kohtud määranud karistusi kokku 18 korral, neist ühel korral rahatrahviga, seitsmel korral vangistusega ja kümnel korral katseajaga. Rahalise trahvi määras Lõuna regiooni kohus 2004. aastal suuruses 2300 krooni. Kohtu poolt määratud karistuste arv on aasta-aastalt kasvanud. Enne 2002. aastat määrasid kohtud narkootilise aine varguse või röövimise eest karistusi kahel korral, 2002. aastal kolmel korral, 2003. aastal juba seitsmel korral ning 2004. aastal kuuel korral.

**Narkootilise aine vargus või röövimine
(KarS §199 ja KrK §210³)
määratud karistused regioniti 1999-2004**

Joonis 46. Narkootilise aine vargus või röövimine: määratud karistused regioniti 1999-2004

Vangistuse kohaldamine

Kohtu poolt karistuseks määratud vangistuste minimaalne pikkus KarS §199 rikkumise eest oli 1 kuu ning maksimaalne pikkus 6 kuud. Seaduse järgi võiks antud kuriteo toimepaneku eest karistada kuni viieaastase ehk 60 kuulise vangistusega. Perioodi (2002.sept. - 2004) kohtute poolt määratud keskmise vangistuse pikkuseks KarS §199 rikkumise eest oli 3,8 kuud, mis on 94% madalam karistuse maksimummäärast. KrK §210³ järgi karistati minimaalselt 84 kuu pikkuse vangistusega ja maksimaalselt 108 kuu pikkuse vangistusega, seega on karistused kergemaks muutunud (vt. lisaks Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1). Vangistusi on enamasti karistuseks määratud Põhja regiooni kohtud, neli korda seitsmest, kahel korral Lõuna regiooni kohtud ning ühel korral Ida regiooni kohus. Seega perioodi keskmine vangistus kahe paragrahvi lõikes oli 30 kuud.

Karistusest tingimisi vabastamine katseajaga

Kriminaalkodeksi alusel karistuseks määratud katseaja pikkused olid pikemad, kui hetkel kehtiva Karistusseadustiku alusel määratavad katseajad (vt. lisaks Lisa 1B ja seaduse muudatusi punktist 1.1). KrK §210³ rikkumise eest kohtute poolt karistuseks määratud keskmine katseaja pikkus oli 42,8 kuud, KarS §199 rikkumise eest keskmine katseae oli 8,6 kuud. Karistusseadustiku järgi kohtus süüdimõistetutele karistuseks määratud maksimaalne katseaja pikkus oli 18 kuud, Kriminaalkodeksi alusel süüdimõistetute minimaalne katseaja pikkus oli 24 kuud. Seega vaadeldes neid paragrahve koos, on perioodi keskmine katseaja pikkus 22,3 kuud. Kõige rohke määrasid katseaeu Põhja (40%) ja Ida (30%) regiooni kohtud. Ühel korral 2002. aastal karistati kurjategijat lisaks kolme aasta pikkusele katseajale eriõiguste (st. üldjuhul autjuhilubadest ilma jäämist) ära võtmisega kaheks aastaks.

2. NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE “KURITEGELIK KÄITUMINE”

2.1 UURIMISANDMESTIK JA VALIM

Uurimisvalimisse kuuluvad isikud, keda politsei on ajavahemikus 01.01.2000 – 30.11.2004 süüdistanud (alates 01.07.04 „isik kindlaks tehtud“) narkokuriteos või kellele politsei on koostanud narkoväärteo eest protokoll (vt. ülevaate lisa määratletud paragrahvid Lisas 5) ning POLIS andmebaasis registreeritud. Uurimisandmestiku moodustavad mistahes narkosüüteo toimepannud isikud ning kõik nende poolt toime pandud **kuriteod** ja **eelnevalt määratletud väärteod**^{*}. Lisaks narkoväärtegedele on vaatluse all ka avaliku korra rikkumise väärteod ja pisivargused, millega on narkosüüteo toimepannud isikud politseile „vahele jäänud“. Muid väärtegeid andmemahu piiritlemise huvides ei vaadelda.

Kuigi valimi jaoks tellitud väljavõte POLIS andmebaasist sisaldavad kõiki nimetatud ajaperioodil narkosüüteo toime pannud isikutega seonduvaid kuritegeid ja väärtegeid^{*}, ei vasta antud analüüsis väljatoodud arvandmed täielikult Politsei ameti poolt ametlikule registreeritud statistikale. Põhjuseks eelkõige asjaolu, et registreeritud aruandlus fikseeritakse süüteo registreerimise kuupäeva järgi, käesoleva ülevaate jaoks tellitud väljavõttes on aga kasutusel süüdmuse toimepaneku aeg. Teiseks põhjuseks on ka POLIS andmebaasi muutumine ajas (süütegude arvelt mahavõtmine/lisamine). Registreeritud süütegude aruanded mingi perioodi kohta tehakse aga lukustatud staatilisest baasist, mis võimaldab usaldusväärset trendide võrdlust. **Antud analüüsis kasutatud andmestiku jaoks on POLIS andmebaasist tellitud väljavõte seisuga 30.11.2004 (edaspidi POLIS väljavõte 30.11.2004). Seega ei ole analüüsis esitatud 2004. aasta andmed ka statistiliselt võrreldavad eelnevate aastatega, kuna näiteks paljud süüteod, mis on toime pandud 2004. aastal lisanduvad POLIS andmebaasi alles aasta lõppedes ja hiljem.**

Analüüsi eesmärk pole mitte niivõrd uurida toime pandud narkosüütegude arengu ja muutumisega seonduvat spetsiifikat või narkosüütegude paragrahvide jagunemist, mida käsitleb ülevaate teine osa vaid pigem narkosüütegude võimalikke seoseid teiste kuritegude ja eelnevalt määratletud väärtegedega^{*}, narkosüüteo toime pannud isikute n.ö. „kuritegelikku karjääri“ ja sotsiaalset tausta. Teisisõnu on antud analüüs pigem kvalitatiivse iseloomuga.

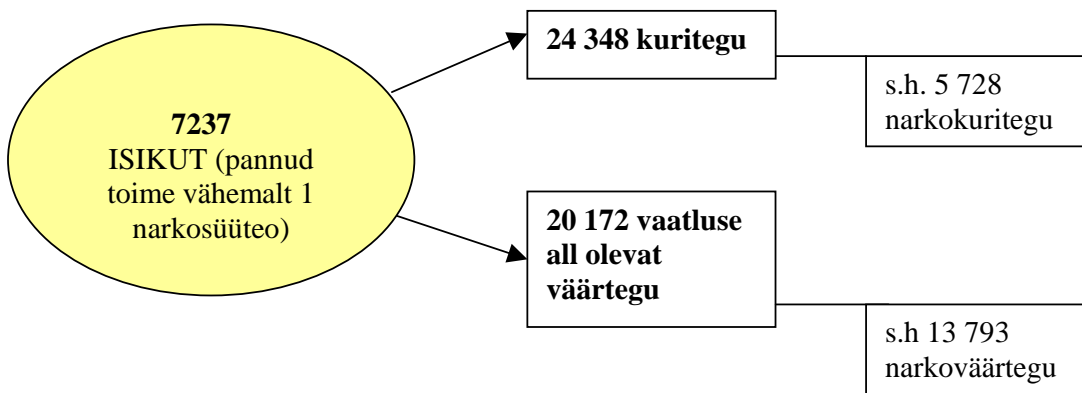
^{*} KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §144¹ lg.1 §158, NPS§15¹

2.2 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE SEOS MUUDE SÜÜTEGUDEGA

2.2.1 Peamised arvnäitajad

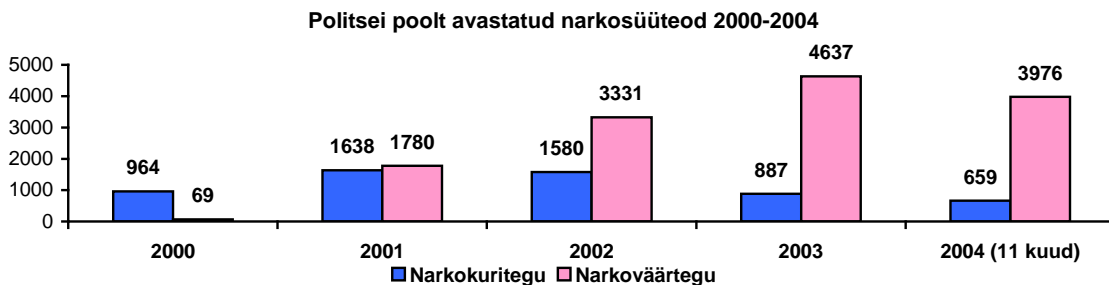
Vaadeldaval ajavahemikul (01.01.2000 – 30.11.2004) on POLIS andmebaasi andmetel politsei poolt avastatud kokku **19 521 narkosüütegu**, mille on toime pannud **7237 isikut**. Nimetatud isikute poolt on sel ajavahemikul toime pandud **24 348** politsei poolt avastatud kuritegu ja **20 172** analüüsis vaatluse all olevat väärtegu*, millest moodustavad vastavalt **5728 narkokuritegu** ja **13 793 narkoväärtegu**.

88,9% (6434) narkosüütegusid toime pannud isikutest on vaadeldaval ajaperioodil politsei poolt kinni peetud vähemalt ühe narkootikumide tarbimise või väikeses koguses omamisega seonduva narkosüüteoga*.

Joonis 47. Narkosüütegusid toimepannud isikud ja nende poolt toime pandud süüteo, s.h. narkosüüteo

Narkosüütegusid on aastate lõikes POLIS andmebaasi seisuga 30.11.2004 toime pandud järgmiselt:

Joonis 48. Politsei poolt avastatud narkosüüteo 2000-2004

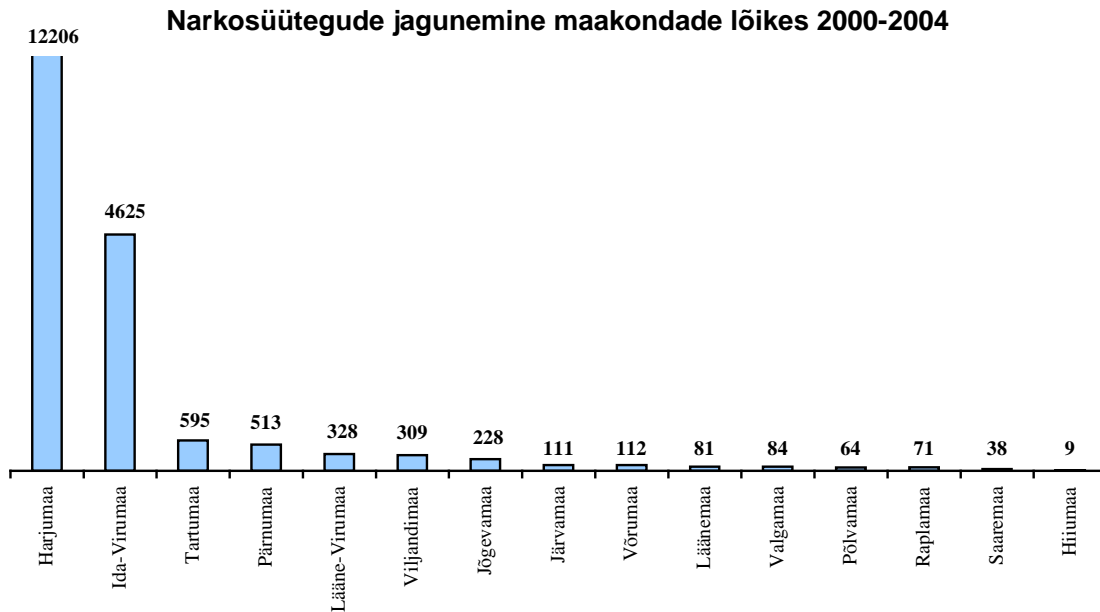
* Andmed võivad mõnevõrra erineda ptk.2.1 esitatud andmetest kuna andmebaas on muutuv ja andmed võetud teise seisuga, vt. ka ptk 2.1

* Seoses KrK§202⁵ lg.1 dekriminaliseerimisega 2003. aastal on mõjutanud see ka narkoväärtegu arvu kasvu).

* KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §144¹ lg.1 §158, NPS§15¹

* KrK §202⁵ lg.1, Hõs§158, NPS§15¹

Erinevate piirkondade lõikes on vaadeldaval ajaperioodil narkosüütegusid toime pandud kõige enam Harju maakonnas ja Tallinnas ning Ida-Virumaal, ületades arvuliselt ülejäänud regioonides politsei poolt avastatud narkosüütegude hulka mitmekordselt.

Joonis 49. Narkosüütegude jagunemine maakondade lõikes 2000-2004

2.2.2 Isikute kriminaalne aktiivsus

Aastate lõikes on ühe narkosüüteos süüdistatava kohta toime pandud keskmine kuritegude arv järjest tõusnud, jäädes keskmiselt kolme politsei poolt avastatud kuriteo juurde aastas.

Kuriteod ja vaatluse all olevad väärted* aastate lõikes, mis on toime pandud narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt.

Tabel 3. Narkosüüteo toime pannud isikute poolt toime pandud kuriteod ja vaatluse all olevad väärted

AASTA	Kuritegude arv	Isikute arv	Keskmine kuritegude arv 1 isiku kohta	Väärtegude arv	Isikute arv	Keskmine väärtegude arv 1 isiku kohta
2000	2810	1156	2,4	127	111	1,1
2001	4952	1996	2,5	3065	2003	1,5
2002	6311	2319	2,7	6261	2931	2,1
2003	6111	2197	2,8	5906	2857	2,0
2004 (11 kuud)	4164	1728	2,4	4807	2563	1,9

* KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §144¹lg.1 §158, NPS§15¹

Tuues aastate lõikes välja narkokuritegude ja väärtegude keskmise arvu neid toime pannud isikute kohta, ilmneb, et keskmiselt paneb 1 isik toime 2 narkosüütegu aastas ning antud näitaja on järjest tõusnud. Nagu eelnevalt mainitud, jätkab või on varem mõne kuriteo või väärteoga* politsei poolt kinni peetud ca. 80% isikutest, kes vähemalt korra mõne narkootikumidega seotud süüteo on toime pannud, kuritegelikku tegevust. Aastate lõikes toime pandud keskmine kuritegude arv ühe süüdistatava kohta on järjest tõusnud, jäädes keskmiselt 3 politsei poolt avastatud kuriteo juurde aastas.

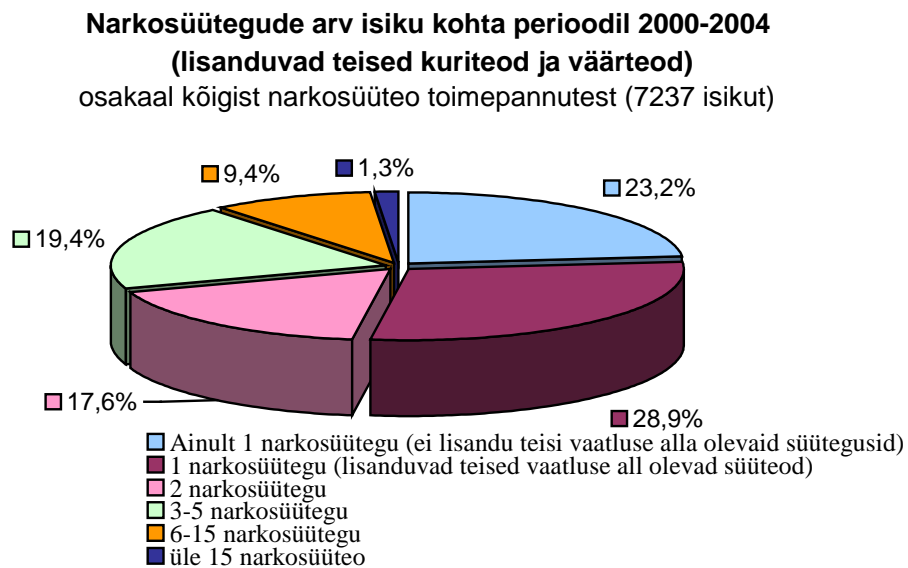
Tabel 4. Narkokuritegude ja väärtegude arv aastate ja isikute lõikes

AASTA	Narkokuritegude arv	Isikute arv	Keskmine 1 isiku kohta	Narkoväärtegude arv	Isikute arv	Keskmine 1 isiku kohta
2000	964	570	1,7	69	64	1,0
2001	1638	987	1,6	1780	1523	1,1
2002	1580	852	1,8	3331	2184	1,5
2003	887	408	2,1	4637	2400	1,9
2004 (11 kuud)	659	302	2,2	3976	2265	1,7

Isikud, kes on vaadeldaval ajavahemikul politsei poolt narkosüütegudega kinni peetud, on pannud aastas keskmiselt toime 2-3 kuritegu (s.h. narkokuritegu) ning ca. 2 vaatluse all olevat väärtegu isiku kohta.

Vaadeldaval ajavahemikul on **ühe isiku poolt toime pandud suurimaks narkosüütegude arvuks 62 juhtumit.**

17,6% (üldkogumist) isikute nimele on registreeritud 2 narkosüüteo juhtumit ning lisaks teised kuriteod ja väärteod. 19,4% (üldkogumist) isikutest on toime pannud 3-5 narkosüütegu (lisaks teised kuriteod ja väärteod).

Joonis 50. Narkosüütegude arv isiku kohta perioodil 2000-2004

*KarS §218, §262, Hös §142, §144, §144¹ lg.1 §158, NPS§15¹

Võttes vaatluse alla ainult narkosüüteo, võiks nende toimepaneku arvu alusel (ühe inimese kohta) isikute seas sisuliselt eristada järgmised grupid (Joonis 51):

- 1) Ainult 1 narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikud.
(23,2% narkosüütegude toimepanijatest)
- 2) 1 narkosüüteo ja veel lisaks teisi süütegusid toime pannud isikud
(28,9% narkosüütegude toimepanijatest)
- 3) 2-5 narkosüütegu ja veel lisaks teisi süütegusid toime pannud isikud (keskmiselt 2,9 narkosüütegu isiku kohta 4 aasta jooksul)
(37% narkosüütegude toimepanijatest)
- 4) 6-15 narkosüütegu (keskmiselt 8,6 narkosüütegu isiku kohta 4 aasta jooksul) ja veel lisaks teisi süütegusid toime pannud isikud (9,4% narkosüütegude toimepanijatest)
- 5) üle 15 narkosüüteo (keskmiselt 23,5 narkosüütegu isiku kohta 4 aasta jooksul) ja veel lisaks teisi süütegusid toime pannud isikud
(1,3% narkosüütegude toimepanijatest)

Isikuid, kes on vaadeldaval ajavahemikul narkosüüteoga politsei poolt ainult 1 korra kinni peetud ning POLIS andmebaasi andmetel rohkem ühtegi kuritegu ega ka vaatluse all olevat väärtegu toime pannud ei ole, on kokku 1669 ehk 23% kõikidest isikutest (7237). Aastate lõikes jääb selliste isikute arv keskmiselt 400 juurde.

Tabel 5. Ainult 1 narkosüüteoga andmebaasis registreeritud isikute arv

Aasta	Ainult 1 narkosüüteo toime pannud isikute arv (täiendavalt ei lisandu ühtegi kuritegu, ega vaatluse all olevat väärtegu)
2000	98
2001	357
2002	428
2003	370
2004	416

2.2.3 Kriminaalse karjääri algus

Enamikel analüüsis vaatluse all olevatel isikutel on narkosüütegu registreeritud nende esimese või teise toimepandud süüteona.

55% (4002) kõigist narkosüütegusid toime pannud isikutest oli narkosüütegu esimeseks ja 18,8% (kõigist narkosüütegusid toime pannud isikutest) teiseks politsei poolt registreeritud süüteoks perioodil 2000-2004. Seega võib olemasolevate andmete põhjal öelda, et 55-73,8% kõigist perioodil 01.01.2000-30.11.2004 narkosüüteo toimepannud isikutest on politsei esmakordselt kinni pidanud seoses narkosüüteoga ning teist liiki kuriteod ja väärteod lisanduvad hiljem.

Narkosüütegude järel on isikute nimel POLIS andmebaasis ajaliselt esimeseks registreeritud süüteoks mõni varavastane kuritegu. Esimesed isikute nimel olevate (alates 2000.a.) süütegude enamesinenud liigid (vt. klassifikatsioone ülevaate Lisas 5).

Tabel 6. Isikute nimele esmakordselt registreeritud enamesinenud süüteo liigid

Süüteo liik	Isikute arv, kelle esimene kuritegu või väärtegu on...
Narkokuriteod	1268
Narkoväärteod	2737
Varavastased kuriteod	1711
Avaliku korra vastased väärteod	494
Avaliku korra vastased kuriteod	119
Pisivargused (KarS §218, HÕS§144)	421
Isikuvastased kuriteod	45
Liikluskuriteod	68

Andmetest selgub, et enamikel analüüsis vaatluse all olevatest isikutest (kokku 73,8%) on esimeseks või teiseks toimepandud kuriteoks/vaatluse all olevaks väärteoks narkosüütegu ning et 77% isikutest, kes vaadeldaval ajavahemikul on pannud toime narkosüüteo, peetakse politsei poolt kinni veel mõne kuriteo/väärteoga, võib järeldada seda, et narkosüüteo toimepandud isikud jätkavad suure tõenäosusega kuritegelikku karjääri.

2.2.4 Narkosüütegude toimepanemise aktiivsuse seos muude süütegudega

Kui nüüd jätta kõrvale toimepandud narkosüüteod, ning vaadelda teiste kuritegude ja analüüsitavate väärtegude* keskmist arvu ühe isiku kohta eelnevalt (narkosüütegude hulga alusel, vt. pt.2.2.2.) liigitatud gruppide lõikes, ilmneb, et ainult 1 narkosüüteoga vaadeldaval ajavahemikul politsei poolt kinni peetud isikud on toime pannud keskmiselt 3 muud kuritegu või vaatluse all olevat väärtegu isiku kohta (lisaks narkosüüteole). 2-5 narkosüütegu toime pannud isikud on perioodil 2000-2004 toime pannud keskmiselt 3 süütegu lisaks narkosüüteole. 6-15 narkosüütegu toime pannud isikute grupis on keskmine toimepandud süütegude hulk (v.a. narko) ühe isiku kohta 5 ning narkosüütegu kõige enam (üle 15 juhtumi) toime pannud isiku kohta on vaadeldaval perioodil keskmine politsei poolt avastatud süütegude hulk 7 süütegu inimese kohta.

Seega võib öelda, et mida aktiivsemalt on isik toime pannud narkootikumidega seotud süüteguisid, seda enam paneb ta toime ka teisi kuriteguisid. Samuti suureneb ka keskmine väärtegude[†] toimepaneku arv isiku kohta

* KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §158

† KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §158

Tabel 7. Narkosüütegude toimepanemise aktiivsuse seosed muude süütegudega

Isiku poolt toime pandud narkosüütegude arv	1 narkosüütegu	2-5 narkosüütegu	6-15 narkosüütegu	Üle 15 narkosüüteo
ISIKUTE ARV	2094	2684	682	92
	Isikute poolt	toimepanud	süütegude	arv
Narkokuriteod	199	1510	1097	691
Narkootilise aine väikeses koguses omamise eest*	1895	6260	4782	1479
Kõik kuriteod	5906	8621	3486	607
Varavastane kuritegu	5147	7422	3085	451
Isikuvastane kuritegu	146	120	25	5
sh. tapmised	33	26	7	
Avaliku korra vastane kuritegu	315	269	84	7
Avaliku korra vastane väärtegu	1077	965	447	281
Varavastane väärtegu	851	1352	743	168
Keskmine kuritegude arv isiku kohta 4 aasta jooksul (v.a. narko)	2,8	3,2	5,1	6,5
Keskmine väärtegude arv isiku kohta 4 aasta jooksul (v.a. narko)	0,9	0,8	1,7	4,8

* Hõs §158, NPS§15¹, KrK§202^{5-1g.1}

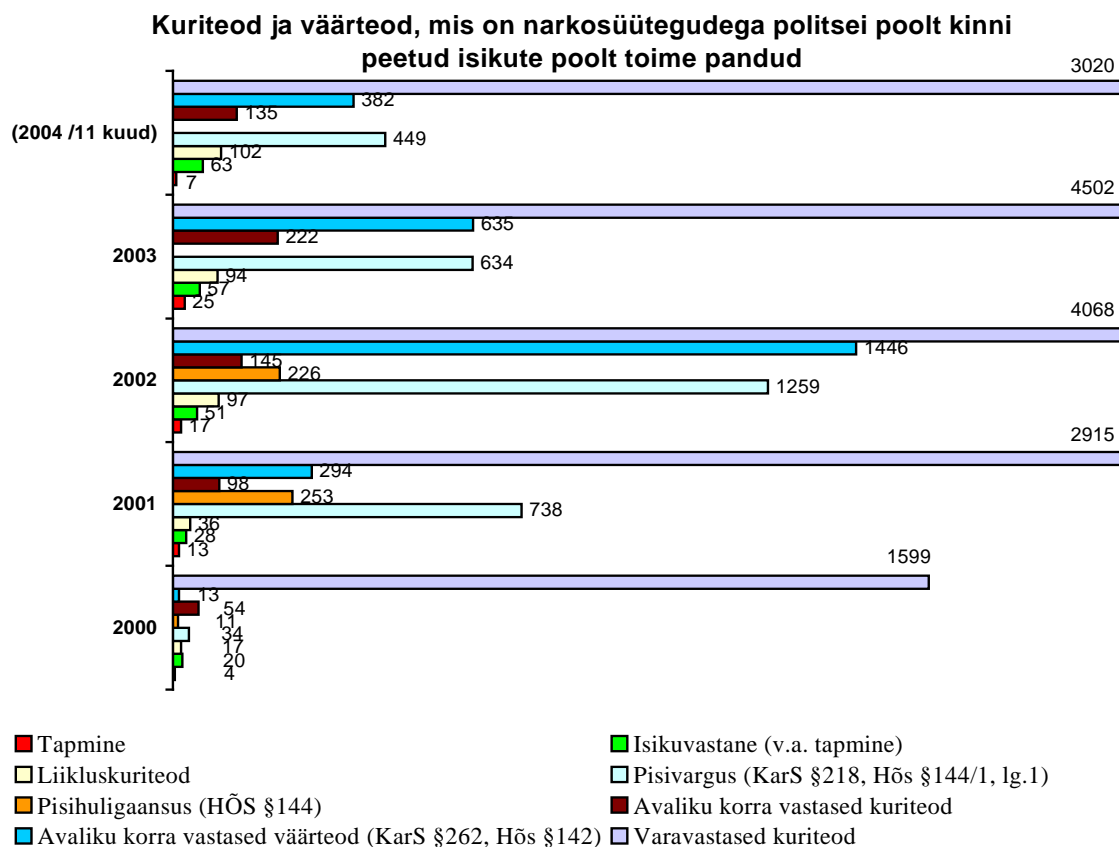
2.3. NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE OSATÄHTSUS AVASTATUD SÜÜTEGUEDES

2.3.1 Kõik süüteod

Aastate lõikes narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuriteod moodustavad kuritegude üldhulgast vabariigis ligi 30%-se osakaalu.

Tabel 8 Narkosüütegusid toime pannud isikute poolt toime pandud kuritegude osakaal kuritegude üldarvust riigis.

Aasta	Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuritegude arv (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Kuritegude üldarv riigis (isik kindlaks tehtud) (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Osakaal
2000	2 810	9543	29,4%
2001	4 952	13 744	36,0%
2002	6 311	17 968	35,1%
2003	6 111	17 382	35,1%
2004 (11 k)	4 164	20 714	20,1%

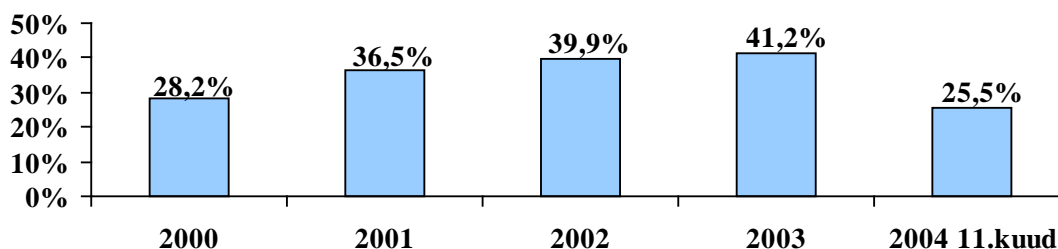
Joonis 51. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuriteod ja väärted

2.3.2 Varavastased kuriteod

Enamlevinud kuriteoliigiks, mis narkosüütegude toimepanijad on vaadeldaval ajaperioodil toime pannud on varavastased kuriteod (vt. paragrahvide määratlus ülevaate Lisas 5). Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud varavastaste kuritegude arv on aasta-aastalt tõusnud, ulatudes 2002. ja 2003. aastal 4000 - 4500 kuriteoni aastas. 2004. aasta 11 kuu andmed näitavad 3020 varavastase kuriteo juhtu, mis on toime pandud narkosüütegusid toimepannud isikute poolt.

Suurimat osakaalu narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuritegudest moodustavad varavastased kuriteod, mis ulatuvad ligi 30-40% osakaaluni riigis registreeritud varavastastest kuritegudest aastas.

Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud varavastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast

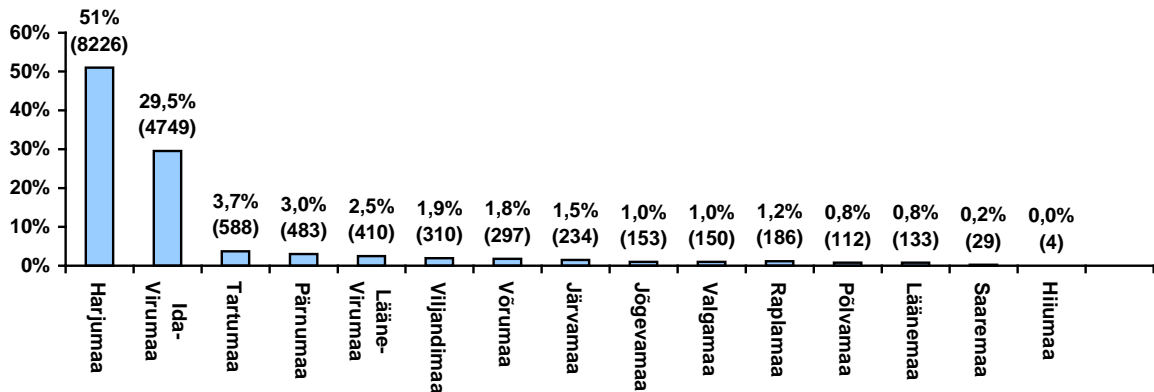

Joonis 52. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud varavastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast

Tabel 9. Varavastaste kuritegude osakaal

Aasta	Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud varavastaste kuritegude arv (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Varavastaste kuritegude üldarv riigis (isik kindlaks tehtud) (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Osakaal
2000	1599	5668	28,2%
2001	2915	7986	36,5%
2002	4068	8525	39,9%
2003	4502	10917	41,2%
2004 (11 k)	3020	11842	25,5%

Narkosüütegusid toime pannud isikute põhjustatud varavastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes 2000-2004

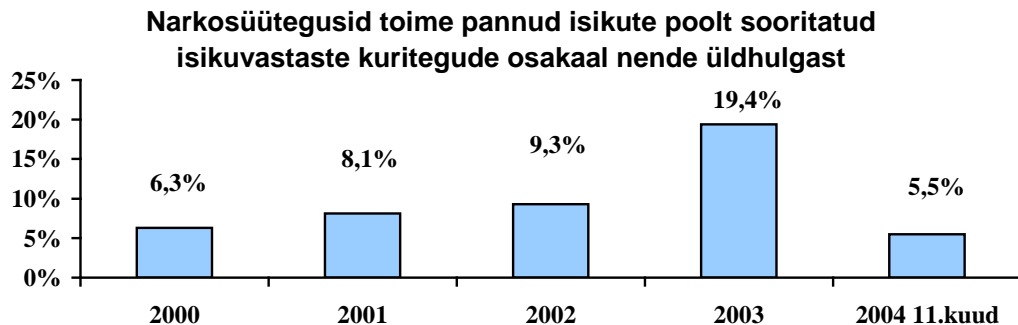

Joonis 53. Narkosüütegusid toime pannud isikute põhjustatud varavastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes

2.3.3 Isikuvastased kuriteod

Isikuvastaste kuritegude (vt. paragrahvide määratlus ülevaate Lisas 5) arv, mille toimepanijateks on narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikud, on samuti tõusnud. Kui 2000. aastal on narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikud toime pannud 24 isikuvastast kuritegu (koos tapmiste ja tapmiskatsetega), siis 2003. aastal on antud arv 82 (millest 25 on tapmised või tapmiskatsed). Vaatluse all olevatest väärtegudest ulatub avaliku korra vastaste väärtegade arv 635 väärtetojuhtumini 2003. aastal ning väheväärtusliku asja varguseid samal aastal on registreeritud 634 juhtumit.

Isikuvastaste kuritegude osakaal, mis on narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud, on tõusnud märgatavalt 2003. aastal, ulatudes 19,4%-ni kõikide isikuvastaste kuritegude üldarvust, milles politsei on isiku kindlaks teinud.

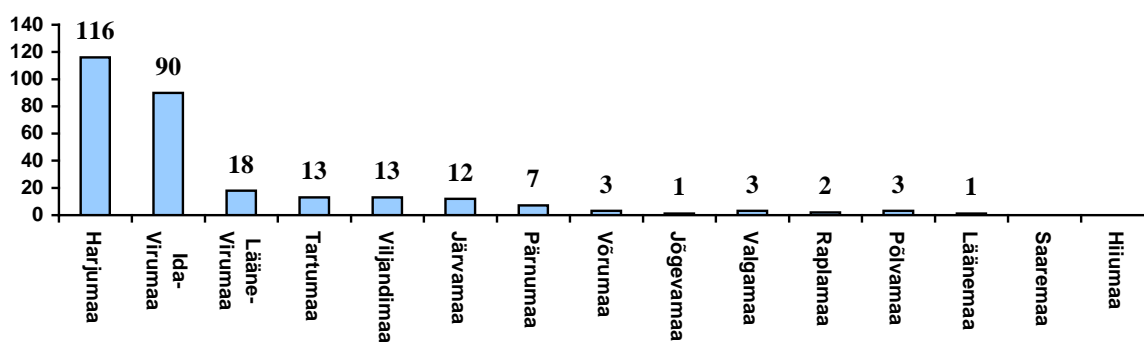

Joonis 54. Narkosüütegusid toime pannud isikute poolt sooritatud isikuvastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast

Tabel 10. Isikuvastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast

Aasta	Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud isikuvastaste kuritegude arv (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Isikuvastaste kuritegude üldarv riigis (isik kindlaks tehtud (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Osakaal
2000	24	381	6,3%
2001	41	503	8,1%
2002	68	732	9,3%
2003	93	479	19,4%
2004 (11 k)	70	1276	5,5%

Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute põhjustatud isikuvastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes 2000-2004

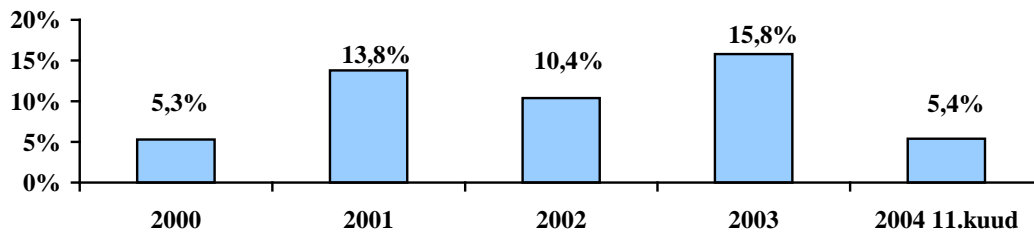
Joonis 55. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute põhjustatud isikuvastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes

Tapmised või tapmiskatset

Vaadeldaval ajavahemikul on politsei poolt narkosüüteoga kinni peetud isikute hulgast pannud tapmise või tapmiskatse (vt. paragrahvide määratlust ülevaate Lisas 5) toime **66 isikut**. Antud isikutest on 48% (32 isikut) narkosüütegusid toime pannud ühe korra, 22,7% (15) kaks korda, 10,6% (7 isikut) 3 korda. Kaks isikut olid narkosüüteo toime pannud 14 korda ning üks isik 13 korda.

Tapmiste ja tapmiskatsete osakaal, mis on narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud moodustas 2001.-l aastal 14% osakaalu kõikidest politsei poolt avastatud tapmistest ja tapmiskatsetest. 2003.-ndal aastal on antud osakaal tõusnud 16%-ni.

Narkosüüiteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmistega (koos katsetega) osakaal nende üldhulgast

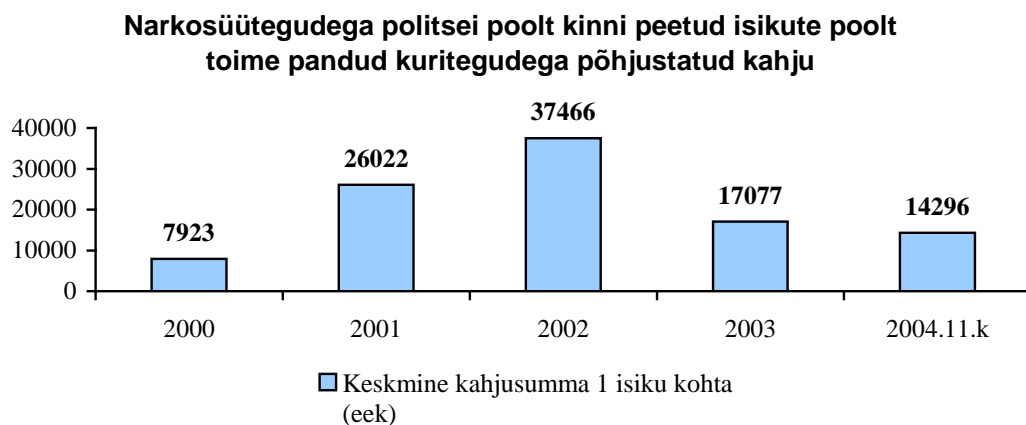
Joonis 56. Narkosüüiteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmistega osakaal nende üldhulgast

Tabel 11. Narkosüüiteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmistega (koos katsetega) osakaal nende üldhulgast

Aasta	Narkosüüiteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmistega ja tapmiskatsete arv (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Tapmistega ja tapmiskatsete üldarv (isik kindlaks tehtud) (POLIS väljavõte 30.11.2004)	Osakaal
2000	4	75	5,3%
2001	13	94	13,8%
2002	17	164	10,36%
2003	25	158	15,8%
2004 (11 k)	7	128	5,4%

2.4 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE PÕHJUSTATUD VARALINE KAHJU

Narkosüütegusid toime pannud isikute poolt sooritatud kuritegudega põhjustatud materiaalne kahju (peamiselt varavastaste ja avaliku korra vastaste kuritegudega) ulatub keskmiselt 37 466 kroonini isiku kohta aastas. Kokku põhjustasid vaadeldavad isikud kahju 2000. aastal 26 941 111 krooni, 2001. aastal 27 297 296 krooni, 2002. aastal 52 753 355 krooni, 2003 aastal 25 514 128 krooni, 2004 a. 11.-kuul 15 683 536 krooni.

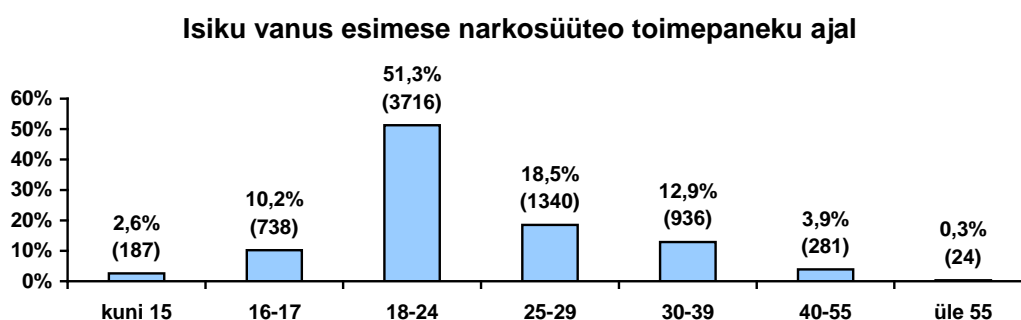

Joonis 57. Narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuritegudega põhjustatud keskmine varaline kahju

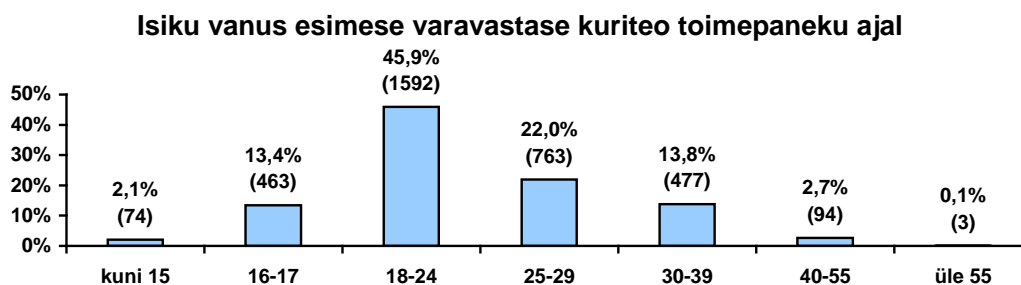
2.5 NARKOSÜÜTEGUSID TOIME PANNUD ISIKUTE SOTSIAAL-DEMOGRAAFILINE TAUST

2.5.1 Vanus

Esimese narkosüüteo toimepaneku ajal oli kõige noorem isik 12 aastane ning vanim 67 aastane. Kõige aktiivsemalt pannakse narkosüütegusid toime 18-24 aasta vanuselt. 51,3% (3716) kõigist narkosüüteo toime pannud isikutest kuulus oma esimese narkosüüteo toimepaneku ajal antud vanusegruppi. Vaadeldes teiste vanusegruppide osakaalu narkosüüteo toime pannud isikute üldarvust, võib öelda, et 82,6% oma esimese narkosüüteo toime pannud isikutest on nooremad kui 30 eluaastat. Antud osakaalust 12,8% on esimese narkosüüteo toimepaneku hetkel olnud alaealised.

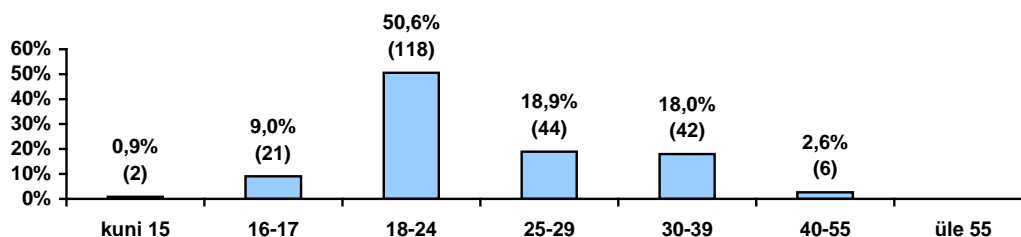

Joonis 58. Isiku vanus esimese narkosüüteo toimepaneku ajal

Joonis 59. Isiku vanus esimese varavastase kuriteo toimepaneku ajal

Isiku vanus esimese isikuvastase kuriteo toimepaneku ajal

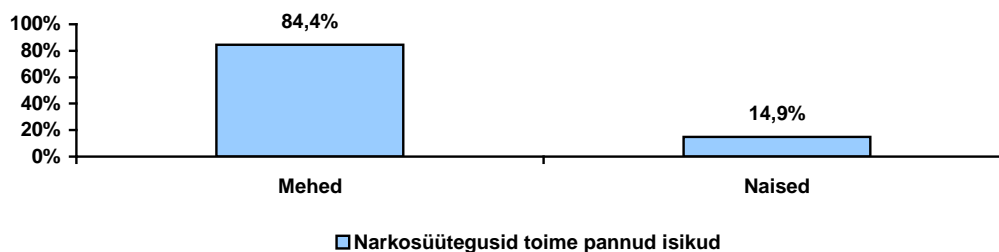

Joonis 60. Isiku vanus esimese isikuvastase kuriteo toimepaneku ajal

2.5.2 Sugu ja emakeel

84,4 % (6112) narkosüütegude toimepanijatest on mehed ning 14,9% (1076) naised. Kogu vabariigi registreeritud kuritegevuse statistikast võib siia võrdluseks välja tuua, et 2003. aastal oli kõikidest kuritegusid toime pannud isikutest 90,4% mehed ning 9,6% naised.

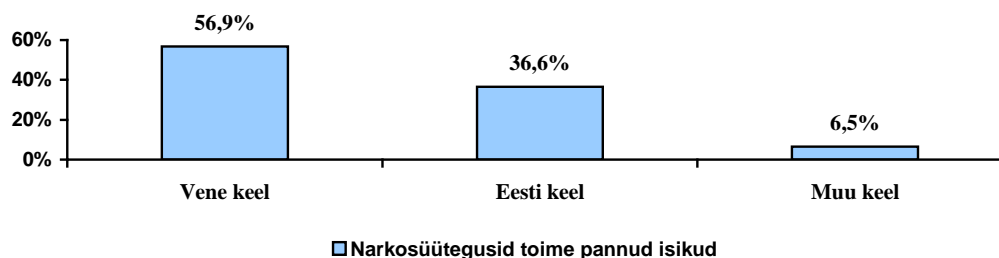
Narkosüütegusid (2000-2004) toime pannud isikute sugu

Joonis 61. Narkosüütegusid toime pannud isikute sugu

56,9% (6112) narkosüütegusid toime pannud isikute emakeeleks oli vene keel ning 36,6%-l eesti keel.

Narkosüütegusid toime pannud isikute emakeel

Joonis 62. Narkosüütegusid toime pannud isikute emakeel

2.5.3 Alaealised

Esimese narkosüüteo toimepaneku hetkel alaealised olevad isikud moodustasid 12,8%-se osakaalu kõigist narkosüütegeusid toime pannud isikutest (ehk kokku 925 isikut oli esimese narkosüüteo toimepanemise hetkel alaealine).

Kokku on alaealised vaadeldaval ajavahemikul toime pannud 338 narkokuritegu ja 1129 narkoväärtegu.

Tabel 12. Esimese narkosüüteo toimepanemise hetkel alaealise isiku vanused

Isiku vanus	Isikute arv
12	1
13	3
14	42
15	99
16	259
17	521

Kokku on vaadeldaval ajavahemikul alaealiste isikute poolt toime pandud **2468** (10% osakaal kõigist kuritegudest, mis narkosüütegeudega politsei poolt kinni peetud isikud on toime pannud) kuritegu ja **2163** väärtegu* (11% osakaal kõigist analüüsis vaatluse all olevatest väärtegudest, mis narkosüütegeudega politsei poolt kinni peetud isikud on toime pannud)

Tabel 13. Narkosüütegeudega politseile vahele jäänud alaealiste poolt toime pandud süüteod

	2000	2001	2002	2003	2004 (11 k)	Kokku
Narkosüüteod	94	369	387	375	242	1467
-sh. väikeses koguses narkootikumide omamisega	80	347	330	345	223	1325
Varavastased kuriteod	367	501	487	440	109	1904
Avaliku korra vastased kuriteod	29	26	27	46	9	137
Isikuvastased kuriteod	3	1	14	9		27
Neist tapmised			3	4		7
Liikluskuriteod		5	3			8

* KarS §218, §262, Hõs §142, §144, §158, NPS§15¹

3. NARKOOTILISTE AINETE LEVIK RIIGIS

Narkokuritegevus on muutumas ning see käib nii narkootikumide leviku kui ka kätte saadud koguste kohta. Viimaste aastate jooksu on peamiste narkootikumide kogused pidevalt suurenenud.

Kõige rohkem on narkoturul amfetamiini ja selle derivaate. Need on sünteetiliselt toodetud psühhoaktiivsed ained, mis on oma olemuselt stimulandid, kuid võivad mõjuda ka kui hallutsinogeenid. Amfetamiinid põhjustavad väga kergesti sõltuvust.

2002. aastal kevadel ei olnud turul saada heroini, mille põhjuseks oli Afganistani sõda. See heroin, mida müüdi, oli kehva kvaliteediga, puhta aine sisaldusprotsent vägagi madal. Narkomaanid harjusid selle halva kvaliteediga. Kuid siis tuli turule fentanüül ehk “valge hiinlane”, mis on kuni kuussada korda heroinist kangem. Ning see põhjustas üledoseerimise, kuna kasutati fentanüül ning fentanüül segatuna heroiniga. Üle saja üledoosi saanud narkomaani vajab meditsiinilist abi ning mõni üksik ka suri.

Nüüdseks on narkomaanid “valge hiinlasega” sedavõrd harjunud, et tavaline heroin ei huvitagi neid enam. Samas võis uue aine tarbimist põhjustada teatud piirkonnas mõne “illegaalse käitlemise võtmeisiku” kinni võtmine. Eesti on siiski suhteliselt väike ja piiratud tegijatega turg. Kui ühes piirkonnas kinni võtta mõni diiler, siis selle piirkonna narkomaanid peavad leidma mingeid uusi narkootikumi variante.

Populaarsuselt on Eestis esikohal marihuaana amfetamiini ja ecstasy ees. Järgnevad heroin, fentanüül, moonivedelik ja tõusuteel olev korgijook GHB.

Taas on liikuma hakanud narkootilist ainet nagu 1,4-butaandiool (korgijook). 2003. aastal konfiskeeriti seda ainet 556,25 grammi ning 2004. aastal 2489,0 grammi.

Kui varasemalt polnud hašiši kasutamine kohalikul narkoturul eriti populaarne, siis nüüd see on muutumas.

Narkootiliste ainete levik erineb piirkonniti. Ida Politseiprefektuuri andmetel tarbitakse Narvas puhast ja kallist heroini ning suhteliselt palju amfetamiini ja hašišit. Kuid Jõhvi ja Kohtla-Järve piirkonnas on enamasti kasutusel moonilahus. Ning Rakveres ja Lääne-Virumaal on suurem turuosa sünteetilistel narkootikumidel, nagu amfetamiinil.

Analüüsi läbi viimiseks on kasutatud Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskusest saadud andmeid.

3.1 NARKOOTILISTE AINETE KLASSIFITSEERIMINE

Analüüsis on narkootilised ained jagatud 13. gruppi järgnevalt:

1. **Amfetamiin** (amfetamiin (süstelahus/vedelik), amf+ heroiin, amf+ kanep, amf+ ketamiin, amf+ kokaiin, amf+ MDMA, amf+ matamf+ MDMA, amf+metamfetamiin, metamfetamiin)
2. **Bensoasepiinid** (bromasepaam, diasepaam, diasepaam+ heroiin, fenasepaam, flunitrasepaam, klonasepaam, nitrasepaam, nitrasepaam+ heroiin, oksasepaam, temasepaam)
3. **Fentanüülid** – (fentanüül, metüülfentanüül)
4. **GHB** – (GHB-ravim, GBL)
5. **Kanepitooted v.a marihuaana** – (hašiš, hašiš + marihuaana, kanep, kanepi ekstrakt, THC – kanepiõli)
6. **Marihuaana***
7. **Heroiin** (heroiin+ fentanüül, heroiin vedelik, heroiin+ kokaiin, heroiin+ metüülfentanüül)
8. **Mooniproduktid** – (must heroiin, unimagun, unimagun ekstrakt, töötlemisjääk)
9. **Kokaiin**
10. **MDMA** + MDMA derivaadid (PMK, MDA, MDMA, MDMA + Nexus (2C-B), MDMA + amfetamiin, MDMA + MDEA)
11. **Ravimid** – (kodeiin, morfiin, taren, tramadool, metadoon)
12. **Lähteained I** – (fenüülatsetoon, fenüülatsetoon+ safrool, efedriin, pseudoefedriin, safrool)
13. **Lähteained II** – (etüüleeter, äädikhape anhüüriid, väävelhape, soolhape, väävelhape + etanool, atsetoon, atsetoon + etanool)

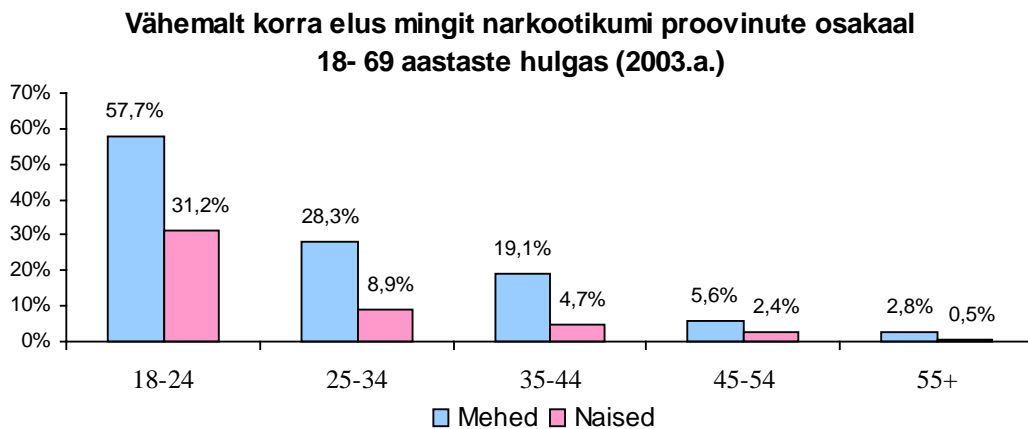
Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete käitlemist ja nimekirjadesse jagunemist reguleerib Sotsiaalministri määrus “Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning eriarvestusele kuuluvate ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise, sellealase arvestuse ja aruandluse kord ning lähteainete nimekirjad”.

* Vaatame kanepitootetest eraldi, kuna marihuaana kasutamine on laialt levinud.

3.2 NARKOOTIKUMIDE TARVITAMINE JA NARKOKURITEGEVUS SOTSIOLOOGILISTE UURINGUTE ANDMETEL

TPÜ rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudi poolt läbiviidud elanikkonnaküsitluste seeria ("Eesti 93"; "Eesti 98" ja "Eesti 2003") tulemuste andmetel on viimase kümnendi jooksul Eesti elanikkonna hulgas illegaalsete uimastite proovimine ja tarvitamine kasvanud tugevasti eelkõige nooremates vanuserühmades: 18-24 aastastest on vähemalt korra proovinud mingit narkootilist ainet juba 45% küsitletutest. Tarvitajate hulk nooremas vanuserühmas on võrreldes 1998.aasta uurimustulemustega kümnekordistunud 1%-st 10%-ni.

Suur osakaal narkootikumidega katsetajaid on ka noorte täiskasvanute seas, vanuserühmas 25-34. Illegaalsete uimastitega on mingeid kogemusi 17% noortest täiskasvanutest. Selles vanuserühmas on tegemist valdavalt katsetajatega, tarvitajaid on vaid 1%. Neljandik 25-34 küsitletud inimestest aastaseid vastas, et nende tuttavate hulgas on mitmeid uimastite tarvitajaid.

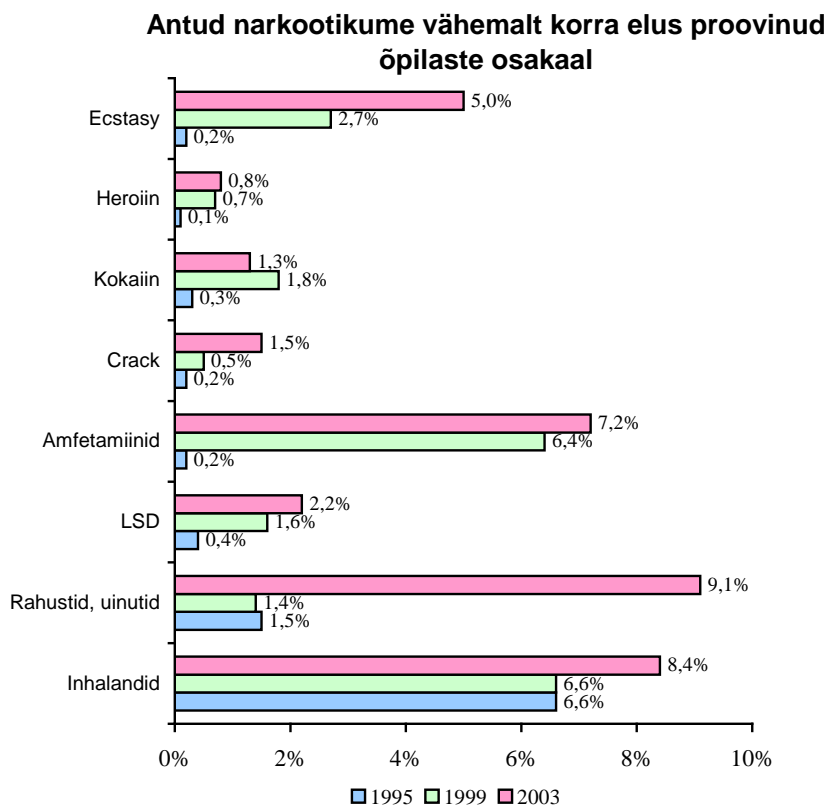
Joonis 63. Vähemalt korra elus mingit narkootikumi proovinute osakaal 18-69 aastaste hulgas (2003)

Vähemalt korra elus mingit narkootikumi proovinud inimestest on sarnaselt 1998. aasta uurimusele enam kui 2/3 proovinud esimesel korral kanepit, amfetamiiniga alustas 1998. aastal 9% ja 2003. aastal 12% ning esimese narkootilise ainaena ecstasy`t proovinuid oli 5-6%. Kokaiiniga alustajaid oli mõlema uurimuse tulemusel suhteliselt vähe - 2%. Kõige nooremad, 18-24-aastased, on katsetanud valdavalt kanepi (79%) ja amfetamiiniga (13%). Noorte täiskasvanute s.o. 25-34-aastaste hulgas on kanepiga alustanud vähem (53%) ja nad omavad esimest kogemust pigem stimulantidega: amfetamiiniga 17%, ecstasy`ga 13% ning kokaiiniga 6%.

3.2.1 Koolinoorte uimastitarvitamine

Eesti noorte uimastitarbimine on sotsioloogiliste uuringute andmeil järjest kasvanud. Vaadeldes 1995. ja 1999. aastate koolinoorte seas läbi viidud ESPAD uuringu tulemusi võib öelda, et sarnaselt teistele Euroopa riikidele võib keskmist kasvutendentsi uimastitarvitamises täheldada ka Eesti koolinoorte seas. Samas on kasvutempo illegaalsete uimastite tarvitamises Eestis võrreldes Lääne-Euroopa riikidega oluliselt kiirem. Kui 1995. aastal oli illegaalsete uimastite tarvitamine Eestis veel Euroopa keskmisest madalam, siis 1999. aastal oli narkootikumide (v.a marihuaana) tarvitajate osakaal Euroopa keskmisest kõrgem.

Iga uuringuaastaga on mingit illegaalset uimastit proovinud õpilaste osakaal kasvanud: 1995. aastal oli vastavaid õpilasi 7%, 1999. aastal 15% ning 2003. aastal juba 24%.

Joonis 64. Teatud narkootikumide vähemalt korra elus proovinud õpilaste osakaal

Levinuimaks narkootikumiks on marihuaana või hašiš, mille kasutajate osakaal on iga järgneva uuringuaastaga kahekordistunud. 1995. aastal oli seda vähemalt korra elus tarvitanud veidi üle 5%, 1999. aastal ligi 12% ning 2003. aastal juba ligi neljandik õpilastest. Viimase 12 kuu jooksul oli kanepitooteid kasutanud õpilasi 1999. aastal 8% ja 2003. aastal 14%. Marihuaanat või hašišit viimase 30 päeva jooksul tarvitanute osakaal oli 1999. aastal 4% ja 2003. aastal 6%. Möödunud kaheksa aasta jooksul on mitmekordistunud ka marihuaana või hašiši korduvkasutajate hulk, 2003. aastal ulatus seda üle neljakümne korra tarvitanud õpilaste osakaal juba 2,5%-ni.

Teiste illegaalsete uimastite tarvitajate osakaal on kanepitoodetest tagasihoidlikum, kuid ka siin on enamiku ainete (v.a. kokaiini) kasutajate hulk iga uuringuaastaga kasvanud.

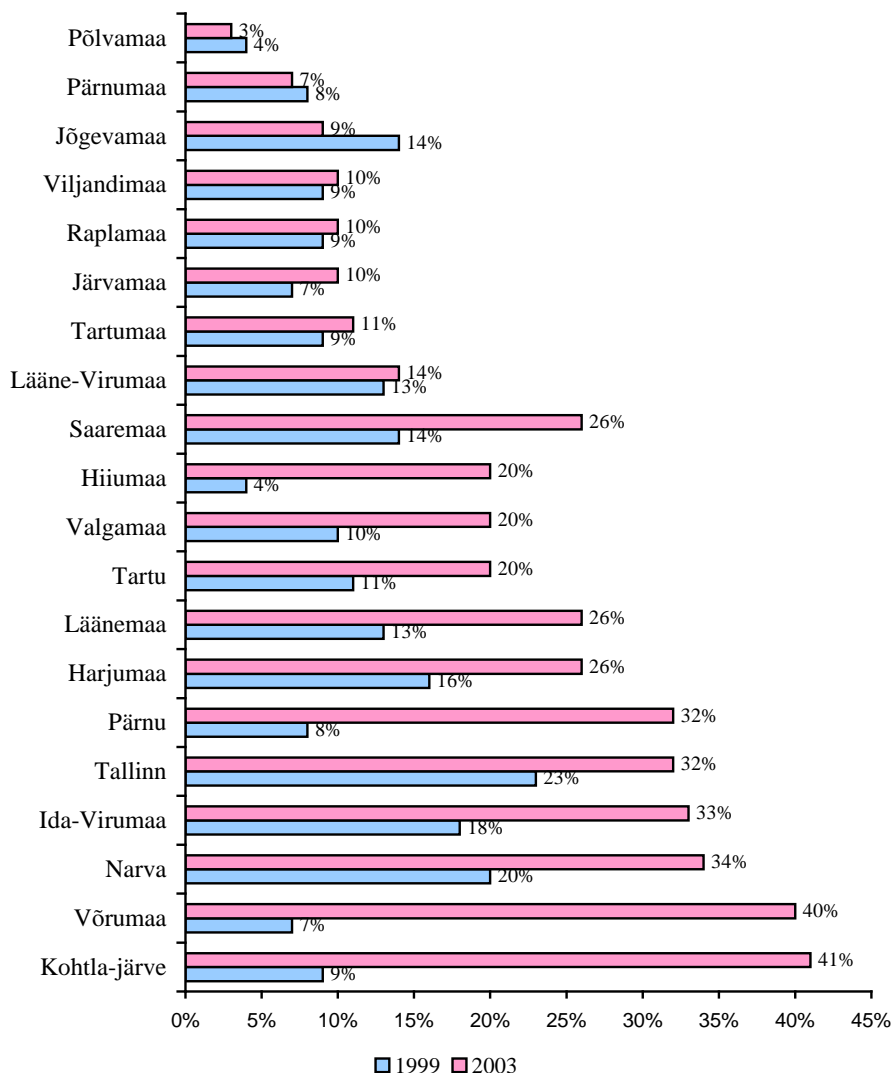
Viimase nelja aastaga on muutused toimunud rahustite ja uinutite osas, mida 2003. aastal tarvitas seitse korda enam õpilasi. Rohkem õpilasi on tarvitanud ecstasy`t, ka amfetamiini proovinute osakaal, mis oli suur juba 1999.aastal, on veelgi suurenenud.

Kui võrrelda erinevaid piirkondi, siis on tendentsid sarnased eelmiste uurimustega kõige rohkem tarvitatakse illegaalseid uimasteid Tallinnas ja Ida-Virumaal. Uimastitarvitajate osakaal on tõusnud, järelkult on nood nüüdseks levinud ka teistesse piirkondadesse. Võib öelda, et illegaalsed uimastid, peaaesjalikult kanep, on jõudnud linnast maale. Andmed näitavad, et piirkondades, kus legaalsete uimastite tarvitamine on noorte seas levinud, on enam ka illegaalsete uimastite proovijaid.

3.2.2 Piirkondlikud erisused uimastite tarvitamisel

Aastate üldlõikes on illegaalseid narkootikume proovitud kõige rohkem Ida-Virumaal (2003-33%; 1999-18%; 1995-14%). Nii on illegaalseid uimasteid proovinud enam kui kolmandik Kohtla-Järve (2003-41%; 1999-9%) ja Narva (34%) üldhariduskooli õpilastest (1999–20%). Kuid aastal 2003 on küsitlustulemuste põhjal enim illegaalseid narkootikume proovinud Võrumaa õpilased – 40% vastanutest on elu jooksul proovinud mingit uimastit.

Narkootikume proovinute osakaal piirkonniti

Joonis 65. Narkootikume proovinute osakaal piirkonniti

Vaadeldes lähemalt Võrumaa õpilaste uimastitarbimist, näeme et ükski vastanuist ei ole proovinud nn raskeid narkootikume nagu kokaiin, herooin või moonivedelik. Samuti ei ole ükski vastaja elu jooksul süstinud mingit narkootilist või psühhotroopset ainet. 40% küsitletutest on vähemalt üks kord elu jooksul tarvitanud marihuaanat või hašišit, 20% on nuusutanud mingit keemilist ainet, 7% on proovinud amfetamiini ning sama palju Võrumaa noori on tarvitanud ecstasy` t.

Kõige vähem on narkootikume proovitud Põlvamaal (2003-3%, 1999-4%) ja Pärnumaal (2003-7%, 1999-8%, 1995-4%). Samas on Pärnu linnas illegaalseid narkootikume proovinud noorte arv viimase nelja aasta jooksul palju kasvanud. Kui 1999. aastal oli illegaalseid uimasteid proovinud 8% Pärnu õpilastest (1995.aastal – 2%), siis 2003. aastal moodustas mingit narkootilist või psühhotroopset ainet proovinud 15-16 aastaste koolinoorte osakaal juba 32% küsitletutest.

Ainus Eesti piirkond, kus uimastite proovimine on mõnevõrra langenud, on Jõgevamaa (2003-9%; 1999-14%; 1995-4%).

3.2.3 Narkootikumide kättesaadavus

Iga järgneva uuringuaastaga on kasvanud narkootikumide soovi korral kergesti kättesaadavaks pidavate õpilaste hulk. Võrreldes teiste narkootikumidega, peeti kõigil uuringuaastatel kättesaadavamaks marihuaanat ja hašišit. Kui 1995.aastal oli enamiku narkootikumide puhul neid küllalt või väga kergesti hangitavaks pidanud õpilasi alla 5%, siis 1999. aastal arvas neid vajadusel kergesti kätte saavat juba rohkem noori. Suurimad muutused puudutasid sünteetilisi uimasteid – ecstasy`t, amfetamiine ja LSD-d. Esimest neist pidas soovi korral kergesti hangitavaks seitse ning teisi viis korda rohkem õpilasi kui eelneval uuringuaastal.

1999. ja 2003. aastal teadsid vähemalt ühte kanepitoodete müügikohta ligi pooled õpilastest. Neist omakorda 36% arvas 1999. aastal, et mainitud aineid on kõige lihtsam osta meelelahutuskohtades, nagu diskol, peol, baaris, pubis või kohvikus. Teiseks tõenäolisemaks ostukohaks peeti diileri kodu, millele järgnesid tänav ja park. 2003. aastaks on ligi kümnendiku võrra kahanenud meelelahutuskohti kõige lihtsamaks marihuaana või hašiši hankimise kohaks pidavate õpilaste osakaal.

Kõige tõenäolisemaks ostukohaks on nüüd diileri kodu, kust pidas soovi korral võimalikuks kergesti kanepitooteid osta 30% ostukohti teadvatest õpilastest. Selle võis tingida diilerite arvu kasv viimase nelja aasta jooksul. Varasema uuringuaastaga võrreldes on 2003. aastal pea poole võrra kasvanud nende kanepitoodete ostukohtadest teadlike õpilaste osakaal, kes peavad seda soovi korral kergesti kättesaadavaks muudest kohtadest. Neist kohtadest mainiti enim ligi (7%) võimalust osta marihuaanat või hašišit sõprade ja tuttavate käest või nende kaudu. Kooli hinnati võimalikuks kanepitoodete ostukohaks mõlemal uuringuaastal ligi kümnendiku õpilaste poolt.

3.2.4. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele.

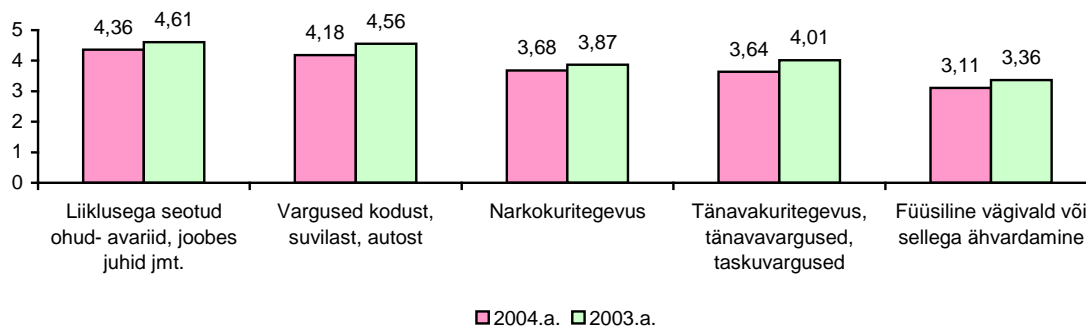
2003.-ndal ja 2004.-ndal aastal a/s Emor poolt läbi viidud arvamusuuringus, mis käsitles elanike hinnanguid politsei tööle paluti küsitletavatel teiste küsimuste seas hinnata kui suurt ohtu oma turvalisusele nad tunnevad erinevatest õiguserikkumistest. Selleks paluti inimestel 7-pallisel skaalal anda oma hinnang järgmistele kuriteoliikidele:

- Liiklusega seotud ohud, avariid, joobes juhid jmt
- Vargused kodust, suvilast, autost
- Tänavakuritegevus, tänavavargused, taskuvargused
- Narkokuritegevus
- Füüsiline vägivald või sellega ähvardamine

Hinnanguskaala kõrgeim **7-pall tähendas**, et tuntakse end või oma pere väga ohustatuna ja kardetakse selle pärast ning **1-pall**, et ei tunta antud õiguserikkumisest endale või oma perele üldse ohtu ja ei kardeta selle pärast.

Narkokuritegevusest tulenev ohutunne on elanikkonna hulgas väiksem kui liikluse ja vargustega seonduv ohutunne ning veidi suurem kui tänavakuritegevusest ja füüsilisest vägivallast tulenev ohutunne.

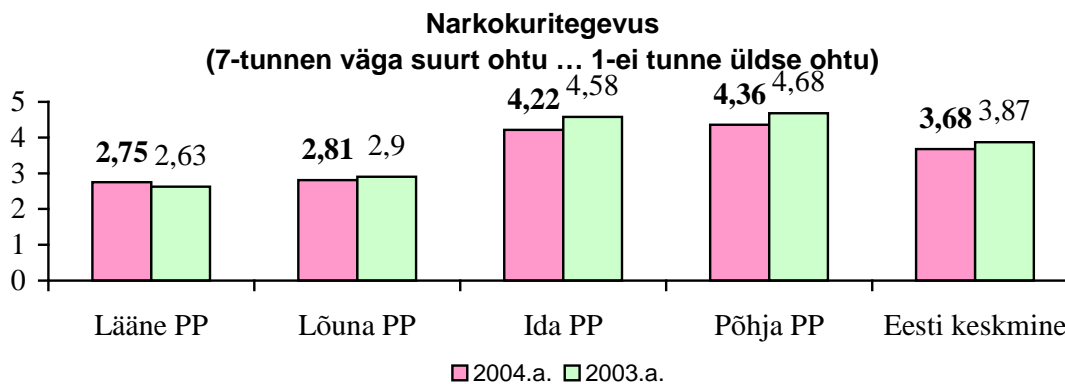
**Kas Teid või Teie pere ohustavad...
(7- tunnen väga suurt ohtu 1-ei tunne üldse ohtu)**

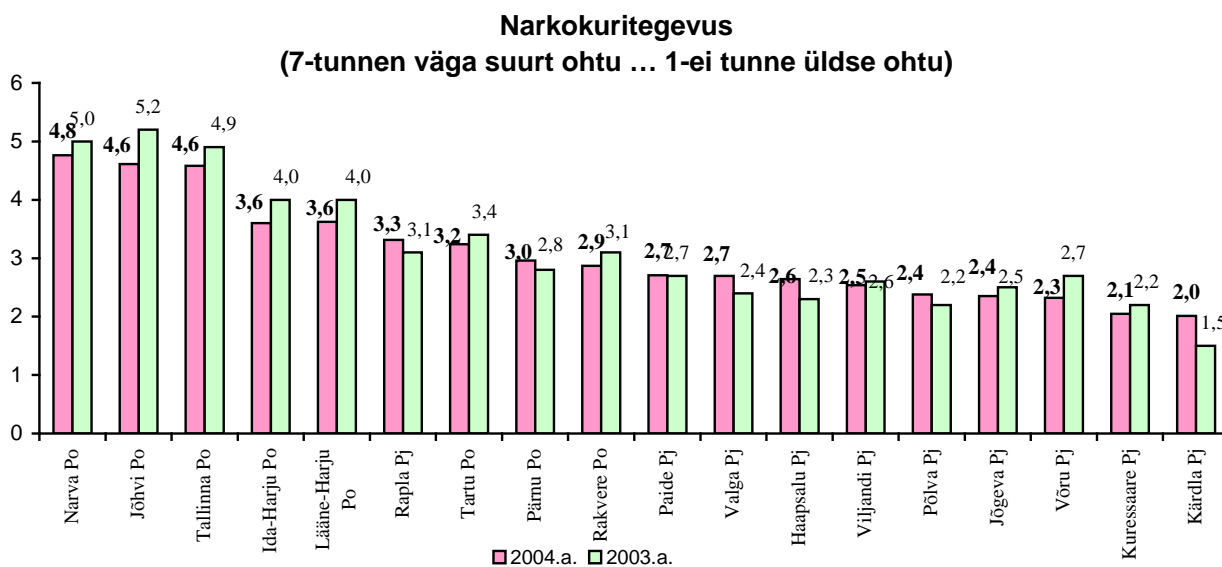
Joonis 66. Elanike hinnangud erinevatest õiguserikkumistest tulenevale ohutunnele nende turvalisusele.

Narkokuritegevusest tulenev ohutunne on 2003. aastaga võrreldes veidi suurenenud eelkõige Lääne politseiprefektuuri politseijaoskondade teeninduspiirkondades. **Rapla pj, Pärnu po, Haapsalu pj ja Kärdla pj** teeninduspiirkondade elanikud on 2003.-nda aasta tulemusega võrreldes keskmiselt kõrgemalt hinnanud narkokuritegevusest tulenevat ohtu nende turvalisusele. Muutused on küll väga väikesed, kuid siiski on oluline välja tuua, et 6-st Lääne PP osakonnast/jaoskonnast neljas selline tendents on ilmnunud. Peale Lääne PP on tõusnud veel Valga ja Põlva politseijaoskondade teeninduspiirkonna elanike poolt antud narkokuritegevusest tuleneva hirmuga seonduvad hinnangupallid.

Narva, Jõhvi ja Tallinna politseiosakonnad on endiselt saanud kõrgemaid narkokuritegevusega seonduvaid hinnangupalle, kuid näitavad hetkel langustendentsi. Jõhvi po-s antud hinnangud on vähenenud näiteks 0,6 hinnangupalli võrra.

Joonis 67. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele politseiprefektuuride lõikes.

Joonis 68. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele politseiosakondade/jaoskondade löikes

3.3 KONFISKEERITUD NARKOOTILISED AINED

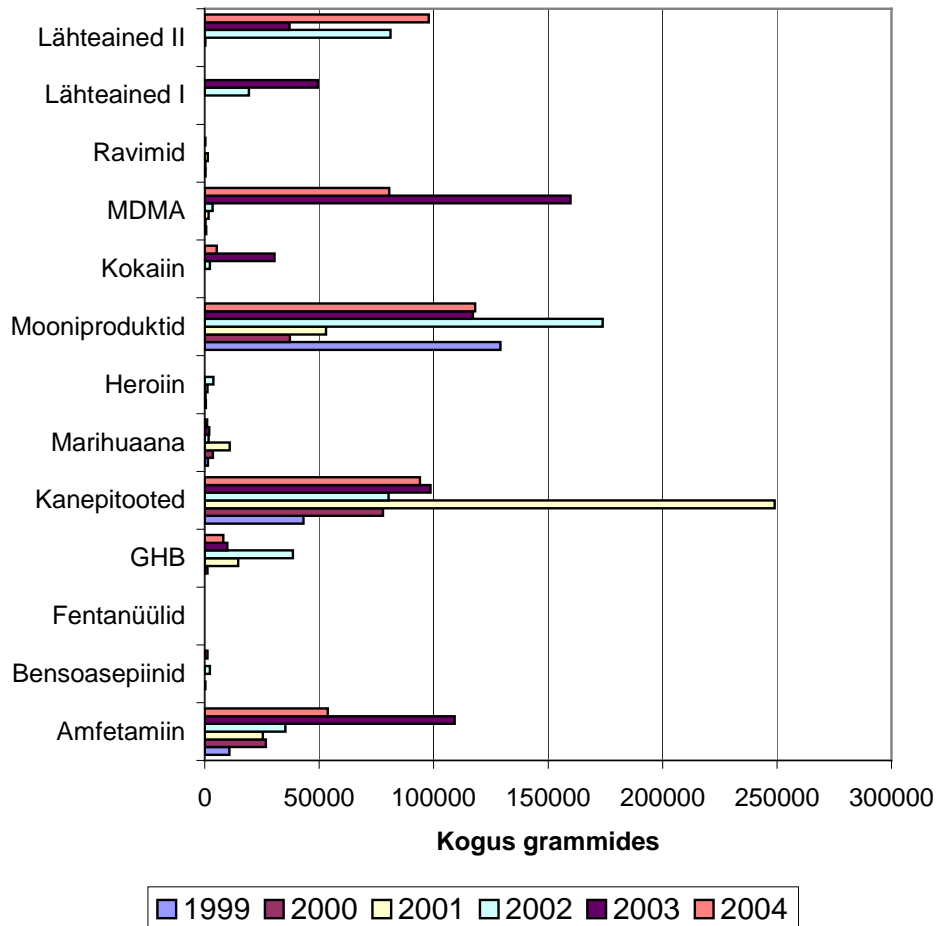
Narkootilised ained on põhiliselt konfiskeeritud politsei poolt, kuid esines ka konfiskeerimisi teiste institutsioonide poolt nagu Tolliamet, Kaitsepolitseiamet, Piirivalveamet, Raviamet ja ka haiglad. Suurem osa konfiskeerimisi toimub ikkagi politsei poolt, nii ligikaudu 97%.

Tabel 14. Teiste ametite poolt konfiskeerimiste osakaal

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Teiste ametite poolt konfiskeerimiste osakaal	1,27%	3,19%	3,29%	1,06%	3,99%	0,93%

Tabelist (Tabel 15) on näha, et teised ametkonnad on kõige enam konfiskeerinud narkootilisi aineid 2003. aastal. Ning kõige väiksem on see protsent 2004. aastal. Vaadates narkootiliste ainete grupe antud perioodil 1999-2004 on teised ametkonnad kõige enam konfiskeerinud kanepitooted, mooniprodukte ja amfetamiini. Samuti ka kokaiini aastatel 2000 ja 2001 ning 2003, mil Tolliamet konfiskeeris 30 kg kokaiini.

Narkootiliste ainete kogused aastatel 1999-2004

Joonis 69. Narkootiliste ainete kogused aastatel 1999-2004

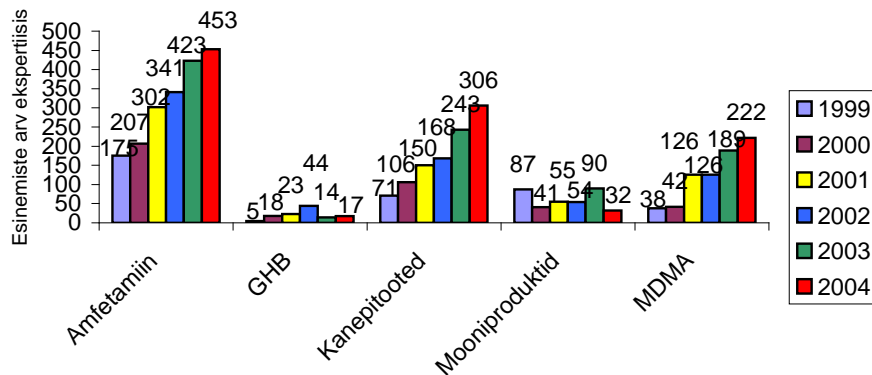
On näha, et 1999-2004 aastatel on Eestis enam arestitud narkootilisteks aineteks amfetamiin, kanepitooted, mooniproduktid, MDMA ja GHB. Viimastel aastatel on ka suhteliselt palju kätte saadud lähteaineid.

Tabel 15. Konfiskeeritud narkootiliste ainete kogused grammides

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	KOKKU
Amfetamiin	10 813,3	26 691,7	25 317,9	35 252,9	109 114,5	53 744,0	260 934,4
Bensoasepiinid	106,9	305,7	121,7	2 299,8	169,3	1 197,8	4 201,2
Fentanüülid	0,0	0,0	0,0	85,9	104,3	127,8	318,0
GHB	165,3	1 179,7	14 571,4	38 589,0	9 912,6	8 121,4	72 539,4
Kanepitooted	43 166,8	77 860,1	248 929,8	80 356,7	98 584,0	94 053,0	642 950,5
Marihuaana	1 468,2	3 597,2	10 905,4	1 747,5	1 966,6	1 046,1	20 731,0
Heroiin	517,6	434,1	1 163,0	3 821,3	132,7	163,4	6 232,1
Mooniproduktid	129 207,2	37 176,3	53 020,9	173 833,5	117 120,4	118 148,6	628 507,1
Kokaiin	128,3	107,8	137,7	2 285,7	30 486,3	5 221,0	38 366,7
MDMA	623,9	421,3	1 714,9	3 402,4	159 818,6	80 669,8	246 650,9
Ravimid	421,2	229,1	1 288,3	92,7	209,4	74,0	2 314,7
Lähteained I	0,0	23,3	47,4	19 331,2	49 475,9	38,2	68 916,0
Lähteained II	0,0	40,0	272,0	81 209,0	37 026,0	97 797,0	216 343,9
KOKKU	186 618,8	148 066,2	357 490,5	442 307,6	614 120,6	460 402,2	2 209 005,8

1999. aastal konfiskeeriti peamiselt omavalmistatud mooniprodukte (129207,23 grammi), 2000. ja 2001. aastal arestiti kõige enam kanepitooted (77860,13 grammi ja 248929,75 grammi vastavalt), 2002. aastal mooniprodukte (173833,53 grammi) ning 2003. aastal MDMA-d (159818,55 grammi). Amfetamiini koguste, kui ka konfiskeerimiste arv on tõusnud pidevalt. Hüppelisemalt tõusis kogus 2003. aastal, mil see suurenes 32% võrreldes 2002. aastaga. Kanepitoodete konfiskeerimiste arv on ka tõusnud järgemööda, kui koguseliselt on 2001. aastal kätte saadud ligikaudu 30% rohkem narkootilist ainet, kui teistel aastatel.

Peamiste narkootiliste ainete esinemiste arv ekspertiisides aastatel 1999-2004

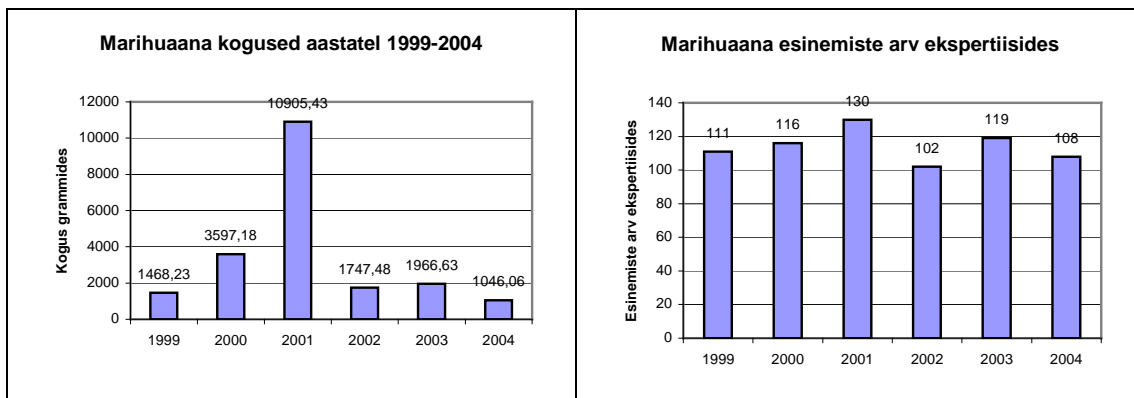
Joonis 70. Peamiste narkootiliste ainete esinemiste arv ekspertiisides aastatel 1999-2004

Amfetamiini, kanepitoodete ja MDMA esinemiste arv ekspertiisides on pidevalt kasvanud. Amfetamiini esinemiste arv ekspertiisis on 2004. aastaks tõusnud võrreldes

1999. aastaga 2,5 korda, kanepitoodete esinemiste arv ekspertiisis umbes 4 korda ning MDMA esinemiste arv ekspertiisis pea 6 korda. MDMA on kasvanud iga kahe aasta tagant – 1999-2000 oli ta ühel tasemel, siis toimus 3 kordne hüpe uuele tasemel, mis püsis kaks aastat ning siis tõusis 2003. aastal ekspertiiside arv 1,5 korda, mil tehti 189 ekspertiisi. GHB esinemiste arv kasvas pidevalt aastani 2002, kuid siis see arv langes 3 korda. Omavalmistatud mooniproduktide esinemiste arv langes peale 1999. aastat ning püsis seal, kuni 2003. aastani, mil tõusis 1999. aasta tasemele tagasi, kuid 2004. aastal langes näitaja taas kord.

3.3.1 Marihuaana

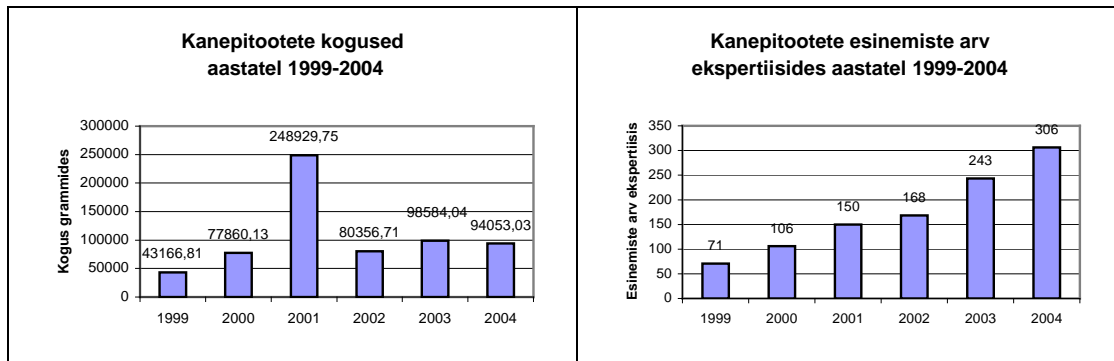
Marihuaana esinemiste arv ekspertiisides on püsinud suhteliselt samal tasemel vaadeldaval perioodil. Samas aine kogused ei ole olnud ühtlased. Kõige enam on marihuaanat konfiskeeritud 2001. aastal (10905,43 grammi). Võrreldes 2000. aastaga tõusis see arv 3 korda ja 2002. aastal konfiskeeritud aine kogus vähenes 6 korda. Kui 2000. aastal oli konfiskeeritud keskmiselt marihuaanat 31 grammi ekspertiisi kohta, siis 2001. aastal 84 grammi, 2002. aastal 17 grammi, 2003. aastal 17 grammi ning 2004. aastal 10 grammi.

Joonis 71. Marihuaana kogused ja esinemised ekspertiisides 1999-2004

3.3.2 Kanepitooted v.a marihuaana

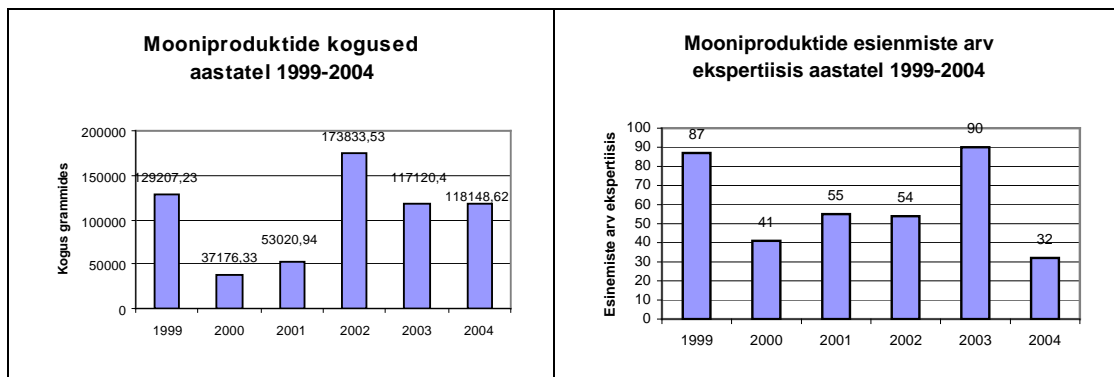
Kanepitoodete esinemiste arv ekspertiisides on pidevalt kasvanud. Ekspertiiside arv on 2004. aastaks tõusnud 4 kordseks võrreldes 1999.aastaga. Kuid samas arestitud kogused on enamvähem ühel tasemel (märgata võib väikest tõusu iga aastaga) välja arvatud 2001. aastal, mil arestiti 248929,75 grammi kanepitooted, mis on 3 korda rohkem eelneva ja järgneva aasta kogusest. 2001. aastal konfiskeeriti keskmiselt 1659 grammi ekspertiisi kohta, samas 2000. aastal 735 grammi, 2002. aastal 478 grammi, 2003 aastal 406 grammi ning 2004. aastal 307grammi .

Joonis 72. Kanepitootete kogused ja esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.3 Mooniproduktid

Omavalmistatud mooniprodukte on koguliselt kõige rohkem konfiskeeritud 2002. aastal, kuid sel aastal tehti vaid 54 ekspertiisi antud ainele. Samas võrreldes järgneva aastaga tehti 1,6 korda rohkem ekspertiise, kuid konfiskeeriti 1,4 korda vähem narkootilist ainet. Mooniproduktide konfiskeerimistes on väga suured erinevused aastate lõikes. 1999. aastal konfiskeeriti keskmiselt 1485 grammi ekspertiisi kohta mooniprodukte, 2000. aastal 307 grammi, 2001. aastal 364 grammi, 2002. aastal 3219 grammi, 2003. aastal 1301 grammi ning 2004. aastal 3692 grammi.

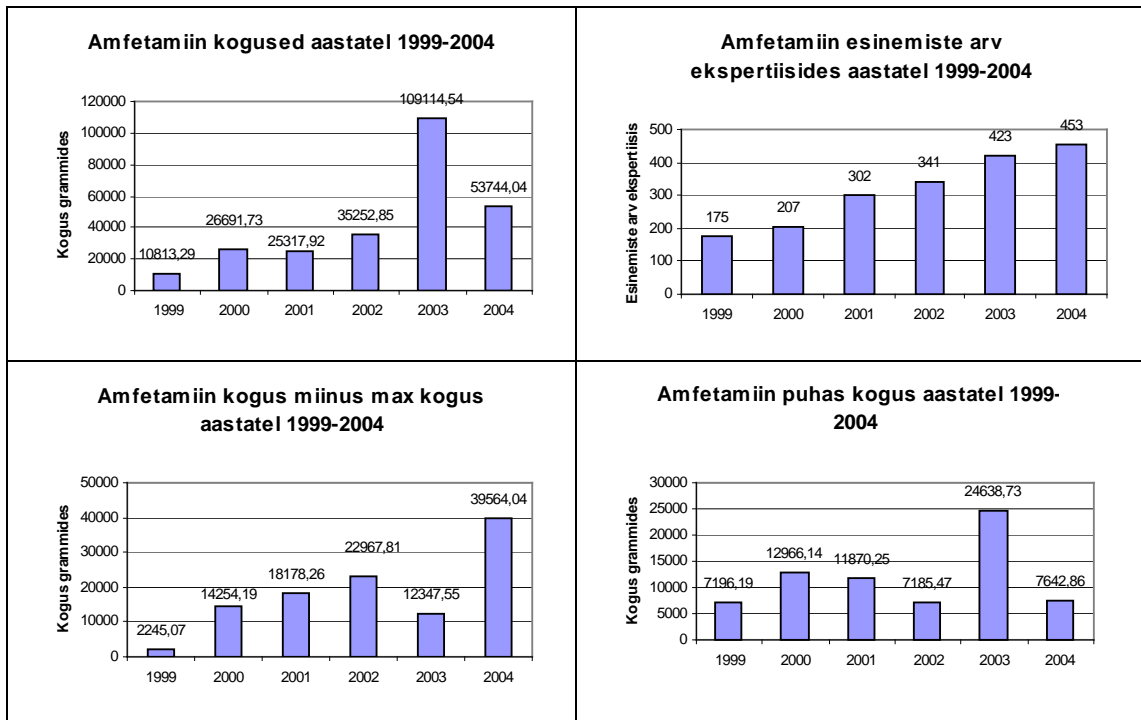
Joonis 73. Mooniproduktide kogused ja esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.4 Amfetamiin

Kui võrrelda amfetamiini koguseid ja neid koguseid, kust on maha lahutatud kõige suurem kogus, siis on näha, et 2003. aastal on konfiskeeritud väga suur kogus amfetamiini, nimelt 96 766,99 grammi KKP poolt. Ning amfetamiini konfiskeerimisel kätte saadud kogused on tõusnud 2002. aastani.

Amfetamiini esinemiste arv ekspertiisis on 2003. aastaks tõusnud võrreldes 1999. aastaga 2 korda. See tähendab, et iga aastaga on üha enam kätte saadud eri koguses amfetamiini. Ning kui vaadata puhta aine kogust, on 2003. aastal kätte saadud kõige enam puhast amfetamiini, mis tuleneb selle suure koguse arvelt. Teistel aastatel on puhta aine kogus kõikunud 7200-12 500 grammi vahepeal ning 2003. aastal saadi kätte 24 638,73 grammi puhast ainet. Vaadates keskmist puhta aine kogust ekspertiisi kohta,

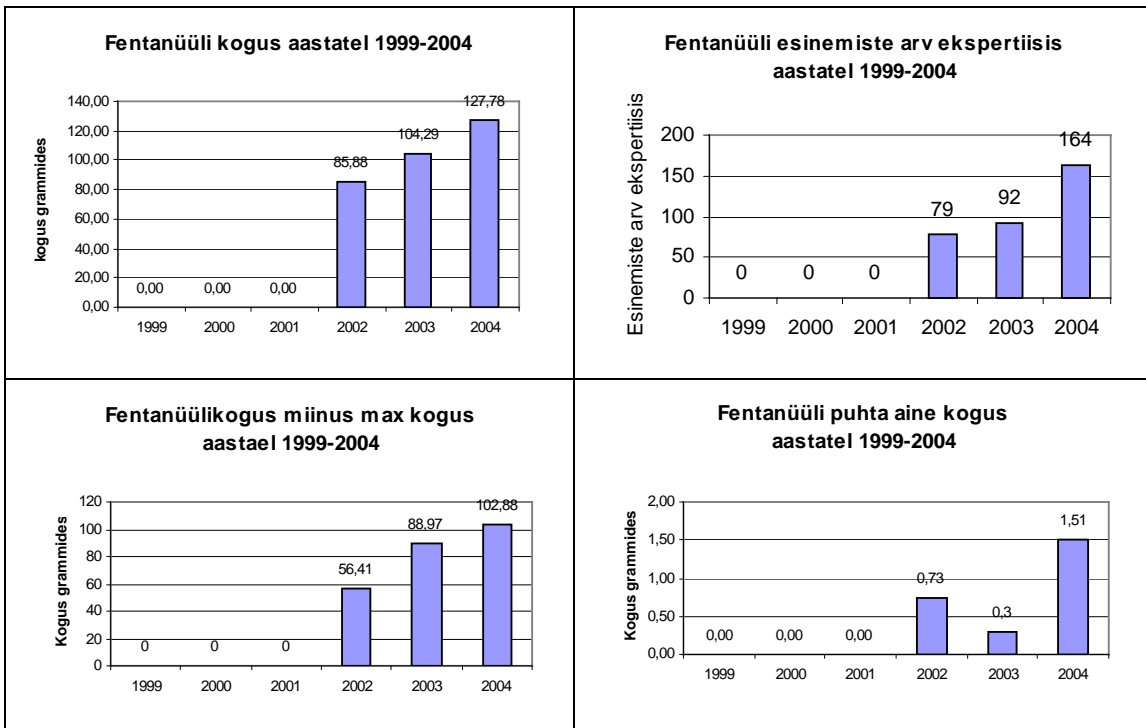
siis 1999. aastal oli see näitaja 41 grammi, 2000. aastal 62 grammi, 2001. aastal 39 grammi, 2002. aastal 21 grammi, 2003. aastal 58 grammi ning 2004. aastal 17 grammi. Selle põhjal võib öelda, et 2000. aastal sisaldasid kätte saadud kogused suhteliselt palju puhast ainet.

Joonis 74. Amfetamiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.5 Fentanüül

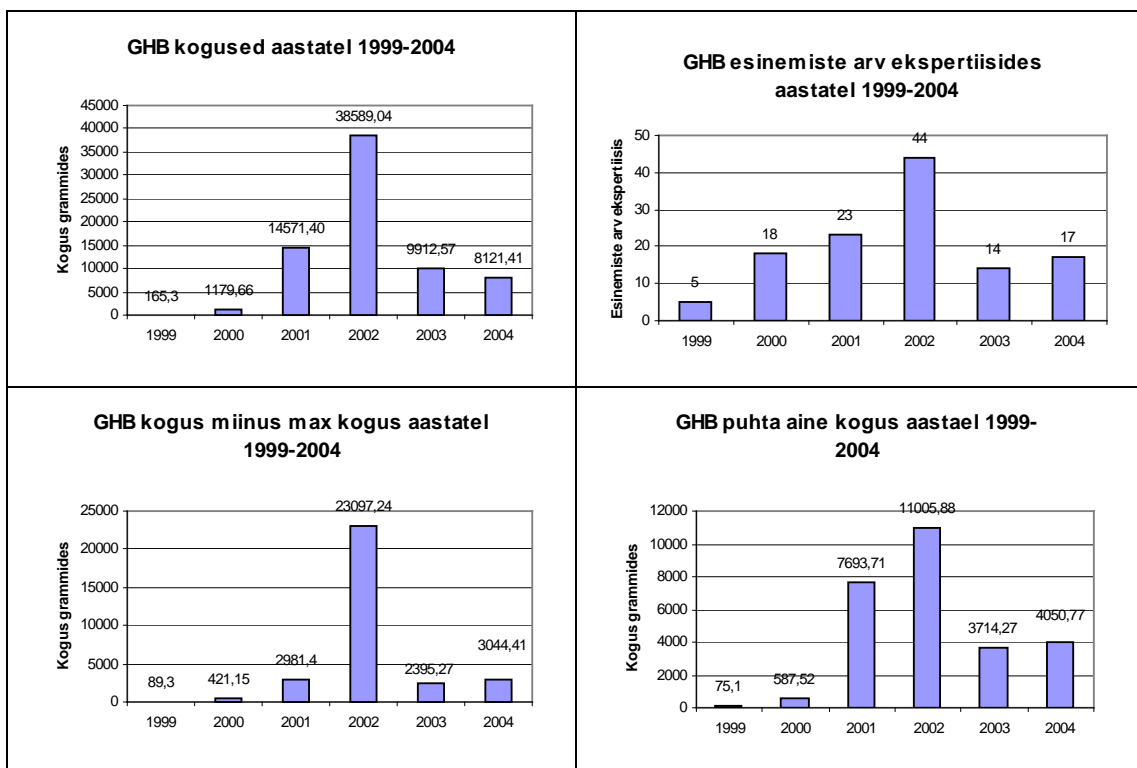
Nagu näha ilmus fentanüül Eesti narkoturule 2002. aastal. Kuna see narkootiline aine on väga tugevatoimeline, siis üldiselt saadakse kätte suhteliselt väikesed kogused. Võib öelda, et 2002. aasta on fentanüüli algusaasta, mis iga järgneva aastaga hakkas tõusma. Graafikutelt näeb, et kogused, kui ka ekspertiisides esinemiste arv tõuseb, kui puhta aine kogus on siiski 2003. aastal madalam, kui 2002. aastal. Kuid 2004. aastal on kätte saadud 2 korda rohkem puhast fentanüüli, kui 2002. aastal. Keskmise fentanüüli kogus ekspertiisi kohta oli 2002. aastal 1,1 grammi, 2003. aastal samuti 1,1 grammi ning 2004. aastal 0,8 grammi. Aga kui vaadata keskmist puhta aine kogust ekspertiisi kohta, siis toimub suurem liikumine. 2002. aastal oli keskmiselt puhast fentanüüli 0,01 grammi ekspertiisi kohta, 2003. aastal 0,003 grammi ning 2004. aastal 0,01 grammi.

Joonis 75. Fentanüüli kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.6 GHB

GHB on sünteetiline narkootikum, mis Eestis levis tõusvalt 2002. aastani. Peale seda on selle aine liikumine vähenenud. Ekspertiiside arv vähenes 2003. aastal 3 korda võrreldes 2002. aastaga ning kogus vähenes pea 4 korda. Samas on kasvanud/kahanenud GHB keskmised kogused ekspertiisi kohta. 1999. aastal oli see näitaja 33 grammi, 2000. aastal 66 grammi, 2001. aastal 634 grammi, 2002. aastal 877 grammi, 2003. aastal 708 grammi ja 2004. aastal 478 grammi. Kui 2002. aastal oli keskmine kogus ekspertiisi kohta kõrgeim, siis keskmine puhta aine kogus ekspertiisi kohta on vaid 250 grammi. Samas 2001. aastal on vastav näitaja 335 grammi ja 2003. aastal 265 grammi.

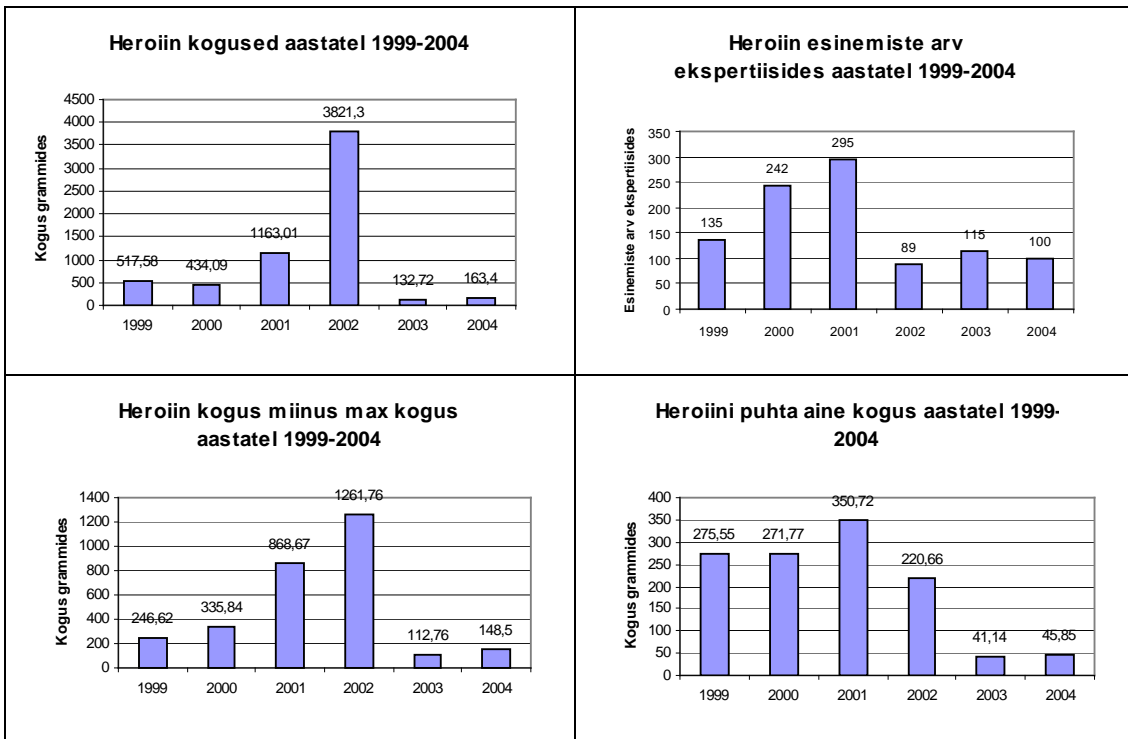

Joonis 76. GHB kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.7 Heroiin

Heroin on Eesti narkoturul levinud jõudsalt kuni 2002. aastani, mil on kätte saadud 7 korda enam narkootilist ainet, kui 1999. aastal. Kuid peale 2002. vähenesid konfiskeeritud heroini kogused märgatavalt, kuna heroini ei olnud enam eriti kättesaadav ning turule tuli fentanüül, mis asendas heroini. 2003. aastal esines heroini ekspertiisides küll 115 korral, kuid ainet saad kätte vaid 132,72 grammi, mis on võrreldes 2002. aastaga 28 korda vähem. Fentanüüli kasutusele võtu heroini asemel võis põhjustada ka 2002. aastal suurema kogusega kätte saadud oluline isik narkostruktuurist, mis põhjustas uue aine kiire vastuvõtu ja leviku. Kui maksimaalsed kogused maha arvata, siis on näha, et 2002. aasta “heroiinibuum” ei ole seotud ühe juhtumiga, kuna ka siis on aine koguste kasv võrreldes eelneva aastaga 45%.

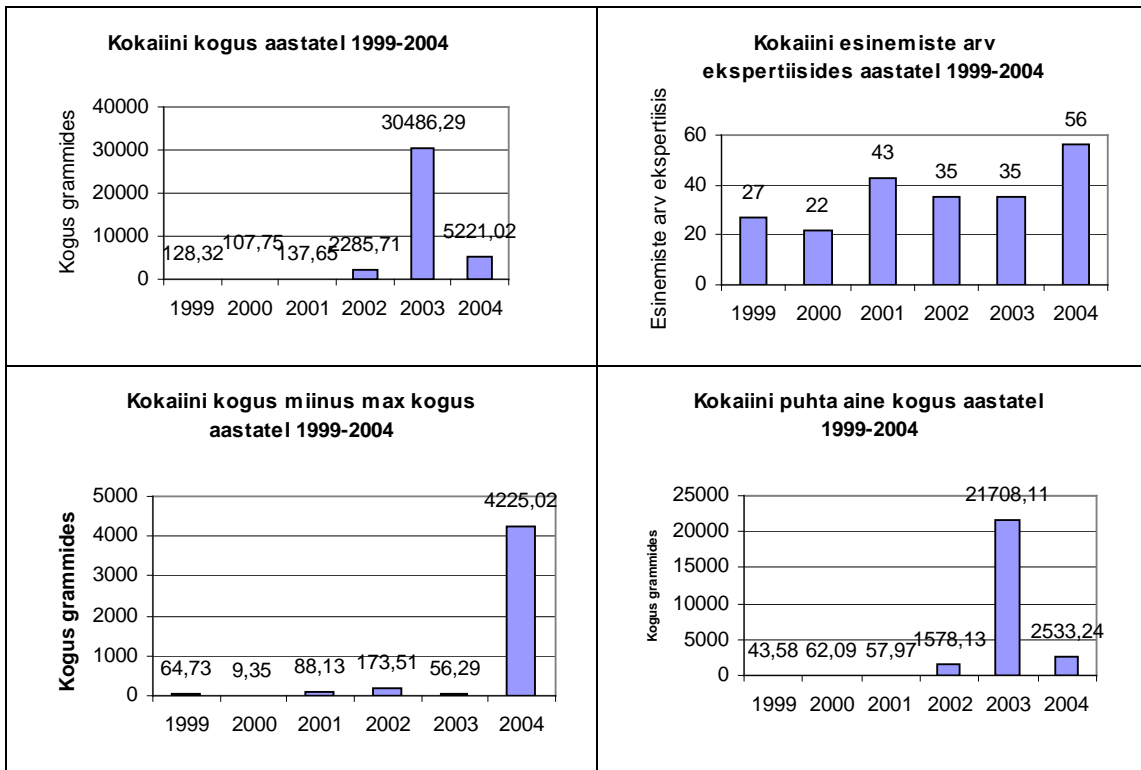
Heroini keskmiselt ekspertiisi kohta oli 1999. aastal 3,8 grammi, 2000. aastal 2,0 grammi, 2001. aastal 3,9 grammi, 2002. aastal 42,9 grammi, 2003. aastal 1,2 grammi ja 2004. aastal 1,6 grammi. Üldjuhul on keskmiseks heroini koguseks ekspertiisi kohta alla 4 grammi. Puhast ainet ekspertiisi kohta oli 1999. aastal 2,04 grammi, 2000. aastal 0,89 grammi, 2001. aastal 1,19 grammi, 2002. aastal 2,48 grammi, 2003. aastal 0,36 grammi ja 2004. aastal 0,46 grammi. Kõige enam sisaldasid konfiskeeritud ained puhast heroini 1999. ja 2002. aastal ning kõige vähem vaadeldava perioodi kahel viimasel aastal.

Joonis 77. Heroiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.8 Kokaiin

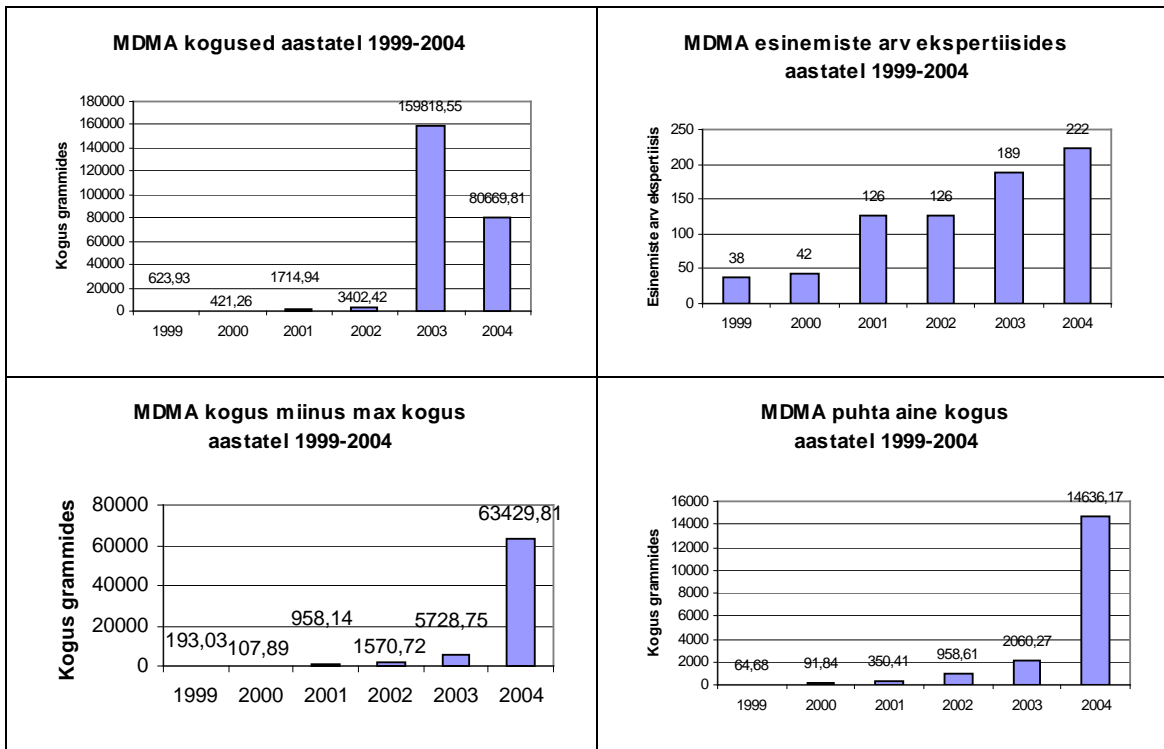
Esimeselt graafikult näeme, et 2002-2004. aastal on kokaiini kätte saadud rohkem kui eelnevatel aastatel. Samas vaadates graafikut, kust kogustest on lahutatud maksimaalsed kogused näeme, et suurem muutus on vaid 2004. aastal. Nimelt 2002. aastal sai KKP kätte umbes 2 kg narkootilist ainet ja 2003. aastal saadi kätte 30 kg kokaiini Tolliameti poolt, mis tõenäoliselt ei olnud mõeldud Eesti narkoturule. Kuid 2004. aasta maksimum koguseks on Maksu- ja Tolliameti poolt kätte saadud 996 grammi, kuid nad on kätte saanud umbes neljal korral üle 900 grammiseid koguseid, seepärast jääb 2004. aasta tulp kõrgemaks, kui teistel aastatel. Seega on kokaiini keskmised kogused ekspertiisi kohta 1999. aastal 4,8 grammi, 2000. aastal 4,9 grammi, 2001. aastal 3,2 grammi, 2002. aastal 65,3 grammi, 2003. aastal 871,0 grammi ja 2004. aastal 93,2 grammi. Ning puhta aine keskmises koguses ekspertiisi kohta toimub samasugune liikumine. 1999. aastal 1,6 grammi puhast kokaiini keskmiselt ekspertiisi kohta, 2000. aastal 2,8 grammi, 2001. aastal 1,3 grammi, 2002. aastal 45,1 grammi, 2003. aastal 620,2 grammi ja 2004. aastal 45,2 grammi. 2003. aastal kätte saadud kogustest 71% oli puhas kokaiin.

Joonis 78. Kokaiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

3.3.9 MDMA

Graafikult näeme, et MDMA-d on 2003. aastal kätte saadud väga suur kogus võrreldes teiste aastatega. Nimelt oli selleks KKP poolt arestitud 154 089,80 grammi. Võrreldes 2002. aastaga kavas MDMA kogus 3 korda. Kui ka maksimum kogused maha lahutada on märgata ikkagi 3 kordset tõusu 2002. aastalt 2003. aastale. Kuid hoopis 2004. aastal on kätte saadud eriti palju MDMA-d, 2003. aastaga võrreldes lausa 11 korda enam ilma maksimum kogusteta. 2004. aastal sai Keskkriminaal-politsei neljal korral kätte 17 000 grammi ligi MDMA-d. Samuti ka puhta aine kogus on pidevalt kasvand. 2003. aastal konfiskeeriti puha ainet koguseliselt 31 korda enam, kui 1999. aastal ning 2004. aastal konfiskeeriti puha ainet 7 korda enam kui 2003. aastal. Puhta aine kogused ekspertiisi kohta keskmiselt olid 1999. aastal 1,7 grammi, 2000. aastal 2,2 grammi, 2001. aastal 2,8 grammi, 2002. aastal 7,6 grammi, 2003. aastal 10,7 grammi ja 2004 aastal 65,9 grammi. Seega iga aastaga on MDMA puhtus kasvanud.

Joonis 79. MDMA kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004

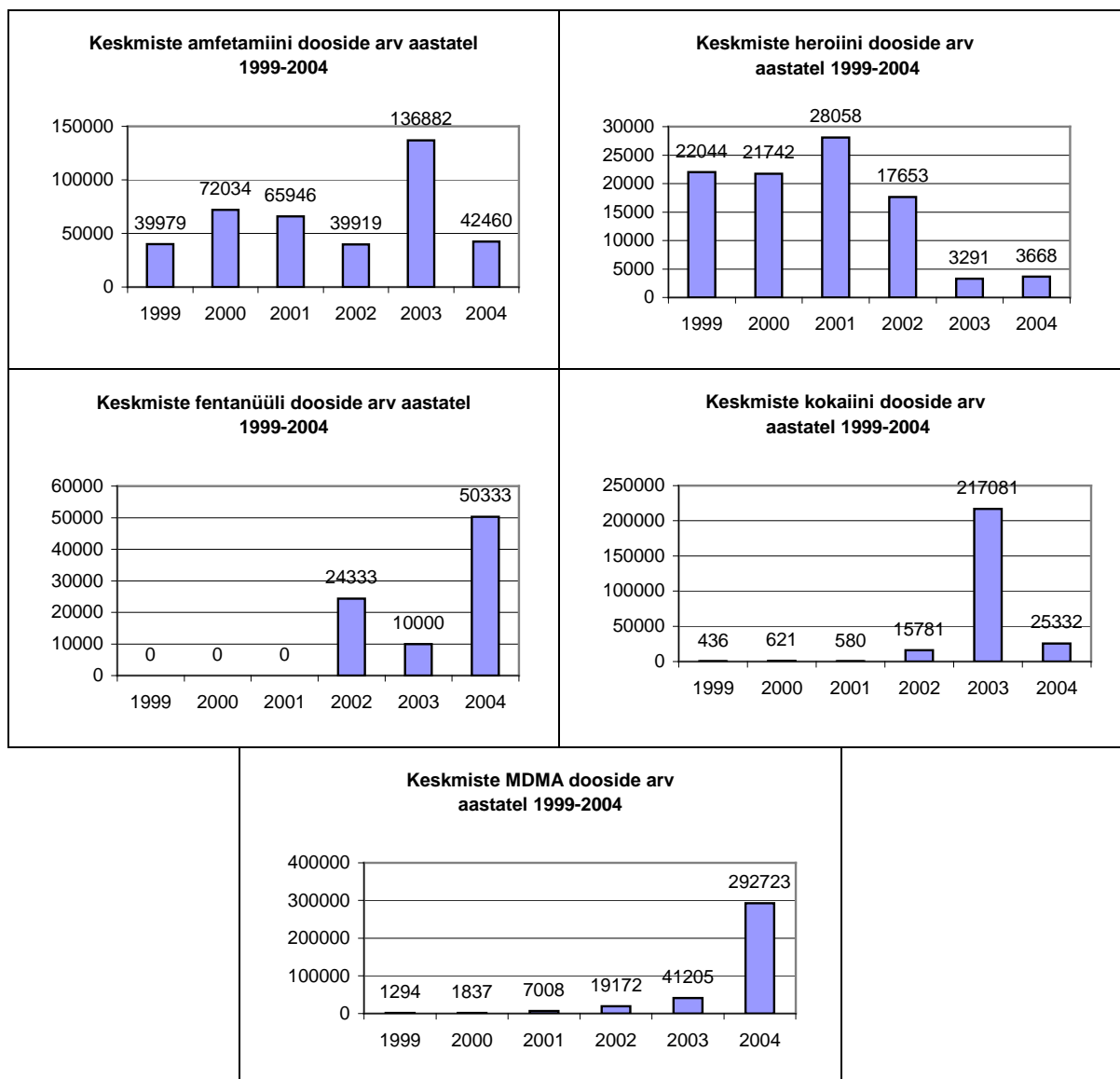
3.3.10 Keskmised doosid

Politsei poolt konfiskeeritud narkootiliste ainete põhjal on võimalik leida keskmiste arvestuslike narkootikumide dooside arvu, mis tänavalt kõrvaldati. Seda arvutust on tehtud puhta aine baasil, võttes keskmise doosi kontsentratsiooni ja koguse. Vaadeldud ainete keskmiste dooside kontsentratsioonist ja kogustest annab ülevaate alljärgnev tabel (Tabel 17).

Tabel 16. Narkootiliste ainete arvestuslike dooside keskmised kontsentratsioonid ja kogused

Narkootiline aine	Kontsentratsioon	Kogus, g
Amfetamiin	30 %	0,6
Fentanüül	0,6 %	0,05
Heroiin	25 %	0,05
Kokaiin	40 %	0,25
MDMA	20 %	0,25

Politsei efektiivse töö tulemusena on tänavatelt kõrvaldatud suurtes kogustes erinevat narkootiliste ainete, mis oleks müüdud tarbijatele ning millega oleks teenitud suurtes kogustes raha. Järgnevad joonised (Joonis 82) annavad ülevaate palju politsei suutis tänavalt kõrvaldada arvestuslikke keskmisi doose.

Joonis 80. Keskised (amfetamiini, heroini, fentanüüli, kokaiini, MDMA) doosid

Tabel 17. Politsei poolt konfiskeeritud puhta narkootiliste ainete põhjal leitud arvestuslike keskmiste doosid, mis eemaldati tänavatelt

	Amfetamiin	Fentanüül	Heroiin	Kokaiin	MDMA	KOKKU
1999	39 979	0	22 044	436	1294	63 753
2000	72 034	0	21 742	621	1 837	96 234
2001	65 946	0	28 058	580	7 008	101 592
2002	39 919	24 333	17 653	15 781	19 172	116 858
2003	136 882	10 000	3 291	217 081	41 205	408 459
2004	42 460	50 333	3 668	25 332	292 723	414 516
KOKKU	397 220	84 666	96 456	259 831	363 239	1 201 412

Vaadeldava perioodi jooksul hoidis politsei ära kõige enam amfetamiini doose tänavalt, nimelt 397 220 amfetamiini doosi. Sellele järgnesid MDMA, kokaiini, heroini, ja fentanüüli doosid. Aastate lõikes on kõrvaldatus arvestuslike keskmiste dooside arv

pidevalt kasvanud. Kuna teada on ka tänaval müüdavate narkootiliste ainete dooside keskmised hinnad, siis saab arvutada ka, mis summades kahju tekitas politsei oma efektiivse tööga narkootikumidega kaubitsejatele.*

Tabel 18. Keskmiste narkootiliste dooside maksumused

Aine (keskmine doosi hind, kr)	Amfetamiin (150)	Fentanüül (100)	Heroiin (150)	Kokaiin (250)	MDMA (95)	KOKKU
1999	5 996 850	0	3 306 600	109 000	122 930	9 535 380
2000	10 805 100	0	3 261 300	155 250	174 515	14 396 165
2001	9 891 900	0	4 208 700	145 000	665 760	14 911 360
2002	5 987 850	2 433 300	2 647 950	3 945 250	1 821 340	16 835 690
2003	20 532 300	1 000 000	493 650	54 270 250	3 914 475	80 210 675
2004	6 369 000	5 033 300	550 200	6 333 000	27 808 685	46 094 185
KOKKU	59 583 000	8 466 600	14 468 400	64 957 750	34 507 705	181 983 455

Selliste arvutuste põhjal saab öelda, et Eesti Politsei on vaadeldud perioodil antud viit narkootilist ainet kokku kõrvaldanud 1 201 412 keskmist arvestuslikku doosi, mille hinnanguline maksumus oleks narkoturul kokku olnud 181 983 455 krooni. Loomulikult võivad kõik näitajad – maksumus, kontsentratsioon ja dooside suurus varieeruda, mistõttu on tegemist hinnangulise maksumusega, s.o. ligikaudne suurusjärk.

3.3.11 Hind ja puhtus

Populaarseim uimasti maailmas on marihuaana. Selle ühe annuse (0,25-1 gramm) hind on Eestis 50 – 100 krooni.

Ecstasy tootmisest ja müügist võimalikud saadavad suured rahad on teinud sellest ühe atraktiivsema tegevusvaldkonna kohalike narkoärikate silmis. Kohaliku toodangu hind on püsinud paar viimast aastat ühel tasemel 13 – 15 kr/ tk – 10 000 puhul ja 18 – 30 kr/ tk – 1000 puhul. Tarbijale müüakse hinnaga 70 – 125 krooni tablett.

Kokaiini hind on langenud hulgimüügis kuni 28 USD/g. Tänavamüügis liikuv kokaiin on kuni 80 – 90% puhtusega ning Eestis maksab üks gramm umbes 1200 krooni. Seepärast ei ole ta Eestis eriti levinud. Kokaiini tarbivad rikkamad narkomaanid, sest kokaiini kõrge hind ei võimalda vaesematel narkomaanidel seda endale lubada.

Amfetamiini hind on aastaid püsinud ühel tasemel 30 000– 35 000 krooni /kg ning aine puhtuseprotsent on tõusnud. Ühe doosi (0,25-1 grammi) hind on 100 kuni 300 krooni. Amfetamiin on Tallinnas ja Ida-Virumaal välja tõrjumas heroini tarvitamist. Amfetamiini tänavamüügihind on Ida-Virumaal kukkunud 200 kroonilt 100 kroonile gramm.

2001. aasta algul oli heroini puhtus umbes 95%, kuid see hakkas langema peale seda, kui arreteeriti mõningad herooiniga tegelevad diilerid. Ning 2002. aasta alguses hakkas Eesti narkoturul levinud heroiin asenduma fentanüüluga ehk “valge hiinlasega”. Kui nüüdseks on heroini ja fentanüüli kasutamise populaarsus kahanemas, kuid siiski liigub ringi mõlemat ainet. Fentanüüli hind on tõusnud 600 kroonilt – 1600 kroonile gramm, samas on kvaliteet langenud. Tavapäraselt on ühes doosis fentanüüli 0,2-0,5% ning ühe

* Sealhulgas on ka teiste ametkondade poolt konfiskeeritud ainete kogused.

doosi hind kõigud 100-150 krooni vahel. Ka heroini hind jääb samasse kanti. Tänavatel liikuva heroini puhtuse protsent on omakorda tõusnud 50 – 60%. Aktiivselt on asunud kasutama moonilahust ning seoses sellega on muutunud populaarseks moonikasvatus. Seda seepärast, et looduslikku heroini napib ning fentanüüli ohtlikus on tinginud selle ebapopulaarsuse, seega tarbitakse rohkem mooniprodukte.

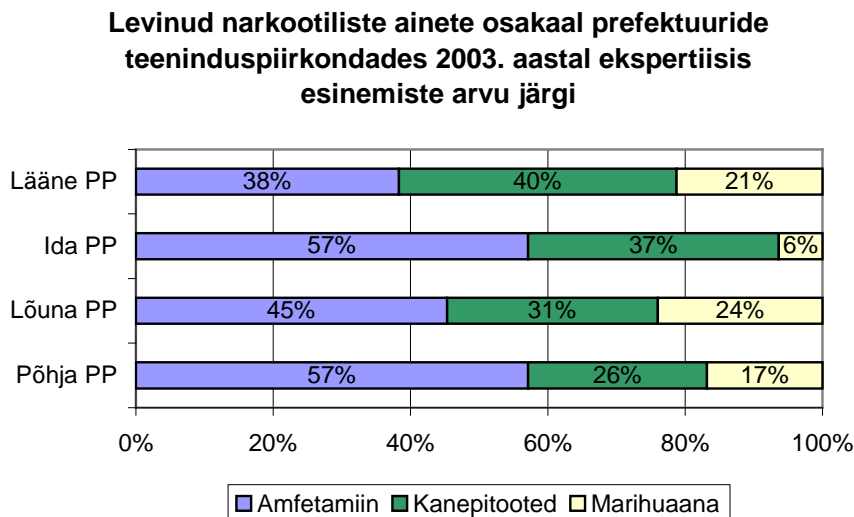
Järgnevalt on näha, kuidas ühe grammi heroini hind ja puhtus muutub, läbides mitmeid vahendajaid.

	<i>hind kr</i>	<i>puhtus- aste</i>
Peterburis		
Hulgihind	150	50%
Narvas		
Pärast piiriületust	350	30%
Tallinnas		
Hulgihind	450	30%
Varustaja	600	20%
Tänavadiiler	1500	10%
Lõpptarbija	2000	10%

(Politseileht nr 2/2003)

3.4 NARKOOTIKUMIDE LEVIK PIIRKONNITI

Levinumad narkootikumid üle Eesti on amfetamiin, kanepitooted ja marihuaana.

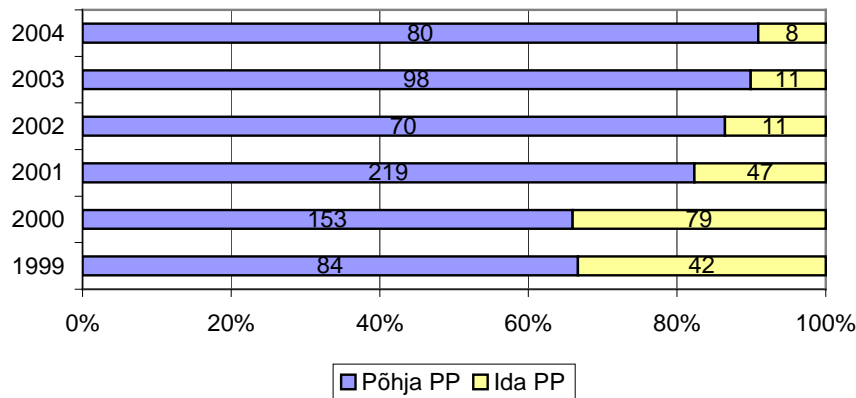
Joonis 81. Levinud narkootiliste ainete osakaal prefektuuride teeninduspiirkondades 2003. aastal ekspertiisis esinemise arvu järgi

Vaadates eri prefektuuride teeninduspiirkondades kolme narkootilise aine jagunemist esinemiste arvu järgi ekspertiisis, siis väljaarvatud Lääne PP teeninduspiirkonnas, domineerid igal pool amfetamiin. Amfetamiinile järgneb kanepitooted ja marihuaana.

Peamiselt tarbitakse amfetamiini Põhja PP piirkonnas, ehk siis Harjumaal koos Tallinnaga. Seejärel Ida PP piirkonnas ning kõige vähem Lääne teeninduspiirkonnas. Samas kanepitooted on 2003. aastal kõige vähem konfiskeeritud Põhja PP poolt ning Lääne PP ja Ida PP poolt kõige enam. Marihuaana on kõige vähem levinud Ida PP teeninduspiirkonnas ning kõige rohkem Lõuna PP teeninduspiirkonnas.

Fentanüüli on esinenud alates 2002. aastast, peamiselt Põhja PP piirkonnas. Lääne PP pole vaadeldaval perioodil kordagi fentanüüli konfiskeeritud, Lõuna PP-s korra aastal 2004 ja Ida PP-s kord aastal 2003 ja 2004. Pea sama seis on ka korgijoogi GHB-ga. Peamiselt esineb seda narkootilist ainet Põhja PP-s. Lääne PP-s pole GHB konfiskeeritud kordagi ning Ida ja Lõuna PP-s mõnel üksikul korral.

**Heroiini osakaal Ida PP-s ja Põhja PP-s
aastatel 1999-2004 ekspertiisis esinemiste arvu järgi**

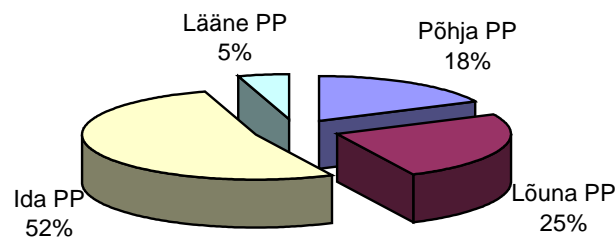

Joonis 82. Heroiini osakaal Ida PP-s ja Põhja PP-s aastatel 1999-2004 ekspertiisis esinemiste arvu järgi

Heroiini tarbimine on koondunud Põhja PP ja Ida PP piirkonda. 2004. aastal 91% herooinist saadi kätte Põhja PP poolt ning 9% Ida PP poolt, samas samad arvud 2002. aastal olid 86% ja 14%. Iga aastaga on herooini kasutamine koondunud rohkem pealinna. Teises kahe prefektuuri teeninduspiirkonnas on herooini konfiskeeritud vaid mõnel üksikul korral.

Vaadeldaval perioodil prefektuuride poolt konfiskeeritud kokaiinist 89% on kätte saadud Põhja PP-s, 5% Lõuna PP-s ning nii Lääne ja Ida PP- s 3%.

**Vaadeldaval perioodil mooniproduktide jagunemine
prefektuuriti ekspertiisis esinemiste arvu järgi**

Joonis 83. Vaadeldud perioodil mooniproduktide jagunemine prefektuuriti ekspertiisis esinemiste arvu järgi

Vaadeldud perioodil (1999-2004) on kõige enam mooniprodukte konfiskeeritud Ida PP poolt. Ning kõige vähem Lääne PP poolt. Põhja PP teeninduspiirkonnas, mis vaadeldud perioodil jääb kolmandale kohale, konfiskeeriti 1999. aastal kõige rohkem mooniprodukte, kuid 2003. ja 2002. aastal kordagi. Samas Lõuna PP-s on

konfiskeerimiste arv pidevalt kasvanud. Kui 1999. aastal konfiskeeriti 3 korral mooniprodukte, siis 2003. aastal juba 26. korral. Ida PP-s on mooniproduktide konfiskeerimine pidevalt kõrge olnud ning Lääne PP-s pidevalt madal.

Narkootiline aine MDMA on samuti kõige enam levinud Põhja PP-s. 1999. aastal ei konfiskeeritud kordagi MDMA-d Ida ja Lääne PP teeninduspiirkonnas, samas Põhja PP-s toimus 29 konfiskeerimist. Kuigi 2004. aastaks on MDMA levinud ka mujale toimusid peamised konfiskeerimised Põhja PP teeninduspiirkonnas. 2004. aastal 82% MDMA-st konfiskeeriti Põhja PP poolt, 12% Lõuna PP, 4% Ida PP ning 2% Lääne PP poolt.

Vaadates Keskkriminaalpolitsei tegevust aastatel 1999-2004, siis kõige enam on arestitud amfetamiini ja MDMA-d. KKP on konfiskeerinud 79% kogu Eestis konfiskeeritud amfetamiinist ning 95% MDMA-st. Oluliselt palju konfiskeeris KKP GHB-d 2002. aastal, nimelt 88% kogu Eestis konfiskeeritud GHB-st sel aastal. Oluliselt suure koguse, umbes 2 kg kokaiini konfiskeeris KKP 2002. aastal. Ning 2001. aastal konfiskeeris KKP aasta maksimaalse koguse, umbes 8 kg marihuaanat. Heroiini saadi kätte kõige enam 2002. aastal, mil konfiskeeritud kogus moodustas 73% üldse sel aastal kätte saadud heroini kogusest.

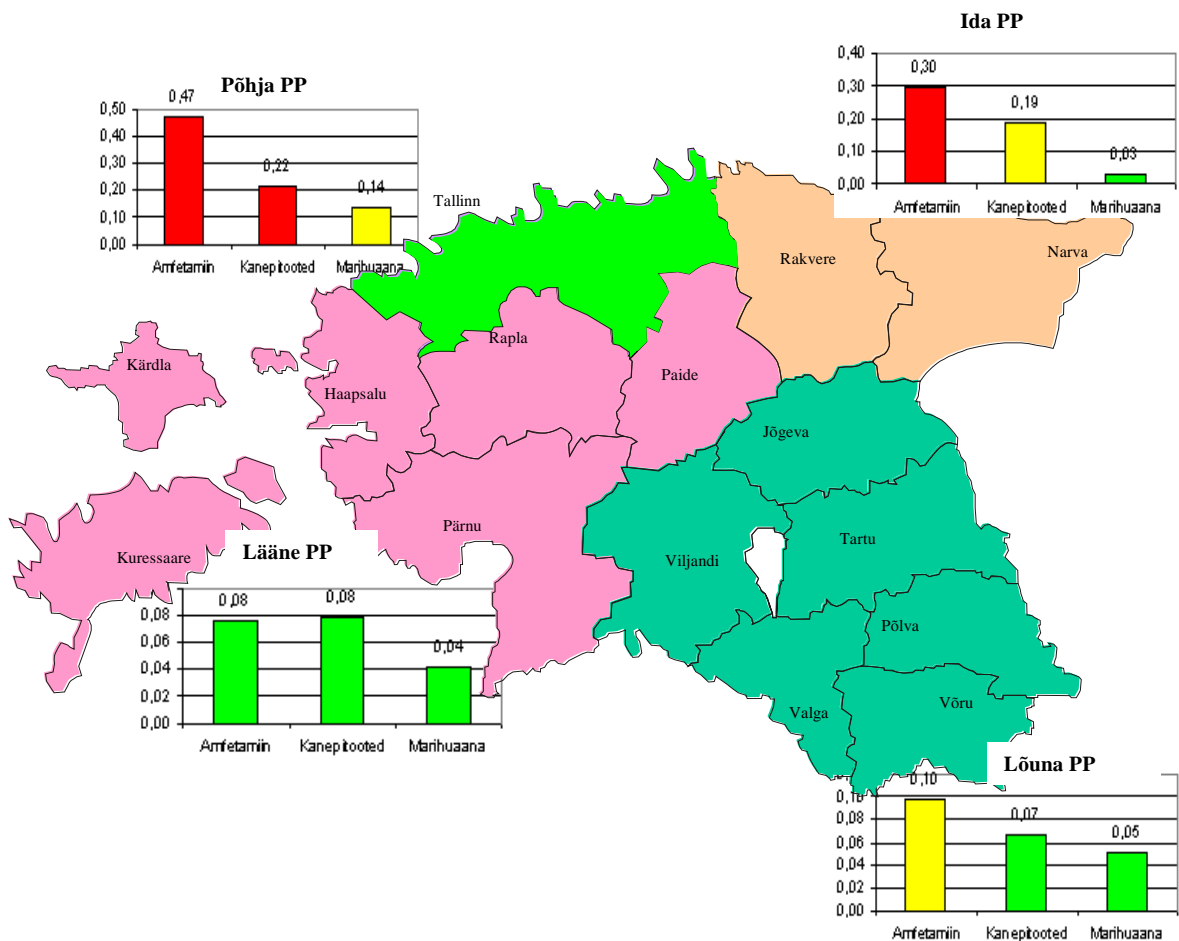
Narkootiliste ainete esinemiste arv 1000 elaniku kohta 2003. aastal

Välja on toodud kolme põhi aine amfetamiini, kanepitoodete* ja marihuaana suhtarvu, mis näitab narkootilise aine esinemiste arvu 1000 elaniku kohta. Vaadatud on antud suhtarvu 2003. aasta andmete põhjal. Järgnev tabel (Tabel 20) annab ülevaate suhtarvust ja selle leidmiseks kasutatud arvudest.

Tabel 19. Narkootiliste ainete (amfetamiini, kanepitoodete, marihuaana) esinemiste arv 1000 elaniku kohta

	Elanike arv	Esinemiste arv			Esinemiste arv 1000 elaniku kohta		
		Amfetamiin	Kanepitooted	Marihuaana	Amfetamiin	Kanepitooted	Marihuaana
Põhja PP	522 252	248	113	73	0,47	0,22	0,14
Lõuna PP	350 591	34	23	18	0,10	0,07	0,05
Lääne PP	239 969	18	19	10	0,08	0,08	0,04
Ida PP	243 233	72	46	8	0,30	0,19	0,03

* Kanepitoodete alla kuuluvad hašiš ja kanep.

Joonis 84. Narkootiliste ainete (amfetamiini, kanepitootete, marihuuana) esinemiste arv 1000 elaniku kohta 2003

Graafikutest parema ülevaate saamiseks on tulbad märgitud eri värvidega järgnevalt:

suhtarv $\geq 0,2$

$0,2 >$ suhtarv $< 0,1$

suhtarv $\leq 0,1$

Joonistelt 86 on näha, et Lääne PP teeninduspiirkondades jäävad kõik aine grupid rohelisse vahemikku. Lõuna PP- s on peaaegu sama seis, kuid amfetamiini kasutamine on kõrgem. Põhja PP ja Ida PP teeninduspiirkondades tarbitakse kõige enam narkootikume. Põhja PP suhtarvud, ei ole kordagi rohelised. Ida PP-s on kõige suurem tarbimine amfetamiinil, selle esinemiste arv 2003. aastal oli 0,3 1000 elaniku kohta. Huvitavalt on marihuuana tarbimisel 1000 elaniku kohta kõrgel teisel koha Lõuna PP teeninduspiirkond.

3.5 TRANSIIT

Ülevaade narkotransiidist aastatel 2003-2004 tugineb Politseilehes (nr.3 2004) avaldatud M. Ilumetsa artiklil. Riigisised kui ka rahvusvahelised salakaubaveo liikumised on muutunud viimastel aastatel. Sünteetiliste narkootikumide tootmine Eestis on suurenenud märgatavalt ning enamus neist narkootikumidest on suunatud Põhjamaadesse.

Kõige probleemsem on endiselt narkootikumide salavedu Eestist Soome. Tegemist on peamiselt Eesti narkolaborites toodetud amfetamiini ja ecstasy salajase edasitoimetamisega, kuid viimasel ajal on lisandunud tugevatoimeliste ravimite (rohypnol, flunitrazepam, subutex jm) salakaubavedu. Samas on valmistamine osaliselt üle kolunud Soome, mida kinnitab ka soomlaste poolt leitud mahajäetud labor. Vedel amfetamiin tehti valmis Eestis ja viidi Soome, kus sellest valmistati pulber.

Soome on jätkuvalt narkootikumide salaveo sihtriikidest esikohal. Samas on märgata eestlaste üha aktiivsemat tegutsemist naaberriikides, eriti Rootsis, kus eestlaste suurenev roll organiseeritud kuritegevuses on märkimisväärset kohal. Rootsi on kujunenud Eestist toimetavate narkootikumide peamiseks transiidiriigiks.

Eesti kui transiidimaa veab ecstasy't, mis tulevad Hollandist ja Belgiast, ning samuti transporditakse kohalikes narkolaborites valmistatud narkootikume Põhjamaadesse ja Venemaale.

Narkootikumide lähteained kohalike narkolaborite tarvis tulevad Venemaalt, Ukrainast ja Leedust ning liiguvad Eestist omakorda transiidina Lääne-Euroopasse. Psühhotroopseid ravimeid veetakse salaja peamiselt Leedust Eesti kaudu Rootsi, sealt Soome või Norrasse.

Tõsine probleem on eestlaste organiseeritud või nende osalusel Maroko päritolu hašiši salavedu Hispaaniast Põhjamaadesse. Hašišit veetakse peamiselt Lääne-Euroopast ostetud autodega ning mitme riigi kaudu. Nimetatud eestlastest koosnev kuritegelik ringkond organiseerib osaliselt ka kokaiini toomist Hispaaniast Eestisse.

Viimastel aastatel on Eestis hakatud aktiivsemalt tegelema kanepikasvandusega. Kanepit kasvatatakse peamiselt siseturule, Eestis ei ole võimalik kanepit väga suurtes kogustes kasvatada, sest puudub selleks vajaminev maa-ala. Kombeks on kasutada kanepitaimede istutamiseks "eikellegimaad".

Järsult on suurenenud kokaiini salakaubavedu Lõuna-Ameerika riikidest, Prantsusmaalt ja Hispaaniast. Kokaiini transporditakse suuremate lennujaamade kaudu ning Eestisse edasi tuuakse autodega läbi Balti riikide. Suuremad kogused on suunatud peamiselt Venemaa narkoturule. Ning fentanüüli ja ka heroini toimetatakse Eestisse peamiselt aserbaidžaanlaste kuritegelik rühmitus Venemaalt ning endistest liiduvabariikidest.

Ei saa kuidagi väita narkoäri langust, pigem on salakaubitsejad rohkem organiseerunud, leidnud uued salakauba kanalid ja meetodid. Suurenenud on ka narkootikumide kogused. Kui veel mõni aasta tagasi konfiskeeriti kinnipeetud kulleritelt üksikuid

kilosid narkootikume, siis nüüdseks on konfiskeeritud ainete kogused kasvanud kümnete kilodeni. See tähendab, et nõudlus pole vähenenud.

Eesti narkoäri tegelevad salakaubavedajad aktiivne tegutsemine Põhjamaades on tingitud suuremal määral sellest, et vabaduskaotuslikku karistust kantakse Soomes, Rootsis või Norras. Seal kinni olles sõlmivad nad head sidemed kohalike kurjategijate ringkonnas. Ning pärast karistuse kandmist Eestisse tagasi saabudes saab 90% juhtudest tavakullerist narkoäri organisator.

3.6 NARKOLABORID

Politsei menetluses on olnud alates 1996. aastast ligi kaksikümmend narkootikumide valmistamisega seotud kriminaalasja. Mõningatel juhtudel ei ole tabatud otseselt töötavat narkolaborit, vaid ebaseaduslik tegevus on avastatud alles kriminaalmenetluse käigus. Lisaks eelnimetatud juhtudel on leitud kemikaale ja laboritehnikat, kuid narkootikumide valmistamist ei ole suudetud tõestada. Peamiselt on Eesti narkolaborites valmistatud kas ecstasy't, amfetamiini, metamfetamiini või GHB-d.

Tabel 20. Avastatud narkolaborite arv aastate kaupa

Aasta	2004 Ipa	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Avastatud narkolaborite arv	2	4	5	0	4	2	0	2	1

Viimastel aastatel on narkoüksused avastanud igal aastal 3-5 töötavat narkolaborit, mis on hea tulemus. Narkolabori avastamine ja likvideerimine võib aega võtta paar päeva või kuni paar aastat, oleneb jälitustöö mahust, info kvaliteedist, labori töötamise perioodilisusest, muudest asjaoludest ja ka "juhusest".

Narkolaborite avastamisega aastal 2003 konfiskeeriti üle 100 kg amfetamiini, üle 11 000 ecstasy- tableti ja üle 150 liitri illegaalset lähteainet, millest saanuks valmistada veel umbes 3 miljonit ecstasy- tabletti. (Politseileht 1(7)/2004)

Eestis seni avastatud narkolaborid erinevad üksteisest suuresti tehnovarustuse, toodetava narkootikumi ja seal töötavate inimeste haridustaseme poolest. Laias laastus võib nad jagada kolme rühma:

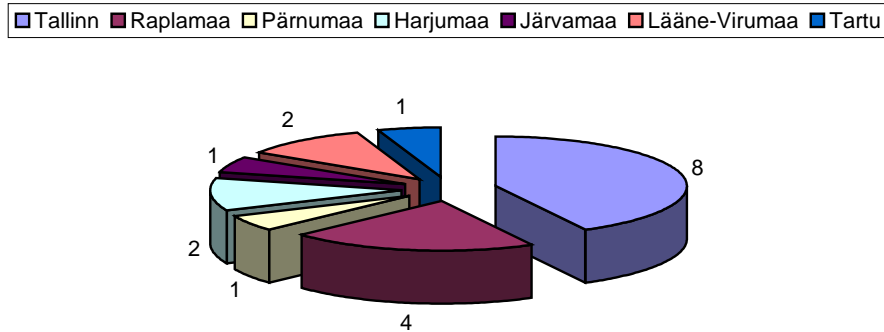
1. "Kööklaborid" – peamiselt töötavad sellistes amatöörkeemikud, kes toodavad erineva kvaliteediga aineid. Narkootikumide valmistamiseks kasutatakse seal peamiselt spetsiaalseid klaaskolbe, millele on lisatud tavalist köögitehnikat.
2. Suure tootlikkusega laborid – hästi organiseeritud, kvaliteetse varustusega laborid, kus töötavad nii keemiaharidusega kui ka ilma vastava hariduseta isikud.
3. "Disainerlaborid" – sellised laborid nõuavad kõrgetasemelist lähenemist, kuna kohe pole võimalik tuvastada, mida, kuidas ja millest toodetakse. Võimalik, et sääraustes laborites tehakse ainult üks-kaks vaheetappi, kasutades erinevaid ja alles väljatöötatud sünteesimeetodeid. Ebaseaduslikku tegevust püütakse varjata legaalse keemiaalase tegevusega. (Politseileht 1(7)/2004).

Narkootikumide valmistamiseks on kasutatud peamiselt Leucardi ja (reduktiivset) amiinimismeetodit ning samuti on toodetud narkootikume ka kloreerimise teel. Laboritehnika on väga erinev. Spetsiaalsest keemiatööstuses kasutatavaist tarvikutest, kuni omavalmistatud seadmeteni. Üldjuhul on narkolaboreid avastatud kas maamajas, mis asuvad vaikses ja raskesti ligipääsetavas kohas või mõne firma territooriumil, mis on hästi peidetud ja turvatud.

Avastatud kahekümnest narkolaborist kõige enam on avastatud narkolaboreid Tallinnas. Täpsemalt analüüsimise 19 narkolaborit, sest viimati (juuli, 2004) avastatud narkolabori andmed on avalikustamata. Neist 19. narkolaborist on Tallinnas avastatud 8 ehk 42%

ning Raplamaal on leitud 21% ehk 4 narkolaborit. Veel on avastatud narkolaboreid Harjumaal, Lääne-Virumaal, Pärnumaal, Järvamaal ja Tartus.

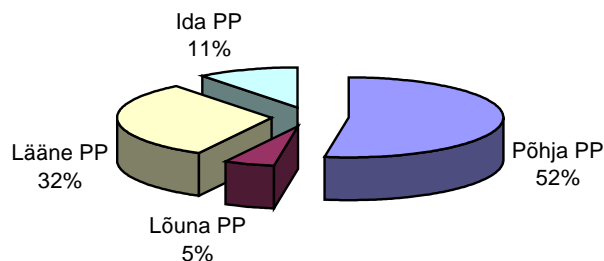
Avastatud narkolaborite asukohad 1999-2004 I pa

Joonis 85. Avastatud narkolaborite asukohad 1999-2004 I pa

Kuigi politsei on aktiivselt likvideerinud narkolaboreid, ei ole märgata narkoäri aktiivsuse langust. Võib öelda, et narkoäri raskuseks on liikunud Põhja-Eestist Kes- ja Lõuna- Eestisse. Vaadeldes prefektuuride teeninduspiirkondade järgi, siis narkolaboreid on likvideeritud kõige enam Põhja PP – 10 laborit, Lääne PP 6 laborit, Ida PP 2 laborit ja Lõuna PP 1 labor. Näha on, et suhteliselt palju on narkolaboreid avastatud n.ö “rahulikes piirkondades”. Suurem osa Põhja PP teeninduspiirkonnas likvideeritud narkolaboreid asusid, kas autos või elukohas (korteris).

Likvideeritud narkolaborite asukohad prefektuuride teeninduspiirkondades 1999-2004 I pa

Joonis 86. Likvideeritud narkolaborite asukohad prefektuuride teeninduspiirkondades 1999-2004 I pa

Üle poolte narkolaboritest on avastatud Põhja PP teeninduspiirkonnas, kus on ka kõrge narkootikumide konfiskeerimine. Samuti on Lääne PP teeninduspiirkonnas 32%, narkolaboreid likvideeritud kuigi ainete konfiskeerimine on antud piirkonnas madalam (7%), kui teistes piirkondades. Samas Lõuna PP teeninduspiirkonnas on ainete konfiskeerimise protsent suhteliselt kõrge (22%), aga sealt on leitud kõige vähem narkolaboreid.

3.7. NARKOOTILISTE AINETE EKSPERTIISID

Perioodil 1999-2004 tehti Kohtuekspertiisi ja Kriminallistika Keskuses narkootilistele ainetele kokku 6189 ekspertiisi. Kõige enam on narkootikumide ekspertiisi saanud Ida PP-st (17%) ja Põhja PP-st(61%).

Tabel 21. Kohtuekspertiisi ja Kriminallistika keskusesse saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv aastatel 1999-2004

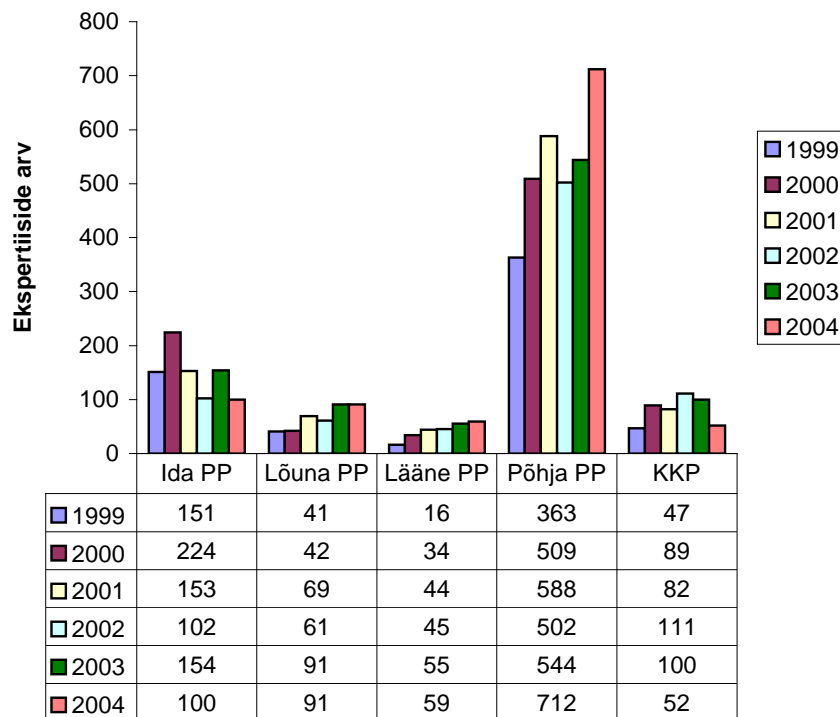
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ida PP	151	224	153	102	154	100
Lõuna PP	41	42	69	61	91	91
Lääne PP	16	34	44	45	55	59
Põhja PP	363	509	588	502	544	712
KKP	47	89	82	111	100	52
POLITSEI KOKKU	618	898	936	821	944	1014
KaPo	1	6	7	1	7	6
Piirivalveamet	-	2	1	3	-	-
Tolliamet	4	11	12	11	38	85
Ravimiamet	-	-	1	1	1	
Põhja-Eesti Regionaalhaigla	-	-	-	1	-	
Justiitsministeeriumi vanglate osak.	-	-	-	3	-	
Vanglate amet, millest:	56	58	77	108	68	33
Harku Vangla	-	1	3	3	2	
Keskvangla	-	2	3	6	-	
Maardu Vangla	1	-	3	2	4	
Murru Vangla	26	25	24	48	24	
Pärnu Vangla	-	1	-	-	6	
Rummu Vangla	7	7	-	1	-	
Tallinna Vangla	17	10	17	22	14	
Tartu vangla	-	-	-	5	14	
Ämari Vangla	3	11	18	18	4	
Muu asutus					3	1
KOKKU ekspertiise	733	1032	1102	1054	1129	1139

Allikas: Kohtuekspertiisi ja Kriminallistika Keskus

Kõige rohkem on narkootiliste ainete ekspertiise tehtud 2004. aastal. Alates 2000. aastast on Kohtuekspertiisi ja Kriminallistika Keskuses läbiviidud iga aasta üle tuhande narkootilise aine ekspertiisi. Võrreldes 1999. aastaga on 2004. aastaks ekspertiiside arv kasvanud 1,55 korda. Alates 2004. aasta juuli kuust menetleb politsei vanglates toimuvaid kuritegusid.

Politsei saatis 2004. aastal narkootiliste ainete ekspertiisi 1014 korral ehk 89% kõigist sel aastal ekspertiisi saadetud kordadest, mis on kõrgeim osakaal vaadeldud perioodil. 2003. aastal oli aga sama osakaal 84%. Madalaim osakaal oli 2002. aastal, mil politsei poolt saadetud ekspertiiside arv moodustas 78% kõigist ekspertiiside arvust. 2004. aasta osakaal on kõrgeim seepärast, et alates juulist läks vanglates toimepandud kuritegude menetlemine politsei alluvusse.

Narkootiliste ainete ekspertiiside arv politseiprefektuurides aastatel 1999-2004

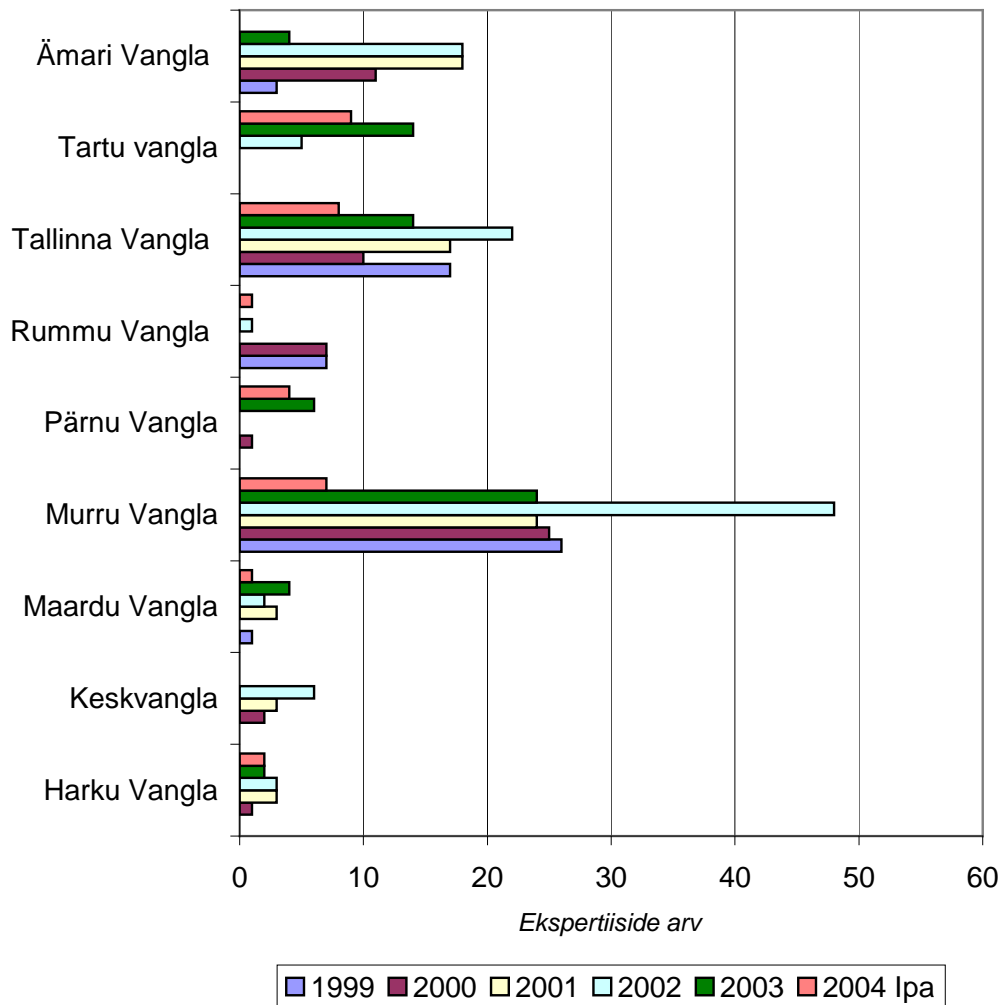

Joonis 87. Narkootiliste ainete ekspertiiside arv politseiprefektuurides aastatel 1999-2004

Politseiasutustest saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv on kõige madalam Lääne PP, mis on siiski iga aastaga järgemööda tõusnud. Ka Lõuna PP poolt saadetud ekspertiiside arv on iga aastaga tõusnud. Võrreldes 2003. aasta ekspertiiside arvu 1999. aasta arvuga, siis on see tõusnud 2 korda. Kõige kõrgemate arvuga on Põhja PP ning talle järgneb Ida PP, mis on Eesti suurimad narkootikumide leviku piirkonnad.

Narkootikumide levik vanglates on tasapisi kahanema hakanud. Kuni 2002. aastani ekspertiiside arv narkootilistele ainetele tõusis, kuid 2003. aastal see arv langes 1,5 korda võrreldes 2002. aastaga.

Vanglatest saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv aastatel 1999-2004 I pa

Joonis 88. Vanglatest saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv aastatel 1999-2004 I pa

Kõige rohkem levib narkootilisi aineid Murru, Tallinna, Ämari vanglas ja ka viimastel aastatel Tartu vanglas. Eriti silmapaistev aasta on olnud 2002, mil ekspertiisi saadetud narkootiliste ainete arv tõusis pea igas vanglas. Levinumad narkootilised ained vanglates on amfetamiin, marihuaana, heroiin, kanepitooted ja ka vähesemal määral fentanüül ja MDMA.

Narkoekspertiisi teostamise aega on väga raske määratleda. Ekspertiisi aega sõltub suuresti objektide arvust ja laadist. Kohtuekspertiis ja Kriminialistika Keskuses on määranud narkootilise aine ekspertiisile valmimise prognoositava tähtaja üldjärjekorra alusel kuni 3 nädalat. Kohtuekspertiis ja Kriminialistika Keskuses tegeleb narkoekspertiisidega põhikohaga kaks inimest ja lisajõududena veel kaks inimest.

Narkoekspertiisi maksumus on määratud Vabariigi Valitsuse määrusega nr 438, mis jõustus 1. jaanuar 2002 ning ekspertiisikulude koosseis ja arvestamine on määratud Vabariigi Valitsuse määrusega nr 263.

Vabariigi Valitsuse määrusest nr 438:

§ 3. Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuses tehtavate ekspertiiside hinna arvutamine.

(1) Kriminialistikaekspertiisi maksumus arvutatakse tunnihinna ja ekspertiisi tegemiseks kulunud töötundide korrutisena.

(2) Narkootilise aine ekspertiisi tunnihind on 302.00 krooni.

(3) Kriminialistikaekspertiiside puhul, mille tegemiseks kasutatakse SEM elektronmikroskoopi, on ekspertiisi tunnihinnaks 880 krooni.

Riikliku ekspertiisiasutuse ekspertiisikulude koosseisu kuuluvad: eksperdi palgakulu, materjalikulu, seadmete hooldus- ja remondikulu, transpordikulu, kommunaalkulu ja põhivara kulum. Ekspertiisikulud arvestatakse riiklikus ekspertiisiasutuses tehtava iga ekspertiisiliigi kohta. (Vabariigi Valitsuse määrusest nr 263).

TABELITE LOETELU

Tabel 1. Analüüsis kasutatud Kriminaalkoodeksi ja Karistusseadustiku sätete vasted..	13
Tabel 2. Määratud karistuste arv ja karistuse saanud füüsiliste isikute arv 1999-2004..	17
Tabel 3. Narkosüüteo toime pannud isikute poolt toime pandud kuriteod ja vaatluse all olevad väärted	59
Tabel 4. Narkokuritegude ja väärtegude arv aastate ja isikute lõikes	60
Tabel 5. Ainult 1 narkosüüteoga andmebaasis registreeritud isikute arv	61
Tabel 6. Isikute nimele esmakordselt registreeritud enamesinenud süüteo liigid.....	62
Tabel 7. Narkosüütegude toimepanemise aktiivsuse seosed muude süütegudega	63
Tabel 8 Narkosüütegusid toime pannud isikute poolt toime pandud kuritegude osakaal kuritegude üldarvust riigis.	64
Tabel 9. Varavastaste kuritegude osakaal	65
Tabel 10. Isikuvastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast.....	67
Tabel 11. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmiste (koos katsetega) osakaal nende üldhulgast	68
Tabel 12. Esimese narkosüüteo toimepanemise hetkel alaealise isiku vanused	72
Tabel 13. Narkosüütegudega politseile vahele jäänud alaealiste poolt toime pandud süüteod	72
Tabel 14. Teiste ametite poolt konfiskeerimiste osakaal	82
Tabel 15. Konfiskeeritud narkootiliste ainete kogused grammides.....	83
Tabel 16. Narkootiliste ainete arvestuslike dooside keskmised kontsentratsioonid ja kogused	91
Tabel 17. Politsei poolt konfiskeeritud puhta narkootiliste ainete põhjal leitud arvestuslike keskmiste doosid, mis eemaldati tänavatelt.....	92
Tabel 18. Keskmiste narkootiliste dooside maksumused	93
Tabel 19. Narkootiliste ainete (amfetamiini, kanepitoodete, marihuaana) esinemiste arv 1000 elaniku kohta	97
Tabel 20. Avastatud narkolaborite arv aastate kaupa	101
Tabel 21. Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika keskusesse saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv aastatel 1999-2004.....	103

JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Narkosüütegude (narkokuritegude ja narkoväärtegude) dünaamika aastatel 1997-2004	14
Joonis 2. Registreeritud narkootilise aine suures koguses ja väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine 1999 - 2004	15
Joonis 3. Registreeritud narkokuritegude piirkondlik jagunemine 1999-2004.....	15
Joonis 4. Politsei väljaselgitatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine süüteod 1999 – 2004	19
Joonis 5. Politsei väljaselgitatud narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine regiooniti 1999 – 2004 ...	20
Joonis 6. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud karistuste arv ja politsei poolt väljaselgitatud narkosüütegude arv 1999-2004	21
Joonis 7. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud karistuste arv regiooniti 1999-2004	22
Joonis 8 Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud rahatrahvide arv ja keskmised rahatrahvid kroonides 1999-2004	23
Joonis 9. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud sagedasemate trahvisummade jagunemine 1999– 2004.....	23
Joonis 10. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud keskmised rahatrahvid 1999 – 2004....	24
Joonis 11. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud keskmised rahatrahvid regioonides 1999 – 2004.....	25
Joonis 12. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud arestide arv ja keskmised arestipikkused päevades 1999 – 2004.....	26
Joonis 13. Narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud arestide jagunemine regiooniti 1999 – 2004.....	26
Joonis 14. Korduvalt narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: määratud vangistused ja vangistuse keskmise pikkus kuudes 1999-2002	27
Joonis 15. Korduvalt narkootilise aine väikeses koguses edasiandmise eesmärgita omamine ja arsti ettekirjutuseta tarvitamine: keskmine katseaja pikkus kuudes 2000-2002	28
Joonis 16. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999 - 2004	29
Joonis 17. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: kuriteod piirkonniti 1999 - 2004.....	30
Joonis 18. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud karistused (korrad) regiooniti 1999-2004.....	31
Joonis 19. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004	31
Joonis 20. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud vangistused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2004	32

Joonis 21. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: keskmised vangistused regiooniti 1999-2004.....	33
Joonis 22. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud vangistused ja tingimuslikud katseajad kuudes 2002 sept. -2004	34
Joonis 23. Narkootilise aine väikeses koguses käitlemine: määratud katseaeg (korrad) ja keskmine katseaja pikkus kuudes 1999-2004.....	35
Joonis 24. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004.....	36
Joonis 25. KarS §184, KrK §210 ¹ , KrK §2102 lg2 ja KrK §202 ⁵ lg3,4 piirkondlik jagunemine 1999-2004.....	37
Joonis 26. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud karistused regiooniti 1999 – 2004.....	38
Joonis 27. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud keskmised rahatrahvid regiooniti 1999-2004	38
Joonis 28. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud vangistused ja vangistuse keskmine pikkus kuudes 1999-2004	39
Joonis 29. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: keskmised vangistused regiooniti 1999-2004.....	40
Joonis 30. Narkootilise aine suures koguses käitlemine (KarS §184): määratud vangistused ja katseajad kuudes sept. 2002-2004.....	41
Joonis 31. Narkootilise aine suures koguses käitlemine: määratud katseaeg (korrad) ja keskmine katseaja pikkus kuudes 1999-2004.....	42
Joonis 32. Narkootilise aine käitlemine, suur kogus: määratud keskmised katseajad (kuudes) regiooniti 1999-2004.....	42
Joonis 33. Narkootilise aine edasiandmine alaealisele: registreeritud ja avastatud kuriteod 2002-2004	44
Joonis 34. Narkootilise aine edasiandmine alaealisele: kuriteod regiooniti 2003-2004.....	44
Joonis 35. Narkootilise aine tarvitamisele kallutamise : politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004.....	46
Joonis 36. Narkootilise aine tarvitamisele kallutamise: kuriteod regiooniti 1999 – 2004	46
Joonis 37. Alaealise kallutamise narkootilise aine tarvitamisele: registreeritud ja avastatud kuriteod 1999 - 2004.....	48
Joonis 38. Alaealise kallutamise narkootilise aine tarvitamisele: kuriteod regiooniti 1999-2004	48
Joonis 39. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004.....	50
Joonis 40. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: kuriteod piirkonniti 1999-2004	50
Joonis 41. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: määratud karistused (korrad) regiooniti 1999-2004	51
Joonis 42. Unimaguna, kanepi või kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: keskmised vangistused ja katseajad 2002-2004.....	52
Joonis 43. Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine: määratud keskmise katseaja pikkus (kuudes) 2000-2004.....	53
Joonis 44. Narkootilise aine levitamise ettevalmistamine: kuriteod regiooniti 2003-2004	54
Joonis 45. Narkootilise aine vargus või röövimine: politsei registreeritud ja avastatud kuriteod 1999-2004.....	55

Joonis 46. Narkootilise aine vargus või röövimine: määratud karistused regiooniti 1999-2004.....	56
Joonis 47. Narkosüütegusid toimepannud isikud ja nende poolt toime pandud süüteod, s.h. narkosüüteod	58
Joonis 48. Politsei poolt avastatud narkosüüteod 2000-2004	58
Joonis 49. Narkosüütegude jagunemine maakondade lõikes 2000-2004	59
Joonis 50. Narkosüütegude arv isiku kohta perioodil 2000-2004.....	60
Joonis 51. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuriteod ja väärteod.....	64
Joonis 52. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud varavastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast.....	65
Joonis 53. Narkosüütegusid toime pannud isikute põhjustatud varavastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes	66
Joonis 54. Narkosüütegusid toime pannud isikute poolt sooritatud isikuvastaste kuritegude osakaal nende üldhulgast	66
Joonis 55. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute põhjustatud isikuvastaste kuritegude jagunemine maakondade lõikes	67
Joonis 56. Narkosüüteoga politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud tapmiste osakaal nende üldhulgast.....	68
Joonis 57. Narkosüütegudega politsei poolt kinni peetud isikute poolt toime pandud kuritegudega põhjustatud keskmine varaline kahju	69
Joonis 58. Isiku vanus esimese narkosüüteo toimepaneku ajal	70
Joonis 59. Isiku vanus esimese varavastase kuriteo toimepaneku ajal	70
Joonis 60. Isiku vanus esimese isikuvastase kuriteo toimepaneku ajal	71
Joonis 61. Narkosüütegusid toime pannud isikute sugu	71
Joonis 62. Narkosüütegusid toime pannud isikute emakeel	71
Joonis 63. Vähemalt korra elus mingit narkootikumi proovinute osakaal 18-69 aastaste hulgas (2003)	75
Joonis 64. Teatud narkootikume vähemalt korra elus proovinud õpilaste osakaal.....	76
Joonis 65. Narkootikume proovinute osakaal piirkonniti	78
Joonis 66. Elanike hinnangud erinevatest õiguserikkumistest tulenevale ohutundele nende turvalisusele.....	80
Joonis 67. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele politseiprefektuuride lõikes.....	80
Joonis 68. Elanike hinnangud narkokuritegevusest tulenevale ohule nende turvalisusele politseiosakondade/jaoskondade lõikes	81
Joonis 69. Narkootiliste ainete kogused aastatel 1999-2004	82
Joonis 70. Peamiste narkootiliste ainete esinemiste arv ekspertiisides aastatel 1999-2004	83
Joonis 71. Marihuaana kogused ja esinemised ekspertiisides 1999-2004	84
Joonis 72. Kanepitoodete kogused ja esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004.....	85
Joonis 73. Mooniproduktide kogused ja esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004	85
Joonis 74. Amfetamiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004	86
Joonis 75. Fentanüüli kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004	87
Joonis 76. GHB kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004.....	88
Joonis 77. Heroiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004....	89
Joonis 78. Kokaiini kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004... ..	90
Joonis 79. MDMA kogused, puhas kogus, esinemiste arv ekspertiisides 1999-2004	91
Joonis 80. Keskmised (amfetamiini, heroini, fentanüüli, kokaiini, MDMA) doosid	92

Joonis 81. Levinud narkootiliste ainete osakaal prefektuuride teeninduspiirkondades 2003. aastal ekspertiisis esinemise arvu järgi	95
Joonis 82. Heroiini osakaal Ida PP-s ja Põhja PP-s aastatel 1999-2004 ekspertiisis esinemiste arvu järgi	96
Joonis 83. Vaadeldud perioodil mooniproduktide jagunemine prefektuuriti ekspertiisis esinemiste arvu järgi	96
Joonis 84. Narkootiliste ainete (amfetamiini, kanepitoodete, marihuaana) esinemiste arv 1000 elaniku kohta 2003	98
Joonis 85. Avastatud narkolaborite asukohad 1999-2004 I pa	102
Joonis 86. Likvideeritus narkolaborite asukohad prefektuuride teeninduspiirkondades 1999-2004 I pa	102
Joonis 87. Narkootiliste ainete ekspertiiside arv politseiprefektuurides aastatel 1999- 2004.....	104
Joonis 88. Vanglatest saadetud narkootiliste ainete ekspertiiside arv aastatel 1999-2004 I pa	105

LISAD

Lisa 1. Narkosüüteod: seaduse muudatuste ajalugu

Lisa 1.A Narkootiliste ja psühhotropsete ainete seadus ja Haldusõigusrikkumiste seadustik

NARKOOTILISTE JA PSÜHHOTROPSETE AINETE SEADUS			HALDUSÕIGUSERIKKUMISTE SEADUSTIK				
§	1.11.1997 - 31.8.2002	01.09.2002 - ...	§	1.8.1992 - 23.5.1996	24.5.1996 - 30.10.1997	1.11.1997 - 9.3.2001	10.3.2001 - 31.8.2002
NPAS §14			-				
§14. Juriidilise isiku haldusvastutus	(1) Jur isiku poolt nark, psühhotr või lähteaine käitlem korra rikkumise eest, kui käitlemiseks oli luba - määratakse rahatrahv kuni 200 000 krooni (2) nimetatud aine käitlemise eest ilma loata - määratakse rahatrahv kuni 300 000 krooni	Kriminaliseeritud - KarS § 190 lg 2					
NPAS § 15¹			HÕS § 158, vt. KrK §202⁵ lg1				
§15¹. nark või psühhotr aine ebaseaduslik käitlemine VÄIKESES KOGUSES		nark või psühhotr aine arsti ettekirjutuseta tarvitamise või väikeses koguses ebas valmistamise, omandamise või valdamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut või arestiga.	§158. nark või psühhotr aine VÄIKESES KOGUSES ebas omandam, hoidmine	(1) nark või psühhotr aine väikeses koguses/ulatases ebas omandamise või edasiandmise eesmärgita hoidmise või arsti ettekirjutuseta tarvitamise eest - määratakse			
				rahatrahv kuni kahekümne viie päevapalga ulatuses	rahatrahv kuni viiekümne päevapalga ulatuses	rahatrahv kuni saja päevapalga ulatuses või haldusarest kuni 30 ööpäeva	rahatrahv kuni saja trahviühiku ulatuses või haldusarest kuni 30 ööpäeva.
NPAS § 15²			-				
15². nark või psühhotr aine või nende lähteaine käitlemise, arvestuse või aruandluse nõuete rikkumine		(1) nark või psühhotr aine või nende lähteaine valmist, tootm, töötlem, pakkimise, säilitamise, veo, impordi, ekspordi, transiidi, üleandm või arvestuse ja aruandluse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni					

Lisa 1.B Karistusseadustik ja Kriminaalkodeks

KARISTUSSEADUSTIK			KRIMINAALKOODEKS		
§	1.9.2002 - 31.12.2003	1.1.2004...	§	1.11.1997 - 9.3.2001	10.3.2001 - 31.8.2002
Dekriminaliseeritud, vt. NPAS § 15 ¹			KrK §202 ⁵ lg1, vt. HÕS § 158		
KrK § 205 lg 1 dekriminaliseeritud. Lg 3 ja 4 vt KarS § 184			§ 202 ⁵ . Nark või psühhoatr aine ebaseaduslik omand või hoidm või tarvitamine arsti ettekirjutuseta	(1) Nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku omandamise või hoidmise eest ilma edasiandmise eesmärgita või nark või psühhoatr aine tarvitamise eest arsti ettekirjutuseta vähemalt teistkordselt aasta jooksul pärast halduskaristuse kohaldamist samasuguse tegevuse eest - karistatakse rahatrahvi või arestiga	(1) Nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku omandamise või hoidmise eest ilma edasiandmise eesmärgita või arsti ettekirjutuseta nark või psühhoatr aine tarvitamise eest isiku poolt, kellel on kehtiv halduskaristus samasuguse tegevuse eest, - karistatakse rahatrahvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani.
KarS §183			KrK §210 ² lg1		
§ 183. nark ja psühhoatr aine väikeses koguses ebasead käitlemine	nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku edasiandmise või vahendamise eest, samuti selle väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise või valdamise eest edasiandmise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega	(1) nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku edasiandmise või vahendamise eest, samuti selle väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise või valdamise eest edasiandmise eesmärgil – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. (2) Sama teo eest, kui see on toime pandud: 1) grupi poolt; 2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või nark või psühhoatr aine varguse, röövimise, salakaubaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega	§ 210 ² . Nark v psühhoatr aine ebaseaduslik valmistamine, töötlem ... edasi-saatmine edasiandmise eesmärgil		(1) nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku valmistamise, ümbertöötamise, omandamise, hoidmise, veo või edasisaatmise eest edasiandmise eesmärgil, samuti nark või psühhoatr aine ebaseadusliku edasiandmise eest – karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastani.
KarS §184			KrK § 210 ¹ , § 210 ² lg2, § 202 ⁵ lg3, 4		
§ 184. Nark ja psühhoatr aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	(1) nark või psühhoatr aine suures koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise, valdamise, edasiandmise, vahendamise, veo või muu ebaseadusliku käitlemise eest – karistatakse ühe-kuni viieaastase vangistusega.	(1) nark või psühhoatr aine suures koguses ebaseadusliku valmistamise, omandamise, valdamise, edasiandmise, vahendamise, veo või muu ebaseadusliku käitlemise eest – karistatakse ühe-kuni kümneaastase vangistusega.	§ 210 ¹ . Nark v psühhoatr aine ebas valmistamine, ümbertöötamine, vedu või edasisaatmine edasiandmise eesmärgita		(2) Sama tegevuse eest, kui - 3) nimetatud tegevuse objektiks oli narkootiline või psühhoatroopne aine suures koguses, – karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastan

			<p>210*2. nark või psühhoatr aine ebas valmist, töötlemine, edasiandmise eesmärgiga</p>		<p>(2) Sama tegevuse eest, kui 4) nimetatud tegevuse objektiks oli narkootiline või psühhotroopne aine suures koguses. – karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani.</p>
	<p>(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:</p> <p>1) grupi või kuritegeliku ühenduse poolt või</p> <p>2) vähemalt teist korda, – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega</p>	<p>1) grupi poolt;</p> <p>2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või nark või psühhoatr aine varguse, röövimise, salakaubaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.</p> <p>(21) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui see on toime pandud:</p> <p>1) suure varalise kasu saamise eesmärgil või 2) kuritegeliku ühenduse poolt, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega.</p>	<p>202⁵. Nark või psühhoatr aine ebas omandamine või hoidm või ...arsti ette- kirjutuseta</p>		<p>(3) nark või psühhoatr aine suures koguses omandamise või hoidmise eest ilma edasiandmise eesmärgita – karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega ühest kuni viie aastani.</p> <p>(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 märgitud tegevuse eest, kui see pandi toime: 1) vähemalt teistkordselt või 2) isiku poolt, kes on varem toime pannud mingi käesoleva koodeksi §-des 2022, 2023, 2025, 2101, 2102, 2103 või 2104 ettenähtud teo, – karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni seitsme aastani</p>
	KarS §185			-	
<p>§ 185. Nark ja psühhoatr aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaasta sele isikule</p>	<p>(1) Täisealise isiku poolt nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebaseadusliku edasiandmise eest nooremale kui 18a-le – karistatakse kuni kolmeaastase vangistusega.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui ...</p>	<p>(1) Täisealise isiku poolt nark või psühhoatr aine väikeses koguses ebas edasiandmise eest nooremale kui 18-a-le – karistatakse kuni viieaastase vangistusega.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud:</p> <p>1) grupi poolt;</p>			

	... kui edasiandmise esemeks oli narkootiline või psühhotropne aine suures koguses , – karistatakse kahe- kuni kümneaastase vangistusega.	2) isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või nark või psühhotr aine varguse, röövimise, salakaubaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas või 3) kui edasiandmise esemeks oli narkootiline või psühhotropne aine suures koguses , – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega. (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud teo eest, kui edasiandmise eesmärk on alaealise kihutamine nark või psühhotr aine edasiandmisele või sellele kaasaaitamine, – karistatakse kuue- kuni kahekümneaastase või eluaegse vangistusega. (4) Kohus võib kohaldada ... lisakaristusena varalist karistust...			
KarS §186		KrK §202³			
§ 186. Nark ja psühhotr aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamine	nark või psühhotr aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega.	nark või psühhotr aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.	202³. Kallutamine nark või psühhotr aine tarvitamisele	(1) Kallutamise eest nark või psühhotr aine tarvitamisele - karistatakse arestiga või vabadusekaotusega kuni kolme aastani. (2) Sama teo eest, kui see pandi toime: 1) kahe või enama isiku suhtes või 2) isiku poolt, keda varem on karistatud kallutamise eest nark või psühhotr aine tarvitamisele, samuti isiku poolt, kes varem on toime pannud mingi käesoleva koodeksi paragrahvides 2102 - 2105 ettenähtud kuriteo - karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.	
KarS §187		KrK §202², §202⁴			
§ 187. Alaealise kallutamine nark ja psühhotr aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele	Täisealise isiku poolt noorema kui 18-a isiku kallutamise eest nark või psühhotr aine või muu uimastava toimega aine ebas tarvitamisele või nooremale kui 18-a isikule sellise aine ebas manustamise eest – karistatakse ühe- kuni viieaastase vangistusega.	Täisealise isiku poolt noorema kui 18-a isiku kallutamise eest nark või psühhotr aine või muu uimastava toimega aine ebas tarvitamisele või nooremale kui 18-a isikule sellise aine ebas manustamise eest – karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud isik, kes on varem toime pannud käesolevas jaos sätestatud kuriteo või nark või psühhotr aine varguse, röövimise, salakaubaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, – karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.	202². Alaealise kallutamine nark v psühhotr aine tarvitamisele 202⁴. A/e kaasa- tõmbam ravimi või muu uimast. aine tarvitamisele	Alaealise kallutamise eest nark või psühhotr aine tarvitamisele - karistatakse vabadusekaotusega kuni kaheksa aastani. Alaealise kaasa- tõmbamise eest mitternark ravimi või muu uimastava toimega aine mitte- meditsiinilisele tarvitamisele - karistatakse vabadusekaotusega kuni viie aastani.	

KarS §188			KrK §210 ⁴		
§ 188. Unimaguna, kanepi ja kokapöosa ebaseaduslik kasvatamine	Unimaguna, kanepi või kokapöosa ebaseadusliku kasvatamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.	(1) Unimaguna, kanepi või kokapöosa ebaseadusliku kasvatamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega. (2) Sama teo eest, kui see on toime pandud 1) grupi poolt; 2) isiku poolt, kes on toime pannud käesolevas jaos sätest kuriteo või nark või psühhotr aine varguse, röövimise, salakaubaveo, üleandmise või käitlemise kinnipidamiskohas, – karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.	210 ⁴ . Unimaguna, kanepi või kokapöosa ebaseaduslik külvanine või kasvatamine		(1) Unimaguna, kanepi või kokapöosa ebaseadusliku külvanine või kasvatamise eest – karistatakse vabadusekaotusega kuuest kuust kuni kolme aastani. (2) ... isiku poolt, kes on varem toime pannud käesolevas §-s või §-des 202 ² , 202 ³ , 210 ² või 210 ³ ettenähtud kuriteo, – karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni viie aastani.
KarS §189			-		
§ 189. Nark ja psühhotr aine levitamise ettevalmistamine	(1) §-s 184 sätestatud teo toimepanemiseks vajaliku vahendi, seadme või aine valmistamise, valdamise või üleandmise või selleks raha eraldamise eest – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.				
KarS §190			KrK §209 ²		
§ 190. Nark ja psühhotr aine ning nende lähteaine käitlemise, arvestuse ja aruandluse nõuete rikkumine	(1) nark või psühhotr aine või selle lähteaine valmistamise, tootmise, töötlemise, pakkimise, säilitamise, veo, impordi, ekspordi, transiidi, üleandmise, arvestuse või aruandluse nõuete rikkumise eest loetletud tegevuste eest vastutava isiku poolt, kui sellega on kaasnenud nark või psühhotr aine ebaseaduslik käibesse sattumine ettevaatamatusest, – karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. (2) on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahalise karistusega.	209 ² . Nark v psühhotr aine valmistamise, tootmise, ... veo ...eesk rikkum	nark või psühhotr aine valmistamise, tootmise, omandamise, hoidmise, arvestamise, väljastamise, veo või edasisaatmise kohta kehtestatud eeskirjade rikkumise eest - karistatakse rahaträvi või arestiga või vabadusekaotusega kuni kahe aastani.		
KarS §199, §200			KrK §210 ³		
§ 199. Vargus	(2) Sama teo eest, kui 2) teo objektiks on narkootiline või psühhotropne aine või nende lähteaine karistatakse kuni viieaastase vangistusega.	210 ³ . Nark või psühhotr aine vargus või röövimine			(1) nark või psühhotr aine varguse eest - karistatakse vabadusekaotusega kolmest kuni kuue aastani. (2) kui see pandi toime: 1) korduvalt või 2) isikute grupi poolt või 3) vägivallega, mis ei olnud ohtlik elule ega tervisele, või 4) isiku poolt, kellele aine oli usaldatud , või 5) isik on varem toime pannud mingi §-des 202 ² , 202 ³ , 210 ² või 210 ⁴ kuriteo, või 6) suures koguses - karistatakse vabadusekaotusega viiest kuni kaheksa aastani.
§ 200. Röövimine	(2) 2) teo objektiks on nark v psühh aine või lähteaine - karistatakse kolme- kuni kahesteistaastase vangistusega.	(2) 2) teo objektiks on nark v psühh aine või lähteaine - karistatakse kolme- kuni viieteistaastase vangistusega.			(3) Nark v psühhotr röövimise eest - karistatakse vabadusekaotusega seitsmest kuni kaheistkümnelt aastani

Lisa 2. Narkootikumidega seotud registreeritud ja avastatud kuritegude jagunemine prefektuuriti ja aastate kaupa.

		1999		2000		2001		2002		2003		2004	
		Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.
EESTI	Narkootikumidega seotud kuriteod (KarS.§§ 183-190, KrK. 2022,3,52101-4)	296	248	1574	1216	2296	1973	1217	1231	1170	792	1099	995
	...Narkootilise ja psüh. aine väikeses koguses ebasead. käitlemine (KarS.§ 183, KrK.§2102lg.1)	75	44	134	69	255	116	139	102	476	272	520	456
	...Narkootilise ja psüh. aine suures koguses ebasead. käitlemine (KarS.§ 184, KrK.§2102lg.2,§2025lg.3,4)	103	97	167	136	414	362	592	532	604	443	494	469
	... (KarS.- dekriminaliseeritud, KrK.§ 202'5 lg1)	21	17	1093	858	1510	1405	421	540	0	1	0	1
	Väärteod (NPAS 15'1, HÕS 158)	468	468	2305	2305	3157	3157	3544	3544	5214	5214	5869	5869
	Narko kokku	764	716	3879	3521	5453	5130	2898	2912	6382	6004	6968	6864
Põhja PP	Narkootikumidega seotud kuriteod	146	127	708	441	1510	1251	638	704	529	202	616	526
	...Narko- ja psüh. aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine	29	16	69	20	142	19	51	38	252	62	330	272
	...Narko- ja psüh. aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	58	54	84	51	213	163	241	210	261	130	257	235
 (KrK. § 2025 lg.1)	8	5	512	336	1124	1046	321	410	0	1	0	1
	Väärteod	237	237	1279	1279	1787	1787	2530	2530	4051	4051	4935	4935
	Narko kokku	383	364	1987	1720	3297	3038	1959	2025	4579	4252	5551	5461

		1999		2000		2001		2002		2003		2004	
		Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.	Regist.	Avast.
Lõuna PP	Narkootikumidega seotud kuriteod	31	29	82	77	180	154	202	186	185	170	152	154
	...Narko- ja psüh. aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine	0	0	10	9	10	6	47	38	75	70	50	52
	...Narko- ja psüh. aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	18	18	49	49	97	93	106	89	88	80	85	87
 (KrK. § 2025 lg.1)	3	3	3	3	39	29	35	37	0	0	0	0
	Väärteod	43	43	59	59	251	251	201	201	177	177	165	165
	Narko kokku	74	72	141	136	431	405	260	244	361	346	317	319
Lääne PP	Narkootikumidega seotud kuriteod	28	11	43	38	49	38	57	47	144	134	144	143
	...Narko- ja psüh. aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine	11	0	0	3	8	6	8	6	62	60	62	60
	...Narko- ja psüh. aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	8	6	8	11	16	15	23	19	67	61	68	67
 (KrK. § 2025 lg.1)	1	1	11	6	15	13	10	11	0	0	0	0
	Väärteod	12	12	42	42	144	144	161	161	124	124	72	72
	Narko kokku	40	23	85	82	193	182	103	93	268	258	216	215
Ida PP	Narkootikumidega seotud kuriteod	91	81	741	660	557	530	320	327	312	286	187	172
	...Narko- ja psüh. aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine	35	28	55	37	95	85	33	20	87	80	78	72
	...Narko- ja psüh. aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	19	19	26	25	88	91	222	214	188	172	84	80
 (KrK. § 2025 lg.1)	9	8	567	513	332	317	55	82	0	0	0	0
	Väärteod	176	176	925	925	975	975	652	652	852	852	697	697
	Narko kokku	267	257	1666	1585	1532	1505	576	583	1164	1138	884	869

Lisa 3. Registreeritud narkootikumidega seotud süüteod KarS järgi alates sept. 2002 – 2004.

Peatükk või paragrahv	2002 sep				2003				2004			
	Kuriteod	Avastatud kuriteod ...narkojoobes	...varem karistatud isikute poolt	...varem karistatud isikute poolt	Kuriteod	Avastatud kuriteod ...narkojoobes	...varem karistatud isikute poolt	...varem karistatud isikute poolt	Kuriteod	Avastatud kuriteod ...narkojoobes	...varem karistatud isikute poolt	...varem karistatud isikute poolt
Narkootikumidega seotud süüteod	124	79	6	14	998	652	57	179	1067	963	19	124
§ 183	48	28	2	4	470	265	35	59	518	453	13	67
§ 184	63	46	4	8	443	319	19	101	467	444	3	50
§ 184 lg. 1	44	28	1	3	232	135	13	26	257	240	3	29
§ 184 lg. 2	19	18	3	5	211	184	6	75	210	204		21
§ 184 lg. 2 p.1	9	8	2	4	102	90	4	50	85	85		4
§ 184 lg. 2 p.2	10	10	1	1	109	94	2	25	125	119		17
§ 184 lg. 3												
§ 184 lg. 4												
§ 185					35	33	2	12	23	18	2	1
§ 185 lg. 1					32	32	2	12	5	2	2	
§ 185 lg. 2					3	1			18	16		1
§ 186	8	5		2	5	3		1	11	8		2
§ 187					9	4		1	5	6		2
§ 188	5				32	24	1	4	30	24	1	2
§ 189					4	4		1	10	10		
§ 189 lg. 1					4	4		1	10	10		
§ 189 lg. 2									0			
§ 190									3			
§ 190 lg. 1									3			
§ 190 lg. 2												

Tühi auk tabelis tähenda, et antud paragrahvi lõikes ei ole toimunud rikkumisi.

Lisa 4. Ülevaates kasutusel olnud paragrahvide liigitus

Narkootikumidega seotud kuriteod

KarS

§§183 –198

KrK

§§202^{2,3,5}

§210¹⁻⁴

Narkootikumidega seotud väärteod

NPS

§15¹

HÕS

§158 lg.1

VARAVASTASED KURITEOD

KarS

§§ 199-217

KrK

§§139-145

Varavastane väärtegu väheväärtusliku asja vastu

KarS

§§ 218

Hõs §144¹lg.1

Avaliku korra vastased kuriteod

KarS

§§263-273

KrK

§§ 195 lg 1-3

Avaliku korra vastased süüteod

KarS

§§262

Hõs§142

Isikuvastased kuriteod

KarS

§§117-150

KrK

§§107-130

Tapmised ja tapmiskatsed

KarS

§§ 113-114

KrK

§§ 100 –101

Liikluskuriteod

KarS

§§422-424

KrK

§§204 lg.1,2,3.